

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Sluttrapport

November 2009

KARTLEGGING

GODKJENNINGSORDNINGER FOR LOVREGULERTE YRKER

Rambøll Management Consulting
Besøksadr.: Hoffsvæien 21-23
Postboks 427 Skøyen
0213 Oslo

T +47 2252 5903

F +47 2273 2701

INNHOLDSFORTEGNELSE

1.	Sammendrag	5
1.1	Godkjenningsordninger for lovregulerte yrker i Norge – omfang og praktisering	5
1.2	Utilsiktede konsekvenser av godkjenningsordningene for lovregulerte yrker – barrierer og hindringer	6
1.3	Konklusjoner og anbefalinger	8
2.	Executive summary	10
2.1	Systems recognizing professional qualifications in Norway – scope and practice	10
2.2	Systems of recognition of professional qualifications - unintended consequences and obstacles	11
2.3	Information and communication	11
2.4	Aspects of the application process	11
2.5	Lack of adjusted courses/modules in the college and university sector	12
2.6	Challenges obtaining work experience	12
2.7	Conclusions and recommendations	12
3.	Innledning	14
3.1	Kartleggingens formål og fokus	14
3.2	Begrepsavklaring	15
3.3	Metodisk gjennomføring	16
3.4	Leserveiledning	19
4.	Bakgrunn	20
4.1	Utgangspunktet: Innvandrere på det norske arbeidsmarkedet	20
4.2	Lovregulering av yrker: Bakgrunn og formål	22
4.3	Akademisk godkjenning (generell og faglig godkjenning)	22
4.4	Godkjenning av yrkeskvalifikasjoner (yrkes- og profesjonsgodkjenning)	23
4.5	Godkjenning av yrkesrettet videregående opplæring	23
4.6	Lovregulerte yrker i Norge	24
4.7	Godkjenning av yrkeskvalifikasjoner: Lovverk og regler	24
5.	Godkjenningsordninger for lovregulerte yrker - omfang og praksis	27
5.1	Godkjenningsinstansene for lovregulerte yrker sitt mandat	27
5.2	Kartlegging av antall lovregulerte yrker i Norge	27
5.3	Ansvarsfordeling og kommunikasjon på godkjenningsfeltet	30
5.4	Informasjon til søkere om godkjenning	31
5.5	Registrering av søknader	35
5.6	Omfang av søknader	36
5.7	Behandling av søknader – trekk i prosessen	36
5.8	Universitets- og høyskolesektorens rolle i godkjenningsprosessen	38
6.	Godkjenningsordninger for lovregulerte yrker – vurdering av barrierer	40
6.1	Informasjon og kommunikasjon overfor søkere	40
6.2	Trekk ved saksbehandlingsprosessen	41
6.3	Mangel på tilgang til praksisplasser	42
6.4	Mangel på tilgang på kurs for faglig påbygning i universitets- og høyskolesektoren	43
6.5	Spesifikke barrierer på helseområdet	44
6.6	Spesifikke barrierer på elektroområdet	45
7.	Erfaringer fra Skandinavia og EU	47
7.1	Erfaringer fra godkjenningsfeltet i Skandinavia	47
7.2	Erfaringer godkjenningsfeltet på EU-nivå	48
8.	Anbefalinger for videre arbeid	50
8.1	Styrke informasjon overfor søkere	51

8.2	Etablere enhetlige rutiner for registrering og behandling av søknader	51
8.3	Innføre økt bruk av (ferdighets)tester som en del av søknadsprosessen	51
8.4	Styrke insentiver overfor relevante virksomheter/bedrifter/arbeidsgivere slik at det blir mer attraktivt å ta inn søkere om godkjenning i arbeidspraksis, slik at de får relevant yrkespraksis, samt tilegner seg faglige, språklige og kommunikative ferdigheter	52
8.5	Styrke studietilbudet i universitets- og høyskolesektoren når det gjelder særskilte fag/emner	52
9.	Matrise over lovregulerte yrker	53
9.1	Direktoratet for Arbeidstilsynet	54
9.2	Statens autorisasjonskontor for helsepersonell	60
9.3	Helsedirektoratet/Kommunene	64
9.4	Legeforeningen	65
9.5	Tannlegeforeningen	66
9.6	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	67
9.7	Kredittilsynet	76
9.8	Tilsynsrådet for advokatvirksomhet	85
9.9	Utdanningsdirektoratet	89
9.10	Kirkerådet	98
9.11	Statens bygningstekniske etat	102
9.12	Mattilsynet	103
9.13	Direktoratet for Naturforvaltning	108
9.14	Vegdirektoratet	109
9.15	Post- og teletilsynet	116
9.16	Sjøfartsdirektoratet	121
10.	Referanser	133
	Vedlegg 1 – Statistikk over lovregulerte yrker	135

1. SAMMENDRAG

Rambøll Management Consulting har på oppdrag for Arbeids- og inkluderingsdepartementet gjennomført en kartlegging av autorisasjonsordningene for lovregulerte yrker. Oppdraget er gjennomført i perioden januar – oktober 2009.

Oppdraget har sitt utgangspunkt i Stortingsmelding nr. 18 (2007-2008) *Arbeidsinnvandring*, hvor det fastslås at det skal settes i gang *“et arbeid for å kartlegge hvordan autorisasjonsordningene for lovregulerte yrker fungerer slik at det ikke skapes unødige barrierer for innpass på arbeidsmarkedet”*¹.

Målet med oppdraget har vært å

- kartlegge omfang og praktisering av autorisasjonsordningene [godkjenningsordningene²] for lovregulerte yrker i Norge
- identifisere og vurdere hvorvidt godkjenningsordningene for lovregulerte yrker medfører utilsiktede hindringer for innvandreres innpass på arbeidsmarkedet
- belyse hvordan eventuelle hindringer kan overkommes

Oppdraget har ikke til hensikt å vurdere hvorvidt gjeldende lovverk, reguleringer og faglige krav er for strenge eller uhensiktsmessige. Intensjonen med regulerte yrker er at det skal foregå en form for kvalitetssikring av utøvere i yrker som berører helse, liv og sikkerhet. Målet med oppdraget er å frembringe informasjon om de regulerte yrkene, herunder hvilke yrker som er regulerte, hvor mange innvandrere fra hhv. EØS-området og tredjeland som søker og får innvilget godkjenning og hvordan godkjenningsinstansene for lovregulerte yrker arbeider med disse søknadene. I forlengelsen av dette belyses eventuelle utilsiktede konsekvenser av godkjenningsordningene for lovregulerte yrker og praktiseringen av dem.

Oppdraget er gjennomført ved hjelp av dokument- og statistikkstudier og kvalitative intervjuer. I tillegg har det i forbindelse med oppdraget blitt nedsatt en ekspertgruppe og en referansegruppe som har kommentert og kvalitetssikret funn underveis og kommet med innspill til hvilke temaer og problemstillinger som særlig bør belyses.

1.1 Godkjenningsordninger for lovregulerte yrker i Norge – omfang og praktisering

Funn fra kartleggingen viser at det eksisterer 170 lovregulerte yrker i Norge³, det vil si yrker som krever en form for godkjenning av ansvarlig myndighet før utøvelse av yrket kan finne sted. Ansvar for å innvilge eller avslå søknader om godkjenning er delegert til 16 godkjenningsinstanser for lovregulerte yrker. Det fremkommer i kartleggingen at det er stor grad av delegering når det gjelder godkjenningsansvar og at ansvarlig fagdepartement er lite involvert og har lite fokus på godkjenningsfeltet. En konsekvens av dette er at feltet fremstår som fragmentert, uoversiktlig og det synes å mangle en overordnet nasjonal strategi for godkjenningsfeltet.

Funn fra kartleggingen viser at det er flest søknader om godkjenning innenfor helseyrkene, fortrinnsvis yrkene hjelpepleier, sykepleier og lege, og elektrofagsyrkene, nærmere bestemt yrkene elektrofagarbeider og elektroinstallatør. Utover dette er det mange av de lovregulerte yrkene som har svært liten søkning om godkjenning, og et flertall av godkjenningsinstansene for lovregulerte yrker mottar i snitt færre enn 20 søknader i året. Det fremkommer at det

¹ Stortingsmelding nr. 18 (2007-2008), s. 196

² Vi vil i det følgende benytte begrepet "godkjenning".

³ Det er i løpet av kartleggingen innhentet ulike oversikter/lister over lovregulerte yrker i Norge. Disse opererer med ulikt antall lovregulerte yrker, avhengig av definisjon og detaljeringsnivå. Dette er nærmere redegjort for i kapittel 4.

samlet sett er flere søkere fra EØS-land enn fra tredjeland, og at søkere fra EØS-land i større grad enn søkere fra tredjeland får innvilget søknad om godkjenning. Det er imidlertid et problem at en del godkjenningstilstander for lovregulerte yrker ikke differensierer mellom søkere fra EØS-land og søkere fra tredjeland i søknadsstatistikken, eller at de ikke genererer søknadsstatistikk i det hele tatt. Det mangler med andre ord styringsinformasjon når det gjelder praktiseringen av godkjenningstilstandene for lovregulerte yrker.

Manglende statistikk gjør også at det er utfordrende så si noe samlet om omfang av klager og eventuelt medhold i klager. På helseområdet foreligger det imidlertid en del tallmateriale som viser at det fremmes en del klager fra søkere fra EØS- og tredjeland, og at det er om lag like mange klager fra begge søkergruppene. Det fremkommer at de fleste klagenes kommer fra norske statsborgere som har tatt utdanning utenfor Norge (det fremkommer ikke hvorvidt dette er etnisk norske som har tatt legeutdanning i utlandet eller om det er innvandrere som har fått norsk statsborgerskap). Litt over halvparten av klagenes blir stadfestet.

Når det gjelder selve søknadsprosessen fortøner denne seg forskjellig, avhengig av hvilket yrke søkeren søker om godkjenning for og hvorvidt personen har utdanning fra EØS-området eller fra tredjeland. Felles for alle som søker om godkjenning av et lovregulert yrke er at de må fremme søknad vedlagt påkrevd dokumentasjon, men utover dette fremtrer en rekke forskjeller. Det fremkommer blant annet at det for en rekke yrker inngår ulike ferdighetstester som må bestås før godkjenning kan innvilges og søkere med utdanning fra tredjeland kan i tillegg pålegges å gjennomføre og bestå kurs i særskilte fag/emner. Dette gjelder for eksempel helseyrker som sykepleiere og leger.

1.2 Utsiktede konsekvenser av godkjenningstilstandene for lovregulerte yrker – barrierer og hindringer

Funn i kartleggingen tyder på at det eksisterer utsiktede barrierer og hindringer på system- og individnivå når det gjelder innholdet i og praksis knyttet til godkjenningstilstandene. I oppdraget har det stått sentralt å identifisere utsiktede barrierer eller hindringer på systemnivå, altså hvorvidt det er trekk ved strukturer eller systemer på godkjenningstilstandsområdet som hindrer innvandreres innpass på arbeidsmarkedet. Kartleggingen har identifisert systembarrierer knyttet til informasjon/kommunikasjon overfor søkere og trekk ved saksbehandlingsprosessen ved godkjenningstilstandene, samt systembarrierer knyttet til universitets- og høyskolesektoren og arbeidsgivere/virksomheter.

1.2.1 Informasjon og kommunikasjon overfor søkere

Kartleggingen viser at søkere møter hindringer i godkjenningstilstandsprosessen knyttet til mangel på informasjon eller manglende kommunikasjon. Utfordringer når det gjelder informasjon knyttes blant annet til at det ikke eksisterer noen enhet/instans med overordnet ansvar for informasjon om godkjenningstilstander for lovregulerte yrker og at det er utfordrende å finne informasjon om hvilke aktører som har ansvaret for ulike områder. Utover dette fremkommer det at søkere har problemer med å forstå hva søknaden skal inneholde, herunder hva slags/type dokumenter den skal inneholde og at det kan være utfordrende å kommunisere med godkjenningstilstandene for lovregulerte yrker underveis i saksbehandlingsprosessen og etter at vedtak er fattet.

Barrierer på dette området gjelder for søkere til alle lovregulerte yrker, men kartleggingen har vist at konsekvensene av utfordringer i forhold til informasjon og kommunikasjon er større for søkere fra tredjeland enn for søkere fra EØS-området. Dette har både sammenheng med søkerens språkbakgrunn og deres kjennskap til organisering av norsk eller europeisk tjenesteapparat og forvaltning.

Et stort antall aktører er involvert i godkjenningstilstandsprosessen for søkere og det er en utfordring for søkere å navigere mellom ulike instanser/aktører og å finne ut av hvilke instanser som

har ansvaret for hva. I tillegg er det ingen samordnende enhet i Norge, ingen instans som har et overordnet ansvar for å følge opp søkerne gjennom godkjenningsprosessen og i tillegg mangel på kunnskap om hvilke instanser som har ansvar for ulike saksfelt.

Funn fra kartleggingen viser at godkjenningsinstansene for lovregulerte yrker svært ofte mottar søknader som ikke er komplette og at dette særlig gjelder søknader fra tredjelands-søkere. Dette indikerer at søkerne ikke har god nok informasjon om hva søknaden skal inneholde før den kan behandles, samtidig som det også har en språklig dimensjon. Det fremkommer at den skriftlige kommunikasjonen fra godkjenningsinstansene for lovregulerte yrker til søkere kan være vanskelig å forstå og at språkføringen i brev til søkere tenderer til å være svært komplisert. I tillegg fremkommer det at søkere etterlyser tydeligere informasjon fra godkjenningsinstansene for lovregulerte yrker når det gjelder hvordan de kan gå frem for å tilegne seg nødvendige kvalifikasjoner og/eller praksis for å få innvilget søknad om godkjenning.

1.2.2 Trekk ved saksbehandlingsprosessen

Kartleggingen har vist at enkelte trekk ved saksbehandlingsprosessen utgjør barrierer på systemnivå for søkere om godkjenning. Dette knytter seg hovedsakelig til saksbehandlingstid og verifiseringspraksis.

Kartleggingen viser at enkelte godkjenningsinstanser for lovregulerte yrker bruker lang tid på saksbehandling. Det fremkommer videre at saksbehandlingstiden er mye kortere for søkere fra EØS-området enn for søkere fra tredjeland. Eksempler på dette er søknader om godkjenning på helseområdet, hvor det anslås at gjennomsnittlig saksbehandlingstid er om lag 1 måned for søkere fra EØS-området, mens den oppgis å være opp til 5-6 måneder for søkere fra tredjeland.

Kapasitetsproblemer ved enkelte godkjenningsinstanser for lovregulerte yrker er et forhold som oppgis å medføre lang saksbehandlingstid. Dette gjelder for eksempel Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) som i 2008 opplevde en betydelig økning i antall søknader fra søkere fra de "nye" EØS-landene.

Det fremkommer videre at det er utfordringer knyttet til verifisering av dokumenter fra søkere, for eksempel vitnemål fra utenlandsk lærested. Det fremkommer at godkjenningsinstansene for lovregulerte yrker ikke har noen enhetlig forståelse av hva verifisering innebærer og at problemer knyttet til verifisering av dokumenter medvirker til å forsinke saksbehandlingsprosessen.

1.2.3 Mangel på tilgang på kurs for faglig påbygning i universitets- og høyskolesektoren

En stor andel personer med utenlandsk utdanning får avslag på sin søknad om godkjenning med den begrunnelse at det må ta faglig påbygging innenfor enkelte emner de mangler i sin utdanning. Dette gjelder blant annet helseyrker som tannlege, lege og sykepleier. Universitets- og høyskolesystemet har imidlertid ikke ressurser til å utforme tilpassede kurs og eksamener overfor disse søkerne og en konsekvens av dette er at mange søkere må gå igjennom lengre opplæringsløp enn de i utgangspunktet har behov for, fordi opplæringen er lagt opp annerledes i Norge. Dette kan være både tid- og kostnadskrevende for søkere som avkreves faglig påbygging, samtidig som utarbeiding og iverksetting av tilpassede moduler for personer med utenlandsk utdanning vil være meget kostnadskrevende for universitets- og høyskolesektoren.

1.2.4 Mangel på tilgang til praksisplasser

Mangel på praksisplasser fremstår som en barriere for godkjenning. En stor andel av de lovregulerte yrkene pålegger søkere å gjennomføre arbeidspraksis av varierende lengde for å kompensere for mangler i utdanningen. Krav om arbeidspraksis er en intendert barriere i den

forstand at lovverket krever erfaring fra norsk arbeidsliv for å kunne utøve yrket på en for-svarlig og god måte.

Kartleggingen har vist at de fleste lovregulerte yrkene på helseområdet fordrer arbeidsprak-sis, men også for enkelte andre yrker som for eksempel advokat og registrert/statsautorisert revisor. Når det gjelder mangel på tilgang til praksisplasser fremkommer det i kartleggingen at dette kun gjelder for helseyrkene.

Fordi helsepersonell fra tredjeland oftere må gjennomføre praksis enn helsepersonell fra EØS-området, utgjør dette en større barriere for tredjelandsborgere. Dette gjelder særlig for yrkene lege og sykepleier, og det fremkommer i kartleggingen at disse møter store utford-ringer når det gjelder å finne egnet praksisplass og at mange aktuelle arbeidsgivere ikke ønsker å tilby praksisplasser fordi det er tids- og kostnadskrevende for virksomheten idet det følger begrensede økonomiske midler med personer som tas inn i praksis.

Utover barrierer på systemnivå fremkommer det i kartleggingen at søkere opplever en rekke problemer og utfordringer på individnivå. Dette knyttes hovedsakelig til mangelfulle språk-kunnskaper og problemer med å innhente dokumentasjon, herunder manglende forståelse for hva slags dokumentasjon som etterspørres, hvilke krav som stilles til verifisering av do-kumenter og i enkelte tilfeller problemer med å fremskaffe dokumentasjon i det hele tatt. Det fremkommer i kartleggingen at utfordringer knyttet til språk og innhenting og verifise-ring av dokumentasjon i større grad gjelder for søkere fra land utenfor EØS-området enn for søkere innenfor EØS-området.

1.3 Konklusjoner og anbefalinger

Kartleggingen viser at godkjenningfeltet sett under ett er meget sammensatt, hvor den en-kelte godkjenninginstans for lovregulerte yrker er delegert betydelig ansvar fra ansvarlig fagdepartement og at det er lite dialog og samordning på tvers av godkjenninginstansene for lovregulerte yrker. Det fremkommer videre at det fremmes flest søknader om godkjen-ning på helse- og elektroområdet, og det er også instansene som behandler søknader knyttet til disse yrkene – Statens autorisasjonskontor for helsepersonell (SAFH) og DSB - som mel-der om størst utfordringer når det gjelder saksbehandlingskapasitet og saksbehandlingstid. Samlet sett fremmes det flere søknader om godkjenning fra personer fra EØS-land enn fra tredjeland, og det fremkommer at søkere fra EØS-land i større grad innvilges godkjenning enn søkere fra tredjeland.

En viktig del av dette oppdraget har vært å identifisere eventuelle utilsiktede barrierer eller hindringer på systemnivå når det gjelder innvandreres innpass på arbeidsmarkedet. I løpet av kartleggingen har det fremkommet at det eksisterer flere slike barrierer, som både knyt-tes til trekk ved godkjenninginstansene for lovregulerte yrker sin informasjon og kommuni-kasjon med søkere og trekk ved selve saksbehandlingen, herunder innhenting og verifisering av påkrevd dokumentasjon. Videre fremkommer det at mangel på relevante utdanningstilbud i universitets- og høyskolesektoren er en utfordring for søkere som trenger faglig påbygning for å få innvilget godkjenning og at det er utfordrende å finne relevante praksisplasser for søkere som trenger å opparbeide seg relevant praksis fra norsk arbeidsliv.

På bakgrunn av funn fra kartleggingen vil Rambøll anbefale at det vurderes å

- styrke informasjonen overfor personer som søker om godkjenning av lovregulerte yrker
- etablere enhetlige rutiner for registrering og behandling av søknader ved de ulike godkjenninginstansene for lovregulerte yrker

- innføre økt bruk av (ferdighets)tester som en del av søknadsprosessen for lovregulerte yrker
- styrke insentiver overfor virksomheter/arbeidsgivere slik at det blir mer attraktivt å ta inn søkere om godkjenning i arbeidspraksis
- styrke studietilbudet i universitets- og høgskolesektoren når det gjelder særskilte fag/emner

2. EXECUTIVE SUMMARY

Rambøll Management Consulting has in the period January to October 2009 conducted a Mapping of the systems for recognition of professional qualifications in accordance with agreement between the Ministry of Labour and Social Inclusion and Rambøll.

The mapping is based on the Report nr. 18 (2007-2008) to the Storting *Labour Migration*, which recommends that the practice and consequences of the systems for recognition of professional qualifications should be investigated in order to prevent unintended obstacles for immigrants' labour market participation⁴.

The main objectives of the mapping are as follows:

- Map the scope and practice of the systems for recognition of professional qualification
- Analyze and identify possible obstacles to immigrants' labour market participation resulting from the systems
- Suggest measures in order to reduce unintended obstacles

Analysis of the laws regulating professions per se is outside the scope of the mapping. The purpose of regulating certain professions is to ensure a form of quality assurance of the professional qualifications of persons working in professions related to health, life and security. The mapping's objective is to get an overview of the field, i.e. the number of legally regulated professions, the number of immigrants who apply for recognition of professional qualifications from the EEA/EFTA area and from third countries, and the number of applicants who receive recognition of professional qualifications.

The mapping is based on documents and qualitative interviews. In addition, a reference group and an expert group have provided valuable input regarding the validity and quality assurance of the findings, as well as providing useful comments and relevant questions in group discussions.

2.1 Systems recognizing professional qualifications in Norway – scope and practice

The mapping reveals that there are 170 regulated professions in Norway, e.g. a profession the pursuit of which is subject to the possession of qualifications testified by a certain certificate/degree in the given country and/or professional experience. The responsibility of recognition of professional qualification is delegated to 16 authorities in Norway. The ministries are responsible for the regulated professions by sector at central level. The mapping shows, however, that there is little contact between the recognising authorities and the ministries, and that there is little political emphasis on the subject matter. In consequence, the field of professional qualifications seems to be fragmented and in lack of a common national strategy.

The mapping shows that the greatest number of applications of recognition of professional qualifications are related to the health professions, in particular (general) physician, nurse and care worker, and the electrical professions, in particular electrical worker and electrical installer. A big share of the authorities recognizing professional qualifications receive very few applications – a majority less than 20 applications per year. Moreover, the mapping reveals that a majority of the applicants are EEA/EFTA nationals. Also, a higher number of EEA/EFTA applicants receive recognition than third country nationals. It is problematic that many authorities recognizing professional qualifications lack systems that differentiate applications from EEA/EFTA and third countries or that the authorities do not register applications at all. This results in a lack of information to the national authorities.

---

⁴⁴ Ministry of Labour and Social Inclusion. Report nr. 18 (2007-2008) to the Storting *Labour Migration*. Norwegian version, page 196.

It is also difficult to know the accurate number of complaints and the results of the complaints due to poor statistics. There is a higher accuracy of the number of complaints to the authorities recognizing professional qualifications of health personell, showing that the number of complaints is at the same level for EEA national and third country nationals. A majority of the complaints come from Norwegian applicants with education from abroad. The statistics do not reveal how great a share of this group are immigrants who have become Norwegian applicants.

The application process varies between different regulated professions and between persons with professional qualifications from EEA/EFTA countries and third countries. All applicants must send over an application, including documents of education/degrees and professional experience. A part from this, there are several differences in the application procedures and recognition process. Recognition of professional qualifications to some regulated professions oblige the applicant to pass certain professional tests. Third country nationals may also be requested to follow certain courses/modules. This is for example the case for physicians and nurses.

2.2 Systems of recognition of professional qualifications - unintended consequences and obstacles

The findings of the mapping indicate that there are obstacles at system level as well as individual level that restrain immigrants' labour market participation. A main focus of the mapping has been to identify unintended consequences at system level. The main conclusions of the mapping are that there are obstacles at system level wich relate to information/communication, aspects of the application process and procedures, courses/modules some applicants are required to pass in order to get recognition of professional qualifications, and challenges in obtaining work experience.

2.3 Information and communication

The mapping shows that applicants face obstacles in the recognition process due to lack of information or flaws in communication. There is no institution responsible for overall information about regulated professions and recognition of professional qualifications, and applicants experience difficulties trying to differentiate between various institution responsibilities. Furthermore, applicants face difficulties understanding what the applications should include, i.e. what types of documents and transcripts are required.

Obstacles relating to information and communication apply to both EEA and third country applicants, although the mapping has revealed that third country applicants face the biggest difficulties. To some extent this pattern is explained by applicants' language barriers and familiarity with the structures and organization of Norwegian and European public administration.

Several institutions are involved in the recognition process, which constitute a challenge for many applicants. There is no overall institution responsible for the applicant throughout the recognition process.

The mapping shows that many recognizing authorities receive incomplete applications, in particular from third country applicants. This indicates that applicants have insufficient knowledge about what the application should include. Language, or lack thereof, is one obvious obstacle. Documents may be difficult to understand, and the mapping also reveals that language in public documents and communications with applicants tend to be bureaucratic and incomprehensible. In addition, applicants demand clearer guide lines in order to complement their professional qualifications when required to do so by the authorities.

2.4 Aspects of the application process

The mapping shows that the some aspects of the application process constitute obstacles at a system level, mainly with concern to the time from an application is sendt and to when it is processed and to verification.

Some authorities take a long time to process applications. Applications from EEA/EFTA applicants take considerably shorter time to process than those from third country applicants. Regulated health professions may serve as an illustration. On average, applications from EEA applicants are processed within one month, whereas applications from third country applicants are processed within 5-6 months. Some authorities have had a shortage of capacity due to an increase in the number of applications. For instance, the Directorate for Civil Protection and Emergency Planning (DSB) experienced such an increase in applications from the new EU countries in 2008.

Verification of documents, for instance from documents from a foreign higher education institution, may also be a cause of concern. The mapping reveals that the authorities recognizing professional qualifications differ in their understanding of verification, and that verification problems contributes to delay the recognition process.

2.5 Lack of adjusted courses/modules in the college and university sector

A high number of applications are rejected in which the recognizing authorities demand that the applicant attend additional courses and pass certain exams. This is often the case for persons who apply for recognition in order to practice regulated health professions such as (general) physician, dentist and nurse. However, the college and university sector have limited resources to adjust courses to meet applicants' individual needs. In consequence, many applicants must attend courses/modules covering more than what the applicant needs. This constitutes a considerable time and resource restraint on the applicant. Yet, providing adjusted courses/modules would demand a great budget increase for colleges and universities .

2.6 Challenges obtaining work experience

Obtaining work experience from Norwegian work life proves a major obstacle. A majority of the regulated professions demand that applicants gather work experience in order to compensate for lack in the education or experience. Gathering professional experience is however an intended obstacle as the laws regulating recognitions require professional experience as a form of quality assurance.

A majority of the regulated health professions require work experience in order to get recognition of professional qualifications. In addition, this also applies for other regulated professions, for instance lawyer and accounting clerk. However, the mapping reveals that this constitutes a challenge only for health personnel. As health personnel from third countries more often need to obtain work experience, this proves a bigger obstacle for them than for EEA applicants. Physicians and nurses face the greatest challenges in gathering work experience. Employers have few incentives to offer work experience, and offering work experience demands a lot of resources.

The mapping also reveals that applicants face individual obstacles. This is to a great extent caused by poor language skills in Norwegian or English, problems in collecting documents, as well as a lack of understanding of the types of documents required, and how to verify them. Overall, these obstacles are greater to third country applicants than EEA applicants.

2.7 Conclusions and recommendations

The mapping concludes that the systems for recognizing professional qualifications are considerably fragmented, and that a lot of responsibility is delegated to the recognizing authorities. Overall, there is little cooperation and dialogue between the recognizing authorities. Authorities recognizing professional qualifications of health or electrical personnel receive the highest number of applications, and also face the biggest difficulties capacity-wise. The mapping reveals that there is a higher number of applications from EEA applicants than from third country applicants, and that EEA applicants face fewer obstacles than third country applicants.

The mapping has focused on obstacles to immigrants' labour market participation at a system level. The mapping concludes that there are indeed several obstacles. The obstacles concern information and communication between applicants and recognizing authorities, and

aspects of the application process, such as collection and verification of documents. Furthermore, important obstacles are lack of adjusted courses/modules in the university and college sector and challenges obtaining work experience.

Based on the mapping's main findings, Rambøll recommends that the following measures be considered:

- Improve information to persons who apply for recognition of professional qualifications
- Establish common procedures for processing and registration of applications
- Increase the use of test measures as a part of the recognition process
- Strengthen employers' incentives to offer work experience to persons applying for recognition of professional qualifications
- Strengthen the study opportunities in the college and university sector with regard to specific courses/modules

3. INNLEDNING

Oppdraget har sin bakgrunn i Stortingsmelding nr. 18 (2007-2008) *Arbeidsinnvandring*, som sier at godkjenningsordningene for lovregulerte yrker skal kartlegges for å sikre at det ikke skapes unødige barrierer for innvandreres innpass på arbeidsmarkedet. Kartleggingen er også en oppfølging av Stortingsmelding nr. 9 (2006-2007) *Arbeid, velferd og inkludering* hvor det oppgis at det er behov for en slik kartlegging.

Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre utgjør en stadig voksende andel av befolkningen og er en svært viktig ressurs for Norge på mange måter – både samfunnsmessig og økonomisk. Antallet arbeidsinnvandrere i Norge har økt betraktelig i senere år, dels som følge av økt etterspørsel etter arbeidskraft i Norge⁵. Til tross for endringer i arbeidsmarkedet som følge av finanskrisen, vil Norge også i årene fremover ha behov for økt etterspørsel etter arbeidskraft på enkelte områder, slik som helse- og omsorgspersonell, ingeniører og lærere⁶.

Sysselsetting blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre er viktig både for å imøtekomme behovet for arbeidskraft og i et integreringsperspektiv. Statistikk fra SSB viser at sysselsettingsgraden er langt høyere for innvandrere fra EU-/EØS-området enn for innvandrere fra land utenfor EU/EØS.⁷ Samtidig er det en høyere andel innvandrere fra landgruppe 2 som arbeider i yrker der det ikke stilles noen særskilte utdanningskrav, enn tilfellet er for innvandrere som eksempelvis kommer fra andre land i Europa, og det fremkommer også i flere studier⁸ at innvandrere i større grad enn den øvrige befolkningen arbeider i yrker de er overkvalifisert for.

Det er i denne sammenheng at det er viktig å kartlegge de eksisterende ordningene for å godkjenne innvandreres yrkeskvalifikasjoner. Kartleggingen har identifisert at det eksisterer 170 lovregulerte yrker i Norge, det vil si yrker som krever en eller annen form for godkjenning av yrkeskvalifikasjoner før yrkesutøvelse kan finne sted.

3.1 Kartleggingens formål og fokus

Prosjektet har hatt som mål å kartlegge godkjenningsordninger for lovregulerte yrker, herunder regelverksforankring og ansvarlige forvaltningsinstanser, samt omfang av søknader og praksis ved de ulike godkjenningsinstansene for lovregulerte yrker. På bakgrunn av denne kartleggingen skal det vurderes *hvorvidt* disse ordningene skaper unødige eller utilsiktede hindringer når det gjelder innvandreres innpass på det norske arbeidsmarkedet og *hvordan* eventuelle barrierer kan overkommes eller nedbygges for å styrke innvandreres inntreden på arbeidsmarkedet. Kartleggingens tre hovedproblemstillinger er som følger:

- **Kartlegging:** Hva er omfang og praksis når det gjelder godkjenningsordninger for lovregulerte yrker?
- **Vurdering:** Skaper ordningene unødige eller utilsiktede hindringer når det gjelder innvandreres innpass på det norske arbeidsmarkedet?
- **Anbefalinger:** Hvordan kan eventuelle barrierer overkommes eller nedbygges for å styrke innvandreres inntreden på arbeidsmarkedet?

⁵ SSB: "Fortsatt høy arbeidsinnvandring". Innvandrere, etter innvandringsbakgrunn, 1. januar 2008: Tilgjengelig på: <http://www.ssb.no/emner/02/01/10/innvgrunn/>

⁶ NAV "Framtidens arbeidsmarked". Tilgjengelig på:

<http://www.nav.no/Om+NAV/Tall+og+analyse/Arbeidsmarked/Utdanning+og+arbeidsmarkedet/Framtidens+arbeidsmarked;jsessionid=690F98F1179EE1BE75FBD7B80FBF430D.navnode02>

⁷ SSB: "Registerbasert sysselsettingsstatistikk for innvandrere 4. Kvarter 2008." URL: <http://www.ssb.no/innvregsys/>. Svak sysselsettingsvekst blant innvandrere".

⁸ Se blant annet Villund (2008) og Henriksen (2008).

Den første problemstillingen innebærer å danne en mest mulig fullstendig oversikt over godkjenningfeltet, herunder omfang av søknader, antall innvilgede søknader og antall avslag og klager. Den andre problemstillingen innebærer en nærmere vurdering av praksis og rammebetingelser for søkere om godkjenning med hensyn til hvorvidt det eksisterer unødige eller utilsiktede hindringer når det gjelder innvandreres innpass på arbeidsmarkedet. På grunnlag av funnene fra kartleggingen vil det foreslås hvordan eventuelle hindringer kan nedbygges eller overkommes.

3.2 Begrepsavklaring

Vi vil her gi en kort avklaring og definisjon av sentrale begreper i rapporten. Bakgrunnen for lovregulering av yrkeskvalifikasjoner og innholdet i de ulike godkjenningene beskrives nærmere i kapittel 3.

Lovregulert yrke

Et lovregulert yrke innebærer at myndighetene i lov eller forskrift krever bestemte kvalifikasjoner for retten til å benytte yrkestittel og/eller utøve yrket⁹.

Generell akademisk godkjenning

Generell godkjenning er et vedtak om at utdanning fra en utenlandsk høyere utdanningsinstitusjon godkjennes som *likestillt* med akkreditert norsk høyere utdanning¹⁰. Godkjenningen skal angi en generell uttelling i studiepoeng i forhold til grader og yrkesutdanninger. Normalt blir det spesifisert om studiepoengene er på bachelor-, master- eller doktorgradsnivå, men ikke det faglige innholdet i utdanningen.

Faglig akademisk godkjenning

Det finnes to typer av faglige godkjenninger: Jevngodhet og godkjenning av studieperioder¹¹.

- Faglig godkjenning ved *jevngodhet* innebærer at utdanningen godkjennes som *faglig jevngod* med utdanningen som tilbys ved det enkelte lærested/utdanningsinstitusjon. Søkers utdanning blir direkte sammenlignet med utdanning som gis ved en norsk høyere utdanningsinstitusjon for å se om den oppfyller deres særskilte krav til bredde og dybde i gradene/studiene.¹²
- *Godkjenning av studieperioder* gjelder for søkere som ønsker opptak til videre studier ved en institusjon i Norge på bakgrunn av påbegynt eller fullført høyere utdanning fra utlandet. Den aktuelle utdanningsinstitusjonen vurderer om den utenlandske utdanningen oppfyller de faglige kravene enten for innpassing i en grad, slik at studietiden kan avkortes, eller at utdanningen kan danne grunnlag for opptak til høyere studier.

Godkjenning av yrkeskvalifikasjoner

Godkjenning av yrkeskvalifikasjoner gir søkeren *rett til å praktisere* yrket i vertsstaten (det landet søker ønsker å etablere seg i) og å *benytte vertsstatens yrkestittel*. En godkjenning av yrkeskvalifikasjoner forutsetter at personen som søker, er ferdig kvalifisert til å utøve yrket i hjemstaten.

I juridisk forstand innebærer lovregulering av yrker at det "vedtas et generelt forbud som kan fravikes i det enkelte tilfelle" ved at det gis en form for tillatelse¹³. Lovspråket bruker ulike navn på slike tillatelser, herunder autorisasjon, godkjenning, bevilling, konsesjon, lisens, løyve, samtykke, sertifikat eller dispensasjon. Med unntak av ordet "dispensasjon", som også

⁹ St.meld. nr. 18 (2007-2008). *Arbeidsinnvandring*. Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Brautaset-utvalget (2007). "Innstilling fra utredningsutvalg for godkjenning og godskriving av høyere utdanning i Norge".

¹⁰ Universitets- og høyskolelovens § 3-4 annet ledd sier at "NOKUT avgjør, etter søknad fra enkeltpersoner, om utdanning fra utenlandsk høyere utdanningsinstitusjon eller norsk institusjon som ikke går inn under loven, skal godkjennes som likestillt med akkreditert norsk høyere utdanning.

¹¹ St.meld. nr. 18 (2007-2008). *Arbeidsinnvandring*. Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Brautaset-utvalget (2007). "Innstilling fra utredningsutvalg for godkjenning og godskriving av høyere utdanning i Norge".

¹² Brautaset-utvalget (2007: 14). "Innstilling fra utredningsutvalg for godkjenning og godskriving av høyere utdanning i Norge".

¹³ Eckhoff og Smith (2006: 418). *Forvaltningsrett*. 8. Utgave. Oslo: Universitetsforlaget.

brukes om fritak fra noe som er påbudt, viser alle øvrige navn til tillatelse til å gjøre noe som ellers er forbudt, og de gis ofte til alle som tilfredsstillt visse krav¹⁴.

Vi vil benytte begrepet *godkjenning av yrkeskvalifikasjoner* eller *godkjenningsordninger for lovregulerte yrker*, da vi oppfatter at dette er det mest dekkende og anvendte begrepet på tvers av yrker og instanser. I de tilfeller hvor det refereres til et spesifikt lovregulert yrke, vil vi benytte det begrepet som loven anvender om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner til dette yrket. For eksempel anvender Lov om helsepersonell "autorisasjon" når det gjelder godkjenning av yrkeskvalifikasjoner for leger.

Godkjenningsordninger for lovregulerte yrker

Godkjenningsordninger for lovregulerte yrker har som formål å føre kontroll med at personer har de kvalifikasjoner som trengs for å utøve en virksomhet. Begrepet godkjenningsordninger henviser derfor til lovverket og myndigheter som har ansvar for å føre kontroll.

Godkjenningsinstans for lovregulerte yrker

Godkjenningsinstans for lovregulerte yrker er den institusjonen som behandler søknader om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner.

Intendert barriere vs. uintendert barriere

I denne rapporten forstår vi en intendert barriere som en barriere som er villet, dvs. at den er politisk bestemt og utøves gjennom lover og regler. En uintendert barriere er derimot å forstå som en barriere som ikke er politisk bestemt eller ønsket, men som likevel oppstår av ulike årsaker.

Realkompetanse

Med realkompetanse menes all formell, ikke-formell og uformell kompetanse den enkelte innehar¹⁵. I praksis betyr det summen av all kompetanse som en person har tilegnet seg gjennom utdanningssystemet, lønnet og ulønnet arbeid, organisasjonsvirksomhet og familie-/samfunnsliv.

3.3 Metodisk gjennomføring

Kartleggingen omfatter flere datakilder som har hatt som formål å fremskaffe så vel bredde- som dybdekunnskap om godkjenningsordningene for lovregulerte yrker. Erfaringene fra kartleggingen viser at godkjenningsfeltet er et lite utredet og dokumentert felt, og av den grunn har det til dels vært utfordrende å innhente informasjon om de ulike ordningene og om feltet sett under ett. Det har også vært utfordrende å identifisere informanter og å få informanter til å stille til intervju. Dette skyldes både praktiske årsaker, samtidig som enkelte informanter fra søkersiden ikke har ønsket å stille til intervju. Dette skyldes både manglende språklige ferdigheter hos den enkelte og i enkelte tilfeller har søkere også oppgitt at de ikke har villet stille til intervju fordi de har fryktet at dette ville kunne slå negativt ut for deres søknad. En viss form for selvseleksjon vil ofte gjøre seg gjeldende ved slike undersøkelser, og informantenes innspill er ikke nødvendigvis representative for samtlige søkere. Funnenes reliabilitet styrkes imidlertid idet det er en del sammenfallende synspunkter på tvers av informantgruppene.

I kartleggingen inngår følgende datakilder:

- Dokumenter
- Statistikk/tallmateriale
- Eksplorative intervjuer
- Kvalitative intervjuer
- Møter med ekspertgruppe og referansegruppe

Dokumentstudier

¹⁴ Eckhoff og Smith (2006: 418). Forvaltningsrett. 8. Utgave. Oslo: Universitetsforlaget.

¹⁵ HSH. "Realkompetanse". URL: www.hsh-org.no/.../1F4EC6CEC694D0A152370EA103D5CFE10.doc. [15.10.2009].

Rambøll har analysert flere sentrale dokumenter for oppdraget, herunder stortingsmeldingen og øvrige relevante policydokumenter, rapporter, aktuelt regelverk og dokumenter som er særskilte for godkjenningsfeltet, samt annet foreliggende materiale. Innledningsvis har dokumentstudiene bidratt til et kunnskapsgrunnlag og en forståelse av hvilke temaer/problemstillinger som bør belyses i eksplorative og kvalitative intervjuer, i tillegg til å belyse problemstillingene i oppdraget.

Eksplorative intervjuer

Det er gjennomført eksplorative intervjuer med 11 fagdepartementer og de 16 godkjenningsinstansene for lovregulerte yrker i Norge. Intervjuene har for det første hatt til hensikt å skaffe en oversikt over prosedyrer, regelverksforankring og forvaltningspraksis. For det andre har intervjuene hatt til hensikt å identifisere og gi tilgang på foreliggende statistikk, innspill til informanter i de kvalitative intervjuene og aktuelle fagpersoner til en ekspertgruppe. Intervjuene ved godkjenningsinstansene for lovregulerte yrker er gjennomført med saksbehandler og/eller leder ved godkjenningsinstansen for lovregulerte yrker. Ved flertallet av instansene er disse gjennomført med saksbehandler da det har vist seg at ansvaret for behandling av søknader til mange av de lovregulerte yrkene i stor grad er delegert til den enkelte saksbehandler. Det har derfor vært nødvendig å intervjuer de som saksbehandler fordi denne gruppen har hatt størst kunnskap om praksis og regelverk.

Statistikkstudier

Rambøll har innhentet statistikk fra de ulike godkjenningsinstansene for lovregulerte yrker i den grad dette har vært mulig. Formålet har vært å skaffe et oversiktsbilde over omfanget av autorisasjonsordninger, ansvarlige instanser, omfang av søknader, herunder innvilgelses- og avslagsgrad og antall klager fordelt på hhv. EØS-borgere og tredjelandsborgere,

Det fremkom tidlig i kartleggingen at godkjenningsfeltet sett under ett er preget av manglende statistikk. Flertallet av instansene har ikke noe overordnet system for å registrere søknader, herunder avslag, innvilgede søknader og klager. En stor del av godkjenningsinstansene for lovregulerte yrker registrerer heller ikke fordelingen av søknader på hhv. EØS-borgere og tredjelandsborgere.

Ved de instanser hvor det ikke har vært mulig å innhente statistikk har vi forsøkt å kartlegge omfanget av søknader gjennom intervjuer ved godkjenningsinstansene for lovregulerte yrker. Dette har ført til at vi har gjennomført en rekke samtaler per telefon og e-post med en rekke ansatte ved godkjenningsinstansene for lovregulerte yrker, blant annet fordi det har vært nødvendig å snakke med ulike avdelinger innen hver instans som har ansvaret for saksbehandling når det gjelder søknader om godkjenning av ulike lovregulerte yrker som den enkelte instans har ansvar for.

Kvalitative intervjuer med saksbehandlere, søkere og andre relevante informanter

Det er gjennomført til sammen 66 kvalitative intervjuer med saksbehandlere ved godkjenningsinstansene for lovregulerte yrker, søkere fra tredjeland og EØS-området og øvrige relevante intervjuobjekter som for eksempel arbeidsgivere og representanter for arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner. Målet med disse intervjuene har vært å identifisere om, i hvilken grad og hvilke ordninger som skaper unødige barrierer for innpass på arbeidsmarkedet, og hva de ulike informantene mener kan gjøres for å bygge ned eller avvikle de nevnte barrierene. Det er gjennomført intervjuer med saksbehandlere ved følgende godkjenningsinstanser for lovregulerte yrker:

- Direktoratet for Arbeidstilsynet (Arbeidstilsynet)
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB)
- Statens autorisasjonskontor for helsepersonell (SAFH)
- Legeforeningen
- Tannlegeforeningen
- Kredittilsynet
- Tilsynsrådet for advokatvirksomhet (Advokattilsynet)

- Utdanningsdirektoratet (Udir)
- Mattilsynet
- Direktoratet for naturforvaltning
- Vegdirektoratet
- Post- og teletilsynet (PT)
- Sjøfartsdirektoratet
- Kirkerådet
- Statens bygningstekniske etat
- Kommuner/Helsedirektoratet

Det er gjennomført intervjuer med andre virksomheter som er involvert eller har kunnskap om problemstillingene i oppdraget, herunder:

- Arbeidsgivere
- Arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner
- Representanter fra kursleverandører
- Representanter fra universitets- og høyskolesektoren
- Veiledere ved NAV Intro
- Integrerings- og mangfoldsdirektoratet
- Rådgivere ved voksenopplæringen i Oslo
- Testfaglige eksperter (Psykologforeningen og Veritas)
- Representant for en fylkeskommune
- Representant for ett fylkesmannsembete

Videre er det gjennomført kvalitative intervjuer med personer som har søkt om godkjenning av et lovregulert yrke fra

- EØS-området
- tredjeland/landgruppe 2
- ulike sektorområder og ulike lovregulerte yrker

Kvalitative intervjuer med informanter i Danmark, Sverige og europeisk nivå

Det er gjennomført til sammen 9 intervjuer med informanter fra autorisasjonsområdet i Danmark, Sverige og på europeisk nivå. Følgende informanter er intervjuet:

- Saksbehandlere ved godkjenningsinstanser for lovregulerte yrker
- Ansatte i departementer som arbeider opp mot Europakommisjonen/ EU-nivå

Ekspertgruppe og referansegruppe

I forbindelse med oppdraget ble det nedsatt en ekspertgruppe og en referansegruppe. Det er til sammen avholdt tre møter med ekspertgruppen og tre møter med referansegruppen.

Ekspertgruppen har bidratt til å kvalitetssikre informasjon, problemstillinger og funn i kartleggingen, samt bidratt inn i vurderingen av hvordan eventuelle unødige hindringer kan avvikles. Gruppen har slik sett supplert Rambølls kompetanse med den nødvendige fagspesifikke innsikten. Ekspertgruppen har bestått av representanter fra SAFH, DSB, Kunnskapsdepartementet (KD), Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) og Mattilsynet.

Referansegruppen har vært viktig for å forankre og kvalitetssikre funn, konklusjoner og anbefalinger på policynivå. Referansegruppen har bestått av representanter fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Arbeidstilsynet, SAFH, Landsorganisasjonen (LO), Utlendingsdirektoratet (UDI), Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi), DSB og Næringslivets hovedorganisasjon (NHO).

3.4 Leserveiledning

Rapporten er strukturert på følgende måte:

- *Kapittel 1* er et sammendrag av funn og anbefalinger
- *Kapittel 2* er en engelsk versjon av sammendraget
- *Kapittel 3* redegjør for praktisk og metodisk gjennomføring, herunder problemstillinger, datakilder og sentrale begreper på godkjenningfeltet
- *Kapittel 4* beskriver bakgrunnen for oppdraget, herunder hvilken politisk kontekst oppdraget inngår i og sentrale aktører på feltet
- *Kapittel 5* gir beskriver omfang og praktisering av godkjenningsordningene for lovregulerte yrker
- *Kapittel 6* beskriver hvilke uintenderte barrierer som er identifisert i løpet av kartleggingen
- *Kapittel 7* beskriver erfaringer fra Skandinavia og på EU-nivå på godkjenningområdet
- *Kapittel 8* presenterer Rambølls anbefalinger for videre arbeid
- *Kapittel 9* gir en oversikt over regelverksforankring, dokumentasjonskrav, saksbehandlingstid og lignende for de lovregulerte yrkene
- *Kapittel 10* inneholder en oversikt over litteratur som er anvendt i kartleggingen

Vedlegg 1 inneholder en oversikt over statistikk av søknader til de lovregulerte yrker, fordelt på hver godkjenninginstans for lovregulerte yrker.

4. BAKGRUNN

Dette kapittelet beskriver bakgrunnen for oppdraget og sentrale aktører på feltet, nærmere bestemt arbeids- og integreringsmyndighetene, utdanningsmyndighetene og godkjenningmyndighetene. Det redegjøres for norsk politikk på godkjenningfeltet, hvorfor noen yrker er lovregulerte og hvilke yrker dette gjelder. Videre redegjøres det kort for hvordan godkjenning av yrkeskvalifikasjoner foregår for søkere fra henholdsvis EØS-området, Norden og tredjeland.

4.1 Utgangspunktet: Innvandrere på det norske arbeidsmarkedet

Frem til 2008 var situasjonen på det norske arbeidsmarkedet preget av høy sysselsetting og en markert nedgang i antall arbeidsledige. I løpet av 2009 har lavkonjunkturer ført til økt arbeidsledighet, men Norge har fortsatt lav ledighet sammenlignet med øvrige europeiske land. Norge har fortsatt mangel på arbeidskraft innenfor enkelte yrkesgrupper. Demografiske forhold i Norge, med en økende andel eldre og en stadig større gruppe yngre mottakere av helsetjenester, tilsier at det vil være stort behov for helse- og omsorgspersonell i tiden fremover¹⁶. I tillegg forventes det økt etterspørsel av yrkesgruppene lærere og ingeniører.

Hovedmålet for arbeidsinnvandringspolitikken er å legge til rette for at bedrifter og virksomheter ved behov kan rekruttere arbeidskraft fra utlandet på en enkel og effektiv måte. Sentrale prinsipper for norsk arbeidsinnvandringspolitikk er lagt til grunn i Stortingsmelding nr. 18 (2007-08) *Arbeidsinnvandring*. Meldingen legger flere premisser for arbeidsinnvandringspolitikken. Hovedforutsetningen er at arbeidslinjen ikke skal svekkes og at mobilisering av innenlandske arbeidskraftsressurser er første prioritet. Stortingsmeldingen stadfester også at arbeidsmigrasjon i utgangspunktet er et gode.

Det europeiske arbeidsmarkedet skal være hovedarena for norske arbeidsmarkedet. Norge har siden 1954 har Norge vært del av et felles nordisk arbeidsmarked. Siden 1994 har Norge deltatt i det åpne europeiske arbeidsmarkedet innenfor EØS-/EFTA-området. Gjennom EØS-avtalen og EFTA-konvensjonen har Norge gitt sin tilslutning til målet om økt mobilitet over landegrensene for EØS-/EFTA-landene. Dette innebærer at innvandring fra EØS/EFTA-området i stor grad er fri, mens innvandring fra tredjeland er underlagt flere begrensninger. Med dagens reguleringer utgjør arbeidsinnvandring fra tredjeland en svært liten andel av den totale innvandringen.

Mange innvandrere er kommet til Norge som flyktninger eller i forbindelse med familiegjennomføring eller familiedannelse. Per 1. januar 2009 var det 104 355 primærflyktninger¹⁷ og 39 316 personer familieknyttet til primærflyktning¹⁸ i Norge. Denne gruppen innvandrere har en svakere tilknytning til arbeidsmarkedet enn arbeidsinnvandrere. Innvandrere fra Asia og Afrika i yrkesaktiv alder har en sysselsettingsgrad på henholdsvis 56 og 49 prosent mot et gjennomsnitt på 72 prosent i befolkningen totalt¹⁹.

Norsk integreringspolitikk har som mål at alle som bor i Norge skal bidra med sine ressurser i arbeidslivet og i samfunnet for øvrig. Det er derfor et sentralt mål i integreringspolitikken at alle innvandrere får benyttet sin kompetanse i arbeidslivet. Flere studier viser likevel at innvandreres kompetanse ikke benyttes optimalt. Sett i lys av at Norge trenger mer arbeidskraft i noen sektorer og at deltakelse i arbeidslivet generelt er en gode, ønskes det derfor at det tas grep slik at en kan ta bedre i bruk innvandreres kompetanse. I det følgende vil vi se på innvandreres kompetanse og tilknytning til arbeidsmarkedet.

¹⁶ Se for eksempel siste versjon av HELSEMOD. Tilgjengelig på <http://www.ssb.no/magasinet/analyse/tab-2002-08-26-02.html>.

¹⁷ Betegnelsen "primærflyktning" omfatter personer med asyl, opphold på humanitært grunnlag, overføringsflyktninger og kollektiv beskyttelse. SSB: URL: <http://www.ssb.no/emner/02/01/10/flyktninger/tab-2009-09-15-01.html>.

¹⁸ Betegnelsen "familietilknyttet til primærflyktning" omfatter oppholds- eller arbeidstillatelse som blir innvilget til nære familiemedlemmer av utenlandske statsborgere med lovlig opphold i Norge. Det gjelder også familiemedlemmer til norsk statsborger. SSB: URL: <http://www.ssb.no/emner/02/01/10/flyktninger/tab-2009-09-15-01.html>.

¹⁹SSB: Sysselsatte, etter innvandrerkategori, landbakgrunn (verdensregion) og kjønn . 4. kvartal 2007 og 2008. Absolutte tall og i prosent av personer 15-74 år i hver gruppe . URL: <http://www.ssb.no/emner/06/01/innvregsys/tab-2009-06-24-01.html>.

4.1.1 Innvandrere - et utnyttet potensial?

Flere studier²⁰ viser at overkvalifisering er utbredt blant innvandrere i Norge, og det antas at det er et unyttet potensial i denne gruppen²¹. En studie fra Statistisk sentralbyrå "Leger på lager" viser at overkvalifisering er mer utbredt blant innvandrere enn i den øvrige befolkningen²². Nær ni ut av ti i hele befolkningen som er høyt utdannet, har akademiske yrker, høyskole- og lederyrker²³, mens det samme bare gjelder for 45 prosent av innvandrere med høyere utdanning.

Også Villunds studie *Riktig yrke etter utdanning? En registerbasert undersøkelse om kompetanse og arbeidsoppgaver hos ansatte med innvandrerbakgrunn* viser at innvandrere har en svakere tilknytning til arbeidsmarkedet og at innvandrere er overkvalifiserte, i den forstand at gruppen har et enda høyere utdanningsnivå i yrket enn øvrige ansatte. Både innvandrere med kort (1-4 år) og lang (over 4 år) utdanning er overkvalifiserte etter denne definisjonen.

Innvandrere fra landgruppe 2 er videre mer utsatt for overkvalifisering, enn innvandrere fra landgruppe 1. I tillegg er det visse forskjeller mellom typer av utdanninger. Innvandrere fra landgruppe 2 med lang høyere utdanning i tekniske fag synes å i større grad være overkvalifisert enn andre med slik utdanning. Men sammenlignet med overkvalifiserte i andre fagområder, jobber de med teknisk utdanning i større grad innenfor eget fagområde. Et typisk eksempel er personer med sivilingeniørutdanning som er ansatt i yrker som krever kortere ingeniørutdanning. Når det gjelder innvandrere fra landgruppe 2 med lang høyere utdanning i helse- og sosialfaglig retning, for eksempel leger og tannleger, har disse større sjanse for å få relevant jobb, både når det gjelder kompetansenivå og faglig innhold.

4.1.2 Overkvalifisering: Hva ligger bak tallene?

Kompetanse er et begrep som er vanskelig å definere, og som omfatter mer enn en persons utdanning. Det er mulig å klassifisere ulike typer av kompetanse. En persons utdanning er del av en persons *formelle kompetanse* som er dokumentert i vitnemål eller andre offisielle papirer fra læresteder/utdanningsinstitusjoner. *Uformell* eller *ikke-formell kompetanse* er kunnskap og ferdigheter som man har tilegnet seg gjennom kurs, fritidsaktiviteter, frivillig arbeid, og lønnet eller ulønnet arbeid. *Realkompetanse* er all formell, ikke-formell og uformell kompetanse den enkelte innehar²⁴. I praksis betyr det summen av all kompetanse som er tilegnet gjennom utdanningssystemet, lønnet og ulønnet arbeid, organisasjonsmessig virksomhet og familie-/samfunnsliv.

Undersøkelsene som viser at innvandrere fra landgruppe 2 er mer utsatt for overkvalifisering går ikke så langt i å forklare hva overkvalifiseringen skyldes, men antyder noen mulige forklaringer. Sett under ett antyder studiene at mangel på realkompetanse kan være noe av forklaringen på "overkvalifisering". Som nevnt ovenfor kan mangler i realkompetanse innebære mangler i utdanningen, mangel på arbeidserfaring eller manglende språkferdigheter.

Undersøkelsen "Leger på lager" viser at innvandrere med norske vitnemål kommer lettere i arbeid, og i mindre grad er i arbeid som de er overkvalifiserte enn nordmenn som har studert i utlandet. Men studier viser at også innvandrere fra landgruppe 2 med utdanning fra Norge fortsatt er mer utsatt for overkvalifisering²⁵. Forklaringer på dette fenomenet kan være manglende ferdigheter i norsk eller andre barrierer for innvanderers inntreden på arbeidsmarkedet, slik som mangel på sosialt nettverk eller diskriminering. Villund (2008) argumenterer for at vi ofte antar at personer med høyere utdanning har et minimum av leseferdigheter, men at det også i denne gruppen kan være variasjon i språk- og kommunikasjonsferdigheter. Undersøkelser, blant annet "Mange innvandrere er dårlige til å lese norsk²⁶", viser at

²⁰ Se Villund (2008); Dreve og Kjelsrud (1996); Støren (2006); og Mathisen (2008).

²¹ ECON Pöyry (2008). *Arbeidskraft og rekruttering i kommunene – en kunnskapsstatus*.

²² Henriksen, Kristin (2008). *Overkvalifiserte innvandrere. Leger på lager*. Samfunnspeilet nr. 3, 2008. URL: <http://www.ssb.no/ssp/utg/200803/07/>. SSB.

²³ Akademiske yrker og høyskoleyrker defineres ved at de krever høyere utdanning fra universitet eller høyskole (Henriksen 2008).

²⁴ HSH. "Realkompetanse". URL: www.hsh-org.no/.../1F4EC6CEC694D0A152370EA103D5CFE1o.doc. [15.10.2009].

²⁵ Støren (2006).

²⁶ Gabrielsen E. et al. (2005): Mange innvandrere er dårlige til å lese norsk,

Samfunnspeilet, 2005, 2, Statistisk sentralbyrå.

innvandrere fra landgruppe 2 har bedre leseferdigheter jo høyere utdanningsnivå de har. Samtidig viser undersøkelsen at det er store variasjoner mellom innvandrergupper og at utdanning ikke har samme effekt i alle gruppene når det gjelder språkferdigheter. Når det gjelder hvorvidt innvandrere er utsatt for diskriminering på arbeidsmarkedet viser flere undersøkelser at innvandrere har opplevd dette²⁷.

De fleste studiene, herunder Villund 2008, som viser at innvandrere fra landgruppe 2 er overkvalifiserte, baserer seg på en definisjon av overkvalifisering som kun omfatter lengde og type utdanning. Når det gjelder innvandrere fra landgruppe 2 er informasjon om utdanningen er basert på deres egen informasjon om utdanningsnivå, mens det for personer som er utdannet i Norge foreligger data fra utdanningsinstitusjonene. Dette betyr at det kan være feilkilder i datamaterialet når det gjelder innvandrere som ikke har utdanning fra Norge. For eksempel vil en høyere utdanning på masternivå i flere av landene i landgruppe 2 ikke tilsvare samme utdanningsnivå i Norge. Konsekvensen av dette kan være at noen innvandrere fra denne landgruppen vurderer sitt utdanningsnivå som høyere enn det norske samfunnet gjør.

4.2 Lovregulering av yrker: Bakgrunn og formål

Flere av de yrkene som Norge har en mangel på kvalifisert personell til, er lovregulerte. Dette gjelder blant annet leger, sykepleiere, hjelpepleiere, fysioterapeuter, tannleger og lærere. Lovregulering av yrker innebærer at myndighetene i lov eller forskrift krever bestemte kvalifikasjoner for retten til å benytte yrkestittel og/eller utøve yrket²⁸. Formålet er å sikre at personer som utøver yrket har de nødvendige kvalifikasjoner. For helsepersonell innebærer dette for eksempel at lovregulering skal sikre pasientsikkerhet, kvalitet i helsetjenestene og tillit til helsepersonell.

Godkjenning av yrkeskvalifikasjoner for lovregulerte yrker må holdes separat fra akademisk godkjenning. Akademisk godkjenning kan innebære generell og/eller faglig godkjenning av utdanning. En generell og faglig godkjenning av utenlandsk utdanning innebærer ikke rett til å praktisere lovregulerte yrker. For søkere med utenlandsk utdanning som tar sikte på det regulerte arbeidsmarkedet, må det søkes om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner.

Søknad om generell godkjenning skal sendes NOKUT. Søknad om faglig godkjenning skal sendes relevant universitet/høgskole. Det trengs ikke generell godkjenning for å få faglig godkjenning²⁹. Søknad om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner skal sendes til godkjenningsinstans for lovregulerte yrker som har ansvaret for det yrket det søkes om godkjenning til.

I regelen er det slik at søker som ønsker godkjenning av yrkeskvalifikasjoner ikke trenger å søke om generell eller faglig godkjenning først, men skal henvende seg direkte til relevant godkjenningsinstans for lovregulerte yrker. Her er det likevel noen unntak når det gjelder lovregulerte yrker som ligger under Utdanningsdirektoratet, herunder yrkene styrer, pedagogisk leder og førskolelærer. Unntaket gjelder kun for borgere utenfor EØS-området. I kapittel 5 vil vi gi nærmere eksempel på godkjenningsprosessen for tre grupper av lovregulerte yrker på dette området.

4.3 Akademisk godkjenning (generell og faglig godkjenning)

4.3.1 Generell godkjenning

Generell godkjenning er et vedtak om at utdanning fra en utenlandsk høyere utdanningsinstitusjon godkjennes som *likestilt* med akkreditert norsk høyere utdanning³⁰. I forskrift om akkreditering, evaluering og godkjenning etter Lov om universiteter og høyskoler går det frem av kapittel 5 første ledd at "... godkjenningen skal angi en generell uttelling i studiepoeng i forhold til grader og yrkesutdanninger som gis med hjemmel i nevnte lov § 3-2, og om

²⁷ IMDI (2008). *Integrert, men diskriminert*. Rapport nr. 9 og NOVA (2005) *Diskriminering – en litteraturgjennomgang*. NOVA-rapport.

²⁸ St.meld. nr. 18 (2007-2008). *Arbeidsinnvandring*. Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Brautaset-utvalget (2007). "Innstilling fra utredningsutvalg for godkjenning og godskriving av høyere utdanning i Norge".

²⁹ NOKUT (25.11.2009). "Akademisk godkjenning". URL: <http://www.nokut.no/sw10833.asp>.

³⁰ Universitets- og høyskolelovens § 3-4 annet ledd sier at "NOKUT avgjør, etter søknad fra enkeltpersoner, om utdanning fra utenlandsk høyere utdanningsinstitusjon eller norsk institusjon som ikke går inn under loven, skal godkjennes som likestilt med akkreditert norsk høyere utdanning.

utdanningen i nivå og omfang tilsvarer norsk grad eller utdanning". Ved generell godkjenning godkjennes utdanningen ut fra prinsippet om at et års normert studietid i utdanningslandet er jevngodt med et års normert studietid i Norge (60 studiepoeng)³¹. Normalt blir det spesifisert om studiepoengene er på bachelor-, master- eller doktorgradsnivå, men ikke det faglige innholdet i utdanningen.

4.3.2 Faglig godkjenning

Det finnes to typer av faglige godkjenninger: Jevngodhet og godkjenning av studieperioder³². Faglig godkjenning ved *jevngodhet* innebærer at utdanningen godkjennes som *faglig jevngod* med utdanningen som tilbys ved en enkelt læreinstitusjon. Universitets- og høyskolelovens § 3-4 tredje ledd sier at "Institusjoner som er akkreditert som universitet, vitenskapelig høyskole eller høyskole, avgjør selv søknader fra enkeltpersoner om godkjenning av annen høyere utdanning som faglig jevngod med utdanning som tilbys ved den enkelte institusjon. Godkjenning etter denne bestemmelsen gir rett til å bruke den tittel som er fastsatt for den utdanningen det er jevnført med."

En faglig godkjenning er spesifikk og ikke generell. Brautaset-utvalget skriver om faglig godkjenning at "*søkers utdanning blir direkte sammenlignet med en utdanning som gis ved en norsk høyere utdanningsinstitusjon. Behandlingen krever at søkeren må sende inn kursbeskrivelser, pensumliste og eventuelle skriftlige avhandlinger. Det er den enkelte institusjon som avgjør om utdanningen oppfyller deres spesifikke krav til bredde og dybde i grade- ne/studiene.*"³³

Godkjenning av studieperioder gjelder søkere som ønsker opptak til videre studier ved en institusjon i Norge på bakgrunn av påbegynt eller fullført høyere utdanning fra utlandet. Det er den aktuelle institusjonen som vurderer om den utenlandske utdanningen oppfyller de faglige kravene enten for innpassing i en grad slik at studietiden kan avkortes, eller at utdanningen kan danne grunnlag for opptak til høyere grads studier.

4.4 Godkjenning av yrkeskvalifikasjoner (yrkes- og profesjongodkjenning)

Godkjenning av yrkeskvalifikasjoner gir søkeren *rett til å praktisere* yrket i vertsstaten (det landet søker ønsker å etablere seg i) og å *benytte vertsstatens yrkestittel*. En godkjenning av yrkeskvalifikasjoner forutsetter at personen som søker, er ferdig kvalifisert til å utøve yrket i hjemstaten.

Kravene for å få slik godkjenning er *fagutdannelse* (at søker har avlagt en bestemt eksamen) og/eller *praksis* (av bestemt art og varighet)³⁴. Noen ganger forekommer tilleggskrav som kan gjøre et visst skjønn nødvendig, for eksempel til *hederligandel* og *skikkethet*. Slike kvalifikasjonskrav til yrkesutøvere er personlige i den forstand at tillatelsene bare kan gis til fysiske og ikke juridiske personer³⁵. Imidlertid kan noen virksomheter drives av en juridisk person, så lenge virksomheten ledes av noen med en personlig konsesjon. Hovedfokuset for dette oppdraget er avgrenset til konsesjoner til fysiske personer. De fleste konsesjoner er varige, men noen er *tidsbegrensede*³⁶. Hvis egnethet og skikkethet kan påvises, er imidlertid dette ikke til hindre for praktisering av yrket under lisens.

4.5 Godkjenning av yrkesrettet videregående opplæring

Flertallet av de lovregulerte yrkene krever høyere utdanning, men det forekommer også lovregulering av yrker med utdanning fra videregående opplæring. Eksempler på lovregulerte yrker med utdanning fra videregående utdanning er hjelpepleier og elektrofagarbeider, herunder 11 forskjellige elektrofagarbeidere med ulik spesialisering. Godkjenning av yrkeskvalifikasjoner for lovregulerte yrker med utdanning fra videregående opplæring søker på lik linje

³¹ Brautaset-utvalget (2007: 14). "Innstilling fra utredningsutvalg for godkjenning og godskriving av høyere utdanning i Norge".

³² St.meld. nr. 18 (2007-2008). *Arbeidsinnvandring*. Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Brautaset-utvalget (2007). "Innstilling fra utredningsutvalg for godkjenning og godskriving av høyere utdanning i Norge".

³³ Brautaset-utvalget (2007:14). "Innstilling fra utredningsutvalg for godkjenning og godskriving av høyere utdanning i Norge".

³⁴ Eckhoff og Smith (2006: 420). *Forvaltningsrett*. 8. Utgave. Oslo: Universitetsforlaget.

³⁵ Eckhoff og Smith (2006: 423). *Forvaltningsrett*. 8. Utgave. Oslo: Universitetsforlaget.

³⁶ Eckhoff og Smith (2006: 426). *Forvaltningsrett*. 8. Utgave. Oslo: Universitetsforlaget.

som søkere med høyere utdanning til den godkjenningensinstansen for lovregulerte yrker som har ansvaret for det aktuelle yrket. For eksempel søker både personer med utenlandsk utdanning som lege og helsefagarbeider til SAFH.

En relativt stor andel personer har imidlertid fagutdanning fra utlandet for å utøve yrker som ikke er lovregulerte³⁷. De trenger derfor ikke godkjenning av yrkeskvalifikasjoner for å utøve yrket i Norge, men mange ønsker likevel å få godkjent sin utdanning som den tilsvarende norske utdanningen ved å få godkjent fagbrev eller mesterbrev. Fylkeskommunen har ansvaret for å godkjenne utenlandsk yrkesutdanning for det ikke-regulerte arbeidsmarkedet. Ettersom disse yrkene ikke er lovregulerte inngår de ikke i dette oppdraget.

4.6 Lovregulerte yrker i Norge

Kartleggingen viser at det er over 170 regulerte yrker i Norge som krever godkjenning for arbeidstakere med yrkeskvalifikasjoner fra utlandet. Myndighet til å innvilge godkjenning for de lovregulerte yrkene i Norge er delegert til 16 ulike godkjenningensinstanser. Godkjenningensinstanser for de lovregulerte yrkene er som følger (en oversikt over alle lovregulerte yrker kan finnes i avsnitt 4.1):

- Direktoratet for Arbeidstilsynet (Arbeidstilsynet)
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB)
- Statens autorisasjonskontor for helsepersonell (SAFH)
- Legeforeningen [Helsedirektoratet, etter at lovendring trer i kraft]
- Tannlegeforeningen [Helsedirektoratet, etter at lovendring trer i kraft]
- Kredittilsynet
- Tilsynsrådet for advokatvirksomhet
- Utdanningsdirektoratet (Udir)
- Mattilsynet
- Direktoratet for naturforvaltning
- Vegdirektoratet
- Post- og teletilsynet
- Sjøfartsdirektoratet
- Kirkerådet
- Statens bygningstekniske etat
- Helsedirektoratet/kommunene³⁸

Alle utenlandske borgere må søke om godkjenning for å utøve et lovregulert yrke i Norge. Regelverket for godkjenning varierer imidlertid etter hvilke områder utenlandske borgere kommer fra, og det kan her særlig skilles mellom nordiske borgere, borgere fra EØS-området og tredjeland (alle land foruten Norden og EØS). Avsnitt 4.5 belyser regelverket for de tre ulike gruppene.

4.7 Godkjenning av yrkeskvalifikasjoner: Lovverk og regler

4.7.1 Personer med utdanning fra EØS-området

De ulike godkjenningensinstansene for lovregulerte yrker må forholde seg til en rekke ulike lover og forskrifter når det gjelder dette arbeidet. Norges deltakelse i EØS tilsier at arbeidet i tillegg er underlagt europeisk lovgivning i forhold til godkjenning av lovregulerte yrkesgrupper. For tiden er dette feltet regulert av direktiv 2005/36/EC (yrkeskvalifikasjonsdirektivet) som ble vedtatt i 2005 og innlemmet i norsk lov i 2008. Direktivet erstatter og fornyer 15 tidligere direktiver om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner, herunder tre generelle direktiver som omfatter alle regulerte yrker unntatt de yrkene som reguleres i egne direktiver (som

³⁷ St.meld. nr. 18 (2007-2008). *Arbeidsinnvandring*. Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Brautaset-utvalget (2007). "Innstilling fra utredningsutvalg for godkjenning og godskrivning av høyere utdanning i Norge".

³⁸ For enkelte yrker, for eksempel Bevillingshaver for tilvirkning av alkoholholdig drikk, er godkjenningensansvaret delegert fra Helsedirektoratet til søkers hjemkommune.

sjøfartsyrkene) og 12 sektordirektiver for yrkene sykepleier, tannlege, veterinær, jordmor, arkitekt, farmasøyt og lege³⁹.

Direktivet skal sikre fri bevegelighet av arbeidskraft innad i EØS-området. Hensikten er blant annet å forenkle prosessen slik at en borger lettere kan få godkjenning for å utøve et regulert yrke i en annen EU/EØS-stat⁴⁰. Direktivet skal sikre at personer som har kvalifisert seg i en annen EØS-stat, ikke diskrimineres når de søker adgang til en annen stat. Direktivet kommer til anvendelse for EØS-borgere som ønsker å praktisere et regulert yrke i en annen EØS-stat (vertsstaten), enn den staten de har yrkeskvalifisert seg i (hjemstaten)⁴¹.

For yrkene lege, tannlege, sykepleier, jordmor, farmasøyt, veterinær og arkitekt, har EU harmonisert kvalifikasjonskravene slik at godkjenningen innenfor EØS-området skal gå "tilnærmet automatisk". For de resterende yrkene, som utgjør 90 % av de regulerte yrkene, har ikke EU harmonisert kvalifikasjonskravene på samme måte. Her innebærer direktivet at "man som hovedregel skal få anerkjent sine yrkeskvalifikasjoner dersom man er kvalifisert til å utøve yrket i hjemstaten". Godkjenningsmyndighetene må undersøke søkerens samlede yrkesstatus, men godkjenningen innebærer ikke en detaljert sammenligning av utdanningene. Direktivet stadfester at godkjenningsmyndighetene skal foreta en helhetsvurdering basert på søkers samlede yrkeserfaring, realkompetanse og formell utdanning. Søkeren har i utgangspunktet rett til å velge mellom en prøveperiode i yrket eller å avlegge en egnethets-test, dersom det er vesentlige forskjeller mellom vertslandets og hjemlandets krav til yrkeskvalifikasjoner.

Denne harmoniseringen av yrkeskvalifikasjoner er nært knyttet til en lang prosess med gradvis harmonisering av nasjonale utdanningsystemer i EU/EØS. For flere, og særlig de nyeste medlemslandene, har dette medført omlegginger og justeringer av flere utdanninger, slik at faglig innhold og kvalitet er i hht. EUs felles definerte standarder. Direktivet skal også sikre forbedret informasjon og rådgivning til borgerne, og sier at det skal opprettes en koordinator- og kontaktfunksjon som borgere skal henvende seg til for å få hjelp⁴². Dette belyses nærmere i avsnitt 5.4.

4.7.2 Nordisk overenskomst

I tillegg til EØS-avtalens innvirkning på godkjenning kommer "Overenskomst om felles nordisk arbeidsmarked for visse yrkesgrupper innen helsevesenet og for veterinærer". Denne omfatter 19 yrkesgrupper innen helsesektoren⁴³, og under denne avtalen skal arbeidstakere med godkjenning i et av de andre nordiske landene ha *rett* til samme autorisasjon i de øvrige landene. Overenskomsten baserer seg på at utdanningene i de berørte yrkene i de forskjellige nordiske landene er like, og i tillegg at *tjenestegjøring* i yrket "tillegges samme vekt uansett i hvilken av de kontraherende stater den er utført."⁴⁴ Således representerer avtalen en ytterligere forenkling av gjensidig godkjenning i forhold til EØS-avtalen. Overordnet sett kan overenskomsten ansees som et eksempel på en ordning som *minimaliserer* barrierene som ligger i godkjenning av yrkeskvalifisering på tvers av landegrensler.

4.7.3 Personer med utdanning fra tredjeland/utenfor EØS-området

For søkere om godkjenning fra tredjeland, forstått som land utenfor EØS/ EFTA⁴⁵, er norske myndigheter ikke bundet av EU-direktivet for godkjenning yrkeskvalifikasjoner. I praksis fører dette til at søkere fra et tredjeland som søker om godkjenning i Norge generelt underlegges strengere kontroll enn søkere fra EØS-området. Kravene til søkere varierer avhengig av

³⁹ St.meld. nr. 18 (2007-2008). *Arbeidsinnvandring*. Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Brautaset-utvalget (2007). "Innstilling fra utredningsutvalg for godkjenning og godskriving av høyere utdanning i Norge".

⁴⁰ St.meld. nr. 18 (2007-2008). *Arbeidsinnvandring*. Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Brautaset-utvalget (2007). "Innstilling fra utredningsutvalg for godkjenning og godskriving av høyere utdanning i Norge".

⁴¹ Brautaset-utvalget (2007:27). "Innstilling fra utredningsutvalg for godkjenning og godskriving av høyere utdanning i Norge".

⁴² Brautaset-utvalget (2007:27). "Innstilling fra utredningsutvalg for godkjenning og godskriving av høyere utdanning i Norge".

⁴³ Se Vedlegg 2 i Overenskomstens tekst på www.safh.no.

⁴⁴ Artikkel 19 i Overenskomsten, se www.safh.no

⁴⁵ EØS-avtalen knytter EU-landene sammen med Norge, Island, og Liechtenstein. Sveits har mange av de samme fordelene gjennom medlemskap i EFTA sammen med disse tre landene, men er ikke formelt tilknyttet EØS. Begrepet "tredjeland" brukes ofte om alle land som ikke omfatter EØS-landene eller Sveits.

yrket, men hovedsakelig innebærer dette at utdanning til søker skal vurderes som jevngod med norsk utdanning. I tillegg forekommer det for noen yrker krav om bestått norskprøve.

5. GODKJENNINGSORDNINGER FOR LOVREGULERTE YRKER- OMFANG OG PRAKSIS

Dette kapitlet beskriver og analyserer omfang av søknader og praksis ved godkjenningssinstansene for lovregulerte yrker når det gjelder saksbehandling og den øvrige prosessen rundt godkjenning av yrkeskvalifikasjoner for borgere med utdanning fra EØS-området eller tredjeland.

5.1 Godkjenningssinstansene for lovregulerte yrker sitt mandat

Godkjenningssinstansene for lovregulerte yrker er delegert ansvar om godkjenning av personer til de lovregulerte yrkene fra ansvarlig myndighet. Tabell 5.1 gir en oversikt over hvilke lovregulerte yrker de enkelte godkjenningssinstansene for lovregulerte yrker har ansvaret for. Godkjenningsansvar er gitt instansene gjennom lovverket og årlig gjennom tildelingsbrev, som definerer instansens hovedoppgaver. Godkjenningssinstansene for lovregulerte yrker er også forpliktet til å følge krav til saksbehandling gitt i Lov om saksbehandlingsmåte i forvaltningssaker (Forvaltningsloven).

5.2 Kartlegging av antall lovregulerte yrker i Norge

Tabell 5.1 viser en oversikt over antall lovregulerte yrker, basert på funn i denne kartleggingen. I hht. denne er det 170 lovregulerte yrker i Norge.

Det finnes imidlertid flere andre oversikter når det gjelder antallet lovregulerte yrker i Norge. Sammenligning av disse viser at antall lovregulerte yrker varierer, blant annet fordi det anvendes ulike definisjoner av hva et lovregulert yrke er. Antallet som oppgis i oversikten i tabell 5.1 er basert på intervjuer ved samtlige godkjenningssinstanser for lovregulerte yrker i Norge, i tillegg til informasjon som fremgår i innsamlet statistikk og dokumenter. Når det gjelder spesialistgodkjenninger for lege og tannlege er de enkelte spesialiteter regnet som ett lovregulert yrke, da de krever godkjenning for den enkelte spesialitet. Det samme gjelder for samlebegrepene elektrofagarbeider og elektrofaginstallatør. Godkjenningssinstansene for lovregulerte yrker informerer om at begrepene omfatter flere lovregulerte yrker. Søkere får for eksempel godkjenning som elektrofagarbeider, type automatiker.

Tabell 5.1: Oversikt over lovregulerte yrker i Norge – antall og godkjenningssinstans

Godkjenningssinstans	Lovregulerte yrker	Antall lovregulerte yrker
Statens autorisasjonskontor for helsepersonell	Ambulansearbeider Apotektekniker Audiograf Bioingeniør Ergoterapeut Helsefagarbeider Fotterapeut Fysioterapeut Helsesekretær Hjelpepleier Jordmor Kiropraktor Klinisk ernæringsfysiolog Lege Omsorgsarbeider Optiker Ortopediingeniør Ortoptist Perfusjonist Psykolog Radiograf	29

	Sykepleier Tannhelsesekretær Tannlege Tannpleier Tanntekniker Vernepleier Provisorfarmasøyt Reseptarfarmasøyt	
Legeforeningen (overføres til Helse- seditoret)	Allmennmedisin Anestesiologi Arbeidsmedisin Barnekirurgi Barne- og ungdomspsykiatri Barnesykdommer Blodsykdommer Endokrinologi Fordøyelsesykdommer Fysikalsk medisin og rehabilitering Fødselshjelp og kvinnesykdommer Gastroenterologisk kirurgi Generell kirurgi Geriatri Hjertesykdommer Hud- og veneriske sykdommer Immunologi og transfusjonsmedisin Indremedisin Infeksjonssykdommer Karkirurgi Kjevekirurgi og munnhulesykdommer Klinisk farmakologi Klinisk nevrofysiologi Lungesykdommer Medisinsk biokjemi Medisinsk genetikk Medisinsk mikrobiologi Nevrokirurgi Nevrologi Nukleærmedisin Nyresykdommer Onkologi Ortopedisk kirurgi Patologi Plastikkirurgi Psykiatri Radiologi Revmatologi Samfunnsmedisin Thoraxkirurgi Urologi Øre-nese-halssykdommer Øyesykdommer	43
Tannlegeforeningen (overføres til Helse- seditoret)	Periodonti Kjeveortopedi Protetikk Pedodonti Endodonti	7

	Radiologi Oral kirurgi	
Arbeidstilsynet	Dykker Dykkerassistent Dykkerleder Reservedykker Fører av masseforflytningsmaskiner Gravemaskinfører Kranfører Truckfører	8
Hesledirektoratet/kommunene	Bevillingshaver for tilvirkning av alkoholholdig drikk Bevillingshaver for skjenking av alkoholholdig drikk Bevillingshaver for engrossalg av alkoholholdig drikk	3
Kredittilsynet	Autorisert regnskapsfører Registrert revisor Statsautorisert revisor Inkassobevillingshaver Eiendomsmegler	5
Tilsynsrådet for advokatvirksomhet	Advokatbevilling (Advokat) Autorisert advokatfullmektig Rettshjelper	3
Utdanningsdirektoratet	Lærer i grunnopplæringen Pedagogisk leder i barnehage Styrer i barnehage	3
Kirkerådet	Prest i den norske kirke Kateket Diakon Kantor	4
Statens bygningstekniske etat	Sikkerhetskontrollør (Heisinspektør)	5
Mattilsynet	Dyrepleier Veterinær Fiskehelsebiolog Semintekniker	4
Direktoratet for naturforvaltning	Preparant	1
Vegdirektoratet	Faglig leder av trafikkskole Trafikklærer Fører av uttrykningskjøretøy Undervisningspersonell til kompetansegivende kurs for fører av uttrykningskjøretøy Teknisk leder ved kontrollorgan for periodisk kjøretøykontroll Teknisk leder ved kjøretøyverksteder	6
Post- og teletilsynet	Teleinstallatør Radioinstallatør Kabel tv-installatør	3
Sjøfartsdirektoratet	Skipskokk Dekkoffiser Maskinoffiser	19

	Navigatør Maskinvakt Brovakt Maskinist Tankerman Mob. H. Mob Assessor Plattformssjef Kontrollromsoperatør Stabiliteterssjef Teknisk sjef Teknisk assistent Skipselektriker Maskinromoperatør	
Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap	Elektrofagarbeider – Automatiker Elektrofagarbeider - Automatikkmekaniker Elektrofagarbeider - Elektroreparatør Elektrofagarbeider - Energimontør høyspenning Elektrofagarbeider – Heismontør Elektrofagarbeider - Linjemontør(e-verksmontør B) Elektrofagarbeider - reparatør av elektromedisinsk utstyr Elektrofagarbeider – Togelektriker Elektrofagarbeider - Elektromontør lavspenning Elektrofagarbeider - Sakkyndig driftsansvarlig Elektrofagarbeider – Installasjonsinspektør Elektroinstallatør Gr. L Elektroinstallatør Gr. H Elektroinstallatør – Automatiseringsleder Heisinstallatør Sakkyndig driftsleder (egne anlegg) Brannkonstabel Brannsjef Feiersvenn Utrykningsleder Leder for beredskapsavdeling Leder for forebyggende avdeling Overordnet vakt Operatør på nødalarmeringssentral Forebyggende personell Instruktør farlig gods Skytebas	27
Totalt antall lovregulerte yrker		170

5.3 Ansvarsfordeling og kommunikasjon på godkjenningfeltet

Kartleggingen har vist at godkjenningfeltet preges av lite fokus på helhetlige strategier på området på nasjonalt nivå, noe som trolig er en årsak til at godkjenningfeltet fremstår som fragmentert og uoversiktlig. Behandling av søknader om godkjenning krever i de aller fleste tilfellene stor fagkompetanse, som er lokalisert i de ulike godkjenningssinstansene for lovregulerte yrker og deres avdelinger. Den store graden av spesialisering medvirker derfor til lite kommunikasjon på tvers av godkjenningssinstansene for lovregulerte yrker.

Det fremkommer i kartleggingen at det er stor grad av delegering hva gjelder godkjenningsansvar. Mer konkret innebærer dette at de ulike fagdepartementene har et overordnet ansvar for godkjenningsinstansene, men at departementene gjennomgående er lite involvert, og har lite fokus på, godkjenning av yrkeskvalifikasjoner. Kartleggingen har også vist at det er meget stor ansvarsdeling innad i godkjenningsinstanser for lovregulerte yrker ved at ulike avdelinger i instansen har ansvar for ett eller flere lovregulerte yrker. Mye av fagkunnskapen som er nødvendig for å kunne behandle søknader om godkjenning er plassert i de enkelte avdelinger, og det er derfor hensiktsmessig at søknadene om godkjenning behandles her.

Det fremkommer videre at det er liten grad av kommunikasjon og dialog på tvers av godkjenningsinstansene for lovregulerte yrker. Imidlertid er det trekk ved både søknads- og saksbehandlingsprosessen som tilsier at involverte aktører kunne ha hatt nytte av å samarbeide på tvers av instansene. Dette gjelder for eksempel rutiner for innhenting og verifisering av dokumenter som legges ved søknader. Kartleggingen viser at et flertall av godkjenningsinstansene for lovregulerte yrker har flere felles dokumentasjonskrav. Mer samarbeid og koordinering når det gjelder rutiner for å innhente utdanningspapirer, vitnemål og attester fra utdanningsinstitusjoner, politi og andre myndigheter kunne muligens gjøre det enklere å fremskaffe og kvalitetssikre disse dokumentene. I tillegg kan trolig mindre godkjenningsinstanser for lovregulerte yrker dra nytte av erfaringene til større godkjenningsinstanser for lovregulerte yrker.

5.4 Informasjon til søkere om godkjenning

Formidling av informasjon om godkjenningsordninger for de lovregulerte yrkene er viktig for at potensielle søkere kan orientere seg i regler, lovverk og retningslinjer for søknadsprosessen, herunder krav til søkere og hvilken dokumentasjon som etterspørres. Flere instanser og Internettssider formidler informasjon til utenlandske arbeidssøkere i Norge. Norske utenriksstasjoner, politiet og Utlendingsdirektoratet har alminnelig informasjons- og opplysningsplikt⁴⁶. Utenriksstasjonene skal ha generell oversikt over alle typer informasjon om Norge, herunder kunnskaper om regelverk og søknadsprosedyrer. De skal også distribuere informasjonsmaterieil.

Av viktige instanser/Internettssider på nasjonalt nivå som formidler informasjon om autorisasjon/godkjenning, finnes som følger⁴⁷:

- *www.norway.no* ligger under Fornyings- og administrasjonsdepartementet, og driftes av Direktoratet for forvaltning og IKT. Siden gir informasjon om offentlige tjenester og forvaltning, og henviser også videre til andre mer detaljerte Internettssider, slik som Internettssidene til EURES og UDI.
- *www.eures.no* er Arbeids- og velferdsetatens EURES-Internettside hvor man blant annet finner brosjyren "Living and Working in Norway". Brosjyren retter seg mot arbeidssøkere og er den mest relevante informasjonskilden for arbeidssøkere som vil orientere seg i Norge. EURES er et nettverk som består av EU-kommisjonen, offentlige arbeidsmarkeds myndigheter, arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner. Samarbeidet koordineres av EU-kommisjonen
- *www.eures.europa.no* er Europakommisjonens Internettside. Alle offentliggjorte norske stillinger er overført dit. Informasjon om ordningene i ulike land er tilgjengelig på flere språk.
- *www.udl.no* er UDIs Internettssider, og gir informasjon om rettigheter om vilkår og søknadsprosess for ulike kategorier på arbeidsinnvandrere på de mest aktuelle språkene.
- *www.nyinorge.no* informerer om rettigheter, muligheter og plikter som gjelder etter arbeidstillatelse i Norge er gitt. Siden ligger under UDI
- *www.imdi.no* er Integrerings- og mangfoldsdirektoratets Internettside. Her er informasjon om kvalifisering, bosetting og arbeidsliv på norsk og engelsk.

⁴⁶St. meld. nr. 18 (2007-2008): *Arbeidsinnvandring*. Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

⁴⁷ Oversikten er i stor grad basert på: "Boks 6.1 Aktuelle nettsted" i *Ibid* (s. 92).

- www.eracareers.no er den norske Internettportalen innenfor nettverket ERA-MORE (European Network of Mobility Centres), et nettverk for forskere. Innholder informasjon om søking og etablering i Norge for utenlandske forskere.
- www.nokut.no er Internettsiden til NOKUT. Her finnes informasjon om godkjenning av ulike typer utenlandsk utdanning
- www.arbeidstilsynet.no er Arbeidstilsynets Internettside med informasjon om regler knyttet til helse, miljø, sikkerhet i arbeidstilsynet og regler om ferie og feriepenger, arbeidstid, permisjon og oppsigelse. Det gis informasjon på norsk, engelsk og polsk.
- www.skatteetaten.no er Skatteetatens Internettside, og har informasjon om skattemessige forhold og tilgang til skjemaer for lønnstakere, selvstendig næringsdrivende og øvrige virksomheter, samt folkeregistrering og fødselsnummer.
- www.altinn.no driftes av sentralforvaltningen ved Brønnøysundregisteret som er felles for de 20 deltakende statsetatene som deltar i samarbeidet.
- www.sua.no Arbeidstilsynet, politiet, Skatteetaten og Utlendingsdirektoratet har etablert et felles servicesenter for utenlandske arbeidstakere i Norge. Her kan både arbeidsgivere og arbeidstakere få veiledning og rask behandling av søknader.
- https://ec.europa.eu/youreurope/index_da.html. Denne Internettsiden, under navnet Your Europe, er i utarbeidelse på EU-nivå, og skal inneholde omfattende informasjon.
- *Senter for informasjon om godkjenning av utenlandsk utdanning (NOKUT)*. Nettportal skal utvikles innen mars 2010.

Intervjuer med samtlige godkjenningssinstanser for lovregulerte yrker og kortfattede studier av tilhørende instansers Internettsider, viser at godkjenningssinstansene for lovregulerte yrker hovedsakelig formidler informasjon relatert til de lovregulerte yrkene gjennom sine Internettsider. I tillegg formidler godkjenningssinstansene for lovregulerte yrker informasjon på telefon og via e-post etter henvendelse fra søkere. For noen av yrkene er også andre instanser involvert i formidlingsarbeidet, slik som utdanningsinstitusjoner, NAV, profesjonsforeninger, utenriksstasjoner og arbeidsgivere med behov for særskilte yrkesgrupper.

Det er stor variasjon i omfanget av informasjon som godkjenningssinstansene for lovregulerte yrker formidler til utenlandske søkere på sine Internettsider. Det er også variasjon i hvorvidt instansene formidler informasjon på engelsk. Enkelte autorisasjonsinstanser, bl.a. SAFH, Utdanningsdirektoratet og Mattilsynet, har utfyllende informasjon på engelsk på sine Internettsider. Dette inkluderer blant annet søknadsskjemaer og informasjon om dokumentasjonskrav. Flere andre instanser, særlig godkjenningssinstansene for lovregulerte yrker som har få søkere, har lite informasjon på sine respektive Internettsider. Dette henger trolig sammen med at de har svært få søkere og ansvar for et begrenset antall lovregulerte yrker.

Tabell 5.2. oppsummerer hvordan informasjon formidles ved de ulike godkjenningssinstansene, basert på de tidligere nevnte datakilder. Her illustreres hvilke instanser som formidler informasjon, hvilke informasjonskanaler som anvendes og hvorvidt det gis informasjon på engelsk.

Tabell 5.2: Formidling av informasjon

Godkjenningssinstans	Aktører som formidler informasjon	Kanaler/språk/ innhold
<i>Direktoratet for Arbeidstilsynet</i>	Direktoratet	Internettsider – deler av sidene er på engelsk, lite informasjon om autorisasjon/godkjenning etc. Henvendelser (e-post og tlf)
<i>Kredittilsynet</i>	Kredittilsynet	Hovedsakelig Internett – informasjon finnes på engelsk,

		noe om autorisasjon Henvendelser (e-post og tlf)
<i>Statens autorisasjonskontor for helsepersonell</i>	SAFH Legeforeningen Tannlegeforeningen Optikerforeningen Helsedirektoratet	SAFHs Internetsider – utfyllende sider på engelsk, også sider på spansk, tysk, fransk og italiensk. Sidene inkluderer informasjon om autorisasjon, inkludert søknadsskjemaer Henvendelser (e-post og tlf)
<i>Legeforeningen</i>	Legeforeningen SAFH	Legeforeningen sine engelske Internetsider henviser til SAFH Henvendelser (e-post og tlf)
<i>Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap</i>	DSB Arbeidsgivervirksomheter, f.eks dykkervirksomheter Skoler, f.eks dykkerskolene	DSB sine Internetsider – lite informasjon på engelsk Henvendelser (e-post og tlf)
<i>Kirkerådet</i>	Kirkerådet Bispedømmekontorene	Ingen informasjon om autorisasjon på engelsk Henvendelser (e-post og tlf)
<i>Utdanningsdirektoratet</i>	Utdanningsdirektoratet	Internett – utfyllende sider på engelsk om godkjenning, inkludert søknadsskjemaer etc. Henvendelser (e-post og tlf)
<i>Statens bygningstekniske etat</i>	Søknad om autorisasjon gjøres av arbeidsgiver	Ingen informasjon om autorisasjon/godkjenning på engelsk Henvendelser (e-post og tlf)
<i>Mattilsynet</i>	Mattilsynet	Internetsider – gode sider på engelsk, inkludert en veileder og søknadsskjemaer Henvendelser (e-post og tlf)
<i>Direktoratet for Naturforvaltning</i>	Direktoratet	Ingen informasjon om autorisasjon på engelsk Henvendelser (e-post og tlf)
<i>Helsedirektoratet</i>	Hovedsakelig kommunene	Lite informasjon på f.eks Oslo

	som informerer om bevilningslover og krav	kommune sine engelske Internettsider
<i>Sjøfartsdirektoratet</i>	Sjøfartsdirektoratet Norske utenriksstasjoner Utenriksdepartementet NAV-sjømannskontorene Rederiene søker på vegne av flere søkere	Hovedsakelig Internett – all informasjon om søknader etc. på engelsk, relativt omfattende Henvendelser (e-post og tlf)
<i>Vegdirektoratet</i>	Direktoratet Trafikkstasjonene	Internettsider – lite om autorisasjon på engelsk Henvendelser (e-post og tlf)
<i>Post- og teletilsynet</i>	Post- og teletilsynet Norsk Teknologi Skolene som utdanner	Internettsider – på engelsk, info om autorisasjon m/søknadsskjemaer Henvendelser (e-post og tlf)
<i>Tilsynsrådet for advokatvirksomhet</i>	Tilsynsrådet Advokatforeningen	Tilsynsrådet sine Internettsider - Ingen sider på engelsk, men Advokatforeningen informerer om krav til rettsvirksomhetspraksis i Norge på sine sider Henvendelser (e-post og tlf)

Det fremkommer i kartleggingen at det er svært mange aktører involvert i prosessen som formidler informasjon om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner på ulike nivåer. Godkjenningsinstansene for lovregulerte yrker formidler informasjon om godkjenning av lovregulerte yrker de har ansvar for. Det har ikke vært noen enhet som har et overordnet ansvar for informasjon til personer med utenlandsk utdanning.

Et viktig initiativ som har til hensikt å ivareta dette ansvaret er etableringen av et *Senter for informasjon om godkjenning av utenlandsk utdanning*, som NOKUT skal ha ansvaret for. Senteret er et resultat av Brautaset-utvalgets innstilling om godkjenning og godskriving av høyere utdanning i Norge. Informasjonssenteret skal bidra til at personer med høyere utdanning fra utlandet kommer raskere inn i det norske arbeidslivet. Dette gjelder både innvandrere og norske borgere med utdanning fra andre land enn Norge. Senteret skal informere via Internettsider, e-post, telefon og direkte kontakt med søkere. Senteret skal utvikle en Internettportal i den hensikt å hjelpe søkere, arbeidsgivere og andre til raskt å finne riktig godkjenningsinstans for lovregulerte yrker for egne dokumenter.

Senteret skal i tillegg være kontaktpunkt for EU-direktivet om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner for regulerte yrker. Kunnskapsdepartementet (KD) vil imidlertid fortsette som koordinator for EU-direktivet, og videre fordeling av arbeidsoppgaver mellom senteret og KD skal avklares nærmere.

Senteret skal bidra til bedre samarbeid mellom aktører som er involvert i godkjenning av utenlandsk utdanning, herunder NOKUT, høyskoler, universiteter og sektormyndigheters godkjenningsinstanser for lovregulerte yrker.

På EU-nivå er det fra Europakommisjonens side utviklet et kommunikasjonssystem - *Internal Market Information System (IMI)* - som skal gjøre det enklere for EØS-landene å utveksle informasjon knyttet til blant annet direktiv 2005/36/EC (yrkeskvalifikasjonsdirektivet). Dette beskrives nærmere i kapittel 7.

5.5 Registrering av søknader

Funn fra kartleggingen viser at det ikke finnes enhetlige rutiner eller systemer for å registrere søknader om godkjenning til lovregulerte yrker. Praksisen i registrering varierer mellom godkjenningsinstansene for lovregulerte yrker, men kartleggingen har vist at gode systemer for registrering av søknader er unntaket. Det fremkommer i kartleggingen at

- godkjenningsinstanser for lovregulerte produsere ikke statistikk
- registreringspraksis varierer innad i den enkelte instans
- det registreres ikke antall søknader fordelt på år
- det registreres ikke antall søknader fordelt mellom personer med utdanning fra utlandet eller Norge
- det registreres ikke antall søknader fordelt mellom søkere fra EØS-området og fra tredjeland
- det registreres ikke antall søknader på hvert enkelt yrke, men på grupper av yrker
- det registreres bare innvilgede søknader eller bare det totale antallet søknader (ikke fordelt på avslag og innvilgelse)
- informasjon om søknader til godkjenningsinstansen finnes kun i den enkelte avdeling og ikke for instansen som helhet
- det registreres ikke klager

Som dette illustrerer er det mangler i flere av godkjenningsinstansenes registrering av søknader. Dette henger muligens sammen med mangel på helhetlige strategier og manglende etterspørsel etter styringsinformasjon på nasjonalt nivå (og på departementsnivå). Det er manglende oversikt over omfanget av godkjenningsarbeidet når det gjelder de lovregulerte yrkene generelt, og feltet fremstår som uoversiktlig. Europakommisjonen har en database med statistikk over innbyrdes godkjenninger av yrkeskvalifikasjoner innen lovregulerte yrker i samtlige medlemsland, samt Norge. Databasen er imidlertid blank for rundt halvparten av de lovregulerte yrkene (49 av 113 yrker i databasen). I følge funn fra denne kartleggingen er det totalt 170 lovregulerte yrker i Norge.

Kapasitetsproblemer ved enkelte av godkjenningsinstansene for lovregulerte yrker kan være en grunn til at dette ikke prioriteres. Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) er et eksempel på en godkjenningsinstans for lovregulerte yrker som har opplevd økt søknadstilfang og økt arbeidsbelastning de siste år. Direktoratet har blant annet godkjenningmyndighet for elektrofagsarbeidere, og melder om en eksplosiv økning i antallet søknader i 2008, særlig fra arbeidsinnvandrere fra Øst-Europa. I tillegg til at denne økningen har medført kapasitetsproblemer i forhold til å behandle alle søknadene, oppgis det at dette har ført til at man ikke bruker resurser på å produsere statistikk over søknadstall og innvilgningsgrad.

Intervjuer med ansatte ved godkjenningsinstansene for lovregulerte yrker tyder imidlertid på at praksis ved noen av instansene er i endring, grunnet økte krav om elektronisk saksbehandling i store deler av offentlig sektor. På nåværende tidspunkt antas det at dette vil skape noe større muligheter for systematisk registrering, men dette vil trolig først og fremst ha betydning for de instansene som har ansvaret for flere lovregulerte yrker med et forholdsvis stort antall søkere. I tillegg vil det være viktig i det videre å sikre at registreringsrutiner og

hva slags informasjon som registreres blir tilnærmet likt, slik at det er mulig å sammenligne statistikk og funn på tvers av godkjenningssystemene for lovregulerte yrker.

Konsekvensen av denne praksisen er at det er vanskelig å skaffe et komplett bilde av søknadsomfang når det gjelder godkjenning. Det skaper også visse utfordringer i å sammenligne tendenser i søknadsomfang mellom godkjenningssystemene for lovregulerte yrker. En annen viktig konsekvens er mangel på styringsinformasjon.

5.6 Omfang av søknader

Som det fremgår av avsnitt 5.5 er det store mangler i statistikken som medfører at det er vanskelig å sammenligne og analysere omfanget av søknader. Det må også tas i betraktning at mangler og svakheter i registreringer, samt muntlige overrekkelse av tall, skaper problemer i forhold til reliabilitet. Innsamlingen av statistikken kan imidlertid gi nyttig informasjon om flere tendenser i søknadsomfanget. En oversikt over søknader i perioden 2005-2008 finnes i vedlegg 1 fordelt på den enkelte godkjenningssystem for lovregulerte yrker.

Analyse av innsamlet statistikk viser at det er størst pågang av søknader om godkjenning til SAFH og DSB. Disse instansene har godkjenningsansvar for et stort antall lovregulerte yrker. Videre er det også en del søkere til Sjøfartsdirektoratet. Et flertall av godkjenningssystemene for lovregulerte yrker har imidlertid svært få søkere (under 20 i året), slik som Kirkerådet, Tilsynsrådet for advokatvirksomhet, Kredittilsynet og Statens bygningstekniske etat.

Når det gjelder fordeling av søknader fra henholdsvis EØS- og tredjelandsborgere er det en utfordring av en del godkjenningssystemer for lovregulerte yrker ikke differensierer mellom disse i søknadsstatistikken, eller at de ikke utarbeider statistikk over søkere og søknader i det hele tatt. Samlet sett viser analysen av datamaterialet over søknader at det er flere søkere fra Norden og EØS-området enn fra tredjeland. Det fremkommer at søkere fra EØS-området i større grad får innvilget sine søknader enn søkere fra tredjeland.

Det er vanskelig å si noe samlet om antall klager og utfall av disse sakene, da det mangler informasjon om dette som spesifiserer om det er utenlandske søkere det dreier seg om og hvorvidt de utenlandske søkerne kommer fra EØS- eller tredjeland. På helseområdet foreligger det imidlertid en del tallmateriale⁴⁸. Den viser at det er en del klager fra søkere fra EØS- og tredjeland, og at det er omlag like mange fra begge landgrupper (se vedlegg 1). De fleste klagen kommer fra norske statsborgere med utenlandsk utdanning (hvorvidt disse er etnisk norske som har tatt legeutdanning i utlandet eller om det er innvandrere som har fått statsborgerskap vet vi ikke). Litt over halvparten av klagen blir stadfestet.

Størsteparten av instansene som har få søkere har naturligvis også få klager fra utenlandske søkere i perioden 2001-2007. Dette gjelder blant annet for Kredittilsynet, Kirkerådet, Statens bygningstekniske etat og Direktoratet for Naturforvaltning. Sjøfartsdirektoratet behandler mange saker, men sier i intervjuet at de mottar få klager. Vegdirektoratet sier at de har fått noen klager fra søkere som mener at de ikke har rett til å pålegge dem praksisperiode for å få autorisasjon.

5.7 Behandling av søknader – trekk i prosessen

Søknadsprosessen fortoner seg ulikt avhengig av hvilket yrke søkeren søker om godkjenning til og hvorvidt personen har utdanning fra EØS-området eller tredjeland. Som beskrevet i avsnitt 4.4 er lovverket for godkjenning for disse to grupper av søkere forskjellig. En oversikt over regelverksforankring, krav til dokumentasjon og eventuell bruk av tester/prøver for å vurdere realkompetanse for de lovregulerte yrker, finnes i kapittel 9. Forskjeller i krav for yrke og avhengig av utdanningsland medfører at prosessen er svært ulik. Tabell 5.3 viser fel-lestrekk i søknadsprosessen.

⁴⁸ Tallene er generert ved å addere fra Helsepersonellnemndas årsrapporter, med forbehold om mulige feilkilder i datamaterialet.

Tabell 5.3: Eksempel på søknadsprosess

- 1- Orienter seg/skaffe informasjon om hvilken instans som har godkjenningsansvar
- 2- Skaffe informasjon om krav til dokumentasjon i søknaden, og deretter sende inn søknad
- 3- Motta svar på søknad. Hvis avslag, kan veien videre være ulik, avhengig av begrunnelse for avslag. For noen søkere vil alle trinnene være påkrevd.
  - a. Mangel på innsendt dokumentasjon > innhente dokumentasjon, sende inn ytterligere dokumentasjon, vente på vedtak
  - b. Avslag på grunn av mangler i utdanningen > ta faglig påbygning og/eller finne og gjennomføre arbeidspraksis
    - i. Finne lærested hvor det er mulig å ta faglig påbygning > gjennomføre faglig påbygning
    - ii. Finne arbeidspraksis > gjennomføre arbeidspraksis
  - c. Gjennomføre egnethetstest/test i realkompetanse
  - d. Gjennomføre og bestå kurs som er påkrevd for å utøve yrket i Norge (gjelder kun for tredjelandsborgere)

Det første trinnet i prosessen for alle søkere er å orientere seg og skaffe informasjon om hvilken instans som har ansvaret for det lovregulerte yrket vedkommende ønsker å søke godkjenning til. Som beskrevet i avsnitt 5.4 er det mange instanser som formidler informasjon. Kartleggingen viser at mange godkjenningsinstanser for lovregulerte yrker, deriblant SAFH, oppgir at de sjelden mottar komplette søknader fra tredjelandsborgere. Dette gjelder også for enkelte borgere fra EØS-området. Dette innebærer at mange søkere må innhente ytterligere dokumentasjon før søknaden anses som komplett og saksbehandlingen kan påbegynnes.

Neste trinn i søknadsprosessen er at søkere sender inn dokumenter i henhold til gjeldende dokumentasjonskrav og at saksbehandler på bakgrunn av dette vurderer om godkjenning skal innvilges. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid varierer, fra noen få uker til opp til 6 måneder, i henhold til informasjon fra informanter fra godkjenningsinstansene for lovregulerte yrker.

Hvis en søker mottar avslag på en søknad, vil avslaget i enkelte tilfeller innebære at søker kan bli påkrevd å gjennomføre kurs eller prøver for å kompensere for mangler i utdanningen, jevnført med den norske utdanningen. For sykepleiere og leger innebærer dette for eksempel henholdsvis kurs i nasjonale fag i sykepleie og i medisin. Noen søkere må også skaffe seg mer fagkunnskap på spesialiserte områder. Dette kan for eksempel være geriatri for sykepleiere.

Flere instanser oppgir at de benytter tester/egnethetsprøver som en del av søknadsprosessen. Dette gjelder for eksempel for yrkene eiendomsmegler, regnskapsfører, veterinær og dyrepleier. For borgere fra EØS-området er egnethetstest blant annet lovpålagt etter yrkeskvalifikasjonsdirektivet hvis søker ikke møter alle formelle krav. Før direktivet ble det også gjennomført tester og prøveperioder, mens nå er dette en rett som søkeren har.

Søknadsprosessen innebærer for mange søkere kontakt med en lang rekke aktører, herunder saksbehandler ved godkjenningsinstansen for lovregulerte yrker, ansatte i universitets- og høgskolesektoren, voksenopplæringen, NAV Intro, arbeidsgivere i ulike virksomheter i forbindelse med praksisplass og veiledere på praksisplass, for å nevne noen sentrale aktører.

Kort oppsummert omhandler dette avsnittet fellestrekk ved den prosessen flertallet av søkere om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner må igjennom. Hovedregelen er at en søker som ønsker å praktisere yrket sitt i Norge søker direkte om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner og trenger ikke å søke om verken generell godkjenning eller akademisk godkjenning. I slik

godkjenning av yrkeskvalifikasjoner er det godkjenningsinstansen som er ansvarlig for å vurdere om søkerens yrkeskvalifikasjoner, hovedsakelig utdanning og yrkeserfaring. Ovenfor noen lovregulerte yrker er det noen forskjeller i godkjenningsprosessen som her vil nevnes.

5.7.1 Lovregulerte yrker under Udir

Udir er godkjenningsinstans for søknader om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner for *lærer, styrer og pedagogisk leder*. Godkjenningsprosessen for disse yrkene er annerledes enn for de andre lovregulerte yrkene, da søkere utenfor EØS-området først må søke om generell godkjenning før det kan søkes om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner. For borgere med utdanning fra EØS-området gjelder det som for de øvrige lovregulerte yrkene, at det søkes om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner direkte.

5.7.2 Lovregulerte yrker og fylkeskommunens rolle

Søkere med utdanning fra yrkesrettet videregående opplæring skal søke direkte til den aktuelle godkjenningsinstansen. I dette oppdraget har vi særlig sett på yrkene under DSB. For disse lovregulerte yrkene, så gjelder det at søker både må ha utdanning og relevant 3-årig praksis. Hvis søkere ikke tilfredsstiller disse kravene kan DSB sende søkere fra EØS og tredjeland videre til fagopplæringskontoret i fylkeskommunen for en realkompetansevurdering. Opplæringsloven sier imidlertid at voksne som kommer med en fullendt utdanning ikke har rett til å fremstille seg til fagbrev. I henhold til *Rundskriv fra Utdanningsdirektoratet 2-2008 Forståelse av gjeldende regelverk om voksnes rett til videregående opplæring etter opplæringslovens kapittel 4A⁴⁹*, oppgis det at det er store ulikheter i tolkningen av voksnes rett til realkompetansevurderinger. Informant fra DSB bekrefter at praksis i fylkeskommuner er forskjellig ved at noen gir utenlandske søkere fra EØS-området og fra tredjeland mulighet til en realkompetansevurdering og en rett til en plan for hva de må igjennom for å kunne fremstille seg til fagbrev, mens andre ikke gjør dette. Veien videre for de som får gjennomført en realkompetansevurdering vil variere avhengig av vedkommendes kompetanse. Dette kan innebære praksisplass i en bedrift. Et lærested vil deretter tilby en praktisk prøve som gis av opplæringsbedriften (hvor praksisplassen fant sted). I tillegg vil fagopplæringskontoret i fylkeskommunen tilby en teoretisk prøve. Begge må bestås for å få innvilget godkjenning av yrkeskvalifikasjoner.

5.8 Universitets- og høyskolesektorens rolle i godkjenningsprosessen

Universitets- og høyskolesektoren er av flere grunner en viktig aktør på godkjenningsfeltet. Utdanningsinstitusjoner gir faglig godkjenning. I tillegg brukes ofte universiteter og høyskoler som veiledere av godkjenningsinstansene i deres behandling av søknader om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner. Dette er imidlertid å betrakte som en innvevd del av godkjenningsprosessen, og det innebærer ikke at lærestedet foretar en faglig godkjenning, kun at fagpersoner benyttes til rådgivning og lignende.

Videre utvikler og gjennomfører universiteter og høyskoler ulike tester som søkere om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner i en del tilfeller må gjennomgang. Et eksempel på dette den såkalte modifiserte OSCE-testen som søkere med legeutdanning fra tredjeland må bestå⁵⁰ for å kunne innvilges lisens eller autorisasjon som lege. Medisinsk fakultet ved Universitetet i Oslo har ansvaret for å forberede og gjennomføre denne testen.

Universitets- og høyskolesektoren er videre en sentral leverandør av ulike kurs og studietilbud for søkere som avkreves å ta fag/emner for å erstatte mangler i søkers utdanning for å få innvilget godkjenning av yrkeskvalifikasjoner. Dette gjelder særlig helseyrkene, hvor det for eksempel tilbys program i nasjonale fag for personer fra tredjeland som søker om autorisasjon/lisens som lege.

⁴⁹ Utdanningsdirektoratet (05.09.2008). "Udir Rundskriv 2-2008 Forståelse av gjeldende regelverk om voksnes rett til videregående opplæring etter opplæringslovens kapittel 4A". URL: http://www.utdanningsdirektoratet.no/upload/Rundskriv/2008/udir_2_08.pdf.

⁵⁰ Søkere om lisens/autorisasjon som lege med utdanning fra land utenfor EU/EØS må i tillegg ha godkjent norsk språkkurs og fagspråkkurs, se UIOs Internettisider for mer informasjon:

<http://www.med.uio.no/studier/utenlandsmed/aktuelt/2009/Timeplan.nasjoanle%20fag.html>

Universiteter og høyskoler kan også foreta realkompetansevurderinger i tilfeller hvor søkere oppgir å ha utdanning tilsvarende et bestemt yrke (for eksempel yrker som er lovregulerte i Norge), uten at de besitter påkrevd dokumentasjon. Dette er for eksempel tilfelle for flyktninger, som av praktiske årsaker ikke kan fremskaffe vitnemål og annen påkrevd dokumentasjon. I disse tilfeller kan søkeren søke aktuelt lærested om såkalt *flyktningprosedyre*. I flyktningprosedyre inngår blant annet intervjuer som har til hensikt å kartlegge innholdet i og nivået på utdanningen til den enkelte flyktning. Det er opp til det enkelte lærested å bestemme hvordan prøvingen skal foregå⁵¹. Formålet med denne prosedyren er hovedsakelig å vurdere om søker kan få innpass i videre studier ved lærestedet.

Kapittel 6 belyser hvilke barrierer kartleggingen har identifisert når det gjelder godkjenningsordningene for lovregulerte yrker.

---

⁵¹ Se NOKUTs Internettsider for en beskrivelse av flyktningprosedyre: <http://www.nokut.no/sw30072.asp?usepf=true>

6. GODKJENNINGSORDNINGER FOR LOVREGULERTE YRKER – VURDERING AV BARRIERER

I dette kapitlet vil vi identifisere og beskrive uintenderte barrierer for innvandreres innpass på arbeidsmarkedet som følge av godkjenningsordningene for lovregulerte yrker. Vi skiller mellom barrierer på system- og individnivå. Vi vil også se på forskjeller i barrierer for søkere fra EØS-området og tredjeland. Vi vil også nevne spesifikke uintenderte barrierer for søkere på områder med stort påtrykk, fortrinnsvis helse- og elektroområdet, som er områder hvor Norge de siste årene har hatt et stort behov for arbeidskraft.

6.1 Informasjon og kommunikasjon overfor søkere

Kartleggingen viser at søkere møter hindringer i godkjenningsprosessen som er relatert til mangel på informasjon eller kommunikasjon. Utdfordringer når det gjelder informasjon knyttes blant annet til at

- det eksisterer ingen enhet/instans med overordnet ansvar for informasjon om godkjenningsordninger for lovregulerte yrker
- det er utfordrende å finne informasjon om hvilke aktører som har ansvaret for hva
- det er vanskelig å forstå hva søknaden skal inneholde [type dokumenter]
- Det kan være utfordrende å kommunisere med godkjenningsinstansene for lovregulerte yrker i saksbehandlingsprosessen og etter at vedtak er fattet

Barrierer på dette området gjelder for søkere til alle lovregulerte yrker, men kartleggingen har vist at konsekvensene av utfordringer i forhold til informasjon og kommunikasjon er større for borgere fra tredjeland enn for søkere fra EØS-området. Dette har sammenheng med søkerens språkbakgrunn og kjennskap til organisering av norsk eller europeisk tjenes-teapparat og forvaltning.

Et stort antall aktører er involvert i godkjenningsprosess for søkerne og det er en utfordring for søkere å navigere mellom ulike instanser/aktører. Søkere bruker tid på å orientere seg i systemet, og finne ut av hvilke instanser som har ansvaret for hvilke områder. I henhold til *Lov om behandlingssåten i forvaltningssaker* (Forvaltningsloven), har forvaltningsorganer alminnelig veiledningsplikt innenfor sitt saksområde. Forvaltningsorganet skal gi partene veiledning om gjeldene lover og forskrifter og vanlig praksis på vedkommende saksområde og regler for saksbehandlingen, særlig om rettigheter og plikter. Dersom noen retter seg mot ukorrekt myndighet skal forvaltningsorganet henvise til rett myndighet.

Til tross for at det er mange instanser som formidler informasjon om godkjenning, er det ingen samordnende enhet i Norge, og ingen instans som har et overordnet ansvar for å følge opp søkerne underveis i godkjenningsprosessen. Forvaltningsloven innebærer at godkjenningsinstansene for lovregulerte yrker har rettslig ansvar for å henvise en søker videre, men ingen plikt til å veilede søkerne gjennom hele godkjenningsprosessen, kun på sitt særskilte saksområde.

Kartleggingen viser imidlertid at det er mangel på kunnskap om hvilke instanser som har ansvar for ulike saksfelt. Økt kunnskap hos aktørene som er involvert i godkjenningsprosessen om hva som er den enkeltes aktør ansvar, kunne korte ned tiden en søker benytter for å orientere seg. Dette er i tråd med Brautaset-utvalgets innstilling som uttaler at *“utvalget har funnet at rask tilgjengelighet på korrekt informasjon er viktig for hurtigst mulig å få søkere inn på rett spor. Dette innebærer at søkeren også får korrekt veiledning og informasjon om hvilken dokumentasjon som må skaffes til veie.”* Også i det øvrige tjenesteapparatet er økt kunnskap om hverandres kompetanser og ansvar nødvendig. Relevante aktører er godkjenningsinstanser for lovregulerte yrker, NAV og spesialenheten NAV Intro, flyktningkontorer og programrådgivere på introduksjonsprogrammet.

Fra og med 2010 skal NOKUTs Senter for informasjon om godkjenning av utenlandsk utdanning ha et overordnet ansvar for informasjon og å henvise søkere til rette instans. Dette senteret vil muligens kunne ivareta noe av det identifiserte behovet. Funn fra kartleggingen vi-

ser likevel at behovet for veiledning av søkere gjennom godkjenningsprosessen er stort. Sett ut i fra ressursene som skal tildeles NOKUT, er det ikke rimelig å forvente at NOKUT skal kunne dekke samtlige søkeres behov for veiledning.

I intervjuer med saksbehandlere har det fremkommet av godkjenningsinstansene for lovregulerte yrker svært ofte mottar søknader som ikke er komplette. Dette gjelder i størst grad for søkere fra tredjeland. Dette tyder på at søkerne ikke har god nok informasjon om hva søknaden skal inneholde før den kan behandles. Alle godkjenningsinstanser for lovregulerte yrker har noe informasjon om hvilke dokumenter som kreves på sine Internettsider. Godkjenningsordningene for lovregulerte yrker og regelverket er likevel svært kompliserte, og formidling av lettfattelig og forståelig informasjon fremstår derfor som en stor utfordring, slik det fremstilles av informanter fra godkjenningsinstansene for lovregulerte yrker. Dette har også en språklig dimensjon. Søkere fra EØS-området har ofte informasjon tilgjengelig på engelsk eller annet språk de behersker, mens søkere fra tredjeland (foruten engelskspråklige land) oftere møter større utfordringer her.

I intervjuer med søkere, rådgivere i NAV Intro og IMDi, samt funn fra dokumentstudier, herunder vedtak om innvilget godkjenning, fremkommer det at den skriftlige kommunikasjonen mellom godkjenningsinstansene for lovregulerte yrker og søkerne kan være lite tilgjengelig. Rådgivere ved NAV Intro og IMDi forteller at de ofte må hjelpe søkere i å forstå avslagene og hva de må gjøre for å gå videre i prosessen for å få godkjenning. Studier av enkelte slike avslag fra for eksempel SAFH, som Rambøll har fått tilgang til, tyder på at språkføringen er svært komplisert og det fremkommer at søkere synes det er vanskelig å forstå innholdet. På helseområdet oppgir enkelte søkere at de ønsker mer informasjon om praksisplasser. SAFH opplyser om hvilke fagområder søkerne må skaffe seg praksis fra, men ikke hva som regnes som gyldige/relevante praksisplasser.

6.2 Trekk ved saksbehandlingsprosessen

Kartleggingen har vist at noen trekk ved saksbehandlingsprosessen utgjør barrierer på systemnivå for søkere om godkjenning. Dette er saksbehandlingstid og ulik verifiseringspraksis. Kartleggingen viser at noen av godkjenningsinstansene for lovregulerte yrker kan bruke lang tid på saksbehandling, men at denne varierer. Saksbehandling av søknader fra EØS-borgere er langt lavere enn for tredjelandsborgere, og ligger i gjennomsnitt på rundt en måned. Forskjeller i lovverket til søkere fra EØS- og tredjeland, samt at det er mer tidkrevende å vurdere søknader fra tredjelandsborgere, gjør at saksbehandlingstiden er lengre for tredjelandsborgere. Informanter fra SAFH sier at det er stor variasjon, og anslår at saksbehandlingen gjennomsnittlig er rundt 1 måned for søkere fra EØS-området, men opp til 5-6 måneder for søkere fra tredjeland.

Kapasitetsproblemer ved noen av godkjenningsinstansene for lovregulerte yrker er en grunn til at saksbehandlingstiden øker. Saksbehandlere ved DSB som har ansvaret for godkjenning av elektrofagarbeidere og elektroinstallatører oppgir at de særlig i 2008 hadde en sterk økning i antall søknader og at saksbehandlingskapasiteten ikke stod i forhold til søknadsomfang.

Saksbehandlingstiden omfatter likevel kun perioden fra komplett søknad foreligger til vedtak er fattet. Den totale godkjenningsprosessen er derimot svært mye lengre. Før saksbehandlingen bruker søker tid på å orientere seg og innhente dokumentasjon til søknaden. Som nevnt i avsnitt 5.7 må mange søkere sende inn ytterligere dokumentasjon på blant annet utdanning og arbeid til godkjenningsinstansen for lovregulerte yrker for at de kan behandle saken. Når vedtak fattes innebærer det svært ofte et avslag inntil praksis og/eller kurs er gjennomført.

Når det gjelder tredjelandsborgere må alle gjennomføre kurs, prøver og/eller praksis for å kunne innvilges godkjenning innenfor de aller fleste lovregulerte yrker. Dette gjelder for eksempel veterinærer (Mattilsynet), advokater (Advokattilsynet), leger og sykepleiere (SAFH), og flere av de lovregulerte yrkene tilknyttet elektro og sikkerhet. Dette påstartes imidlertid ikke før vedtak er fattet, som i flesteparten av tilfellene vil være avslag for tredjelandsborgere.

Kartleggingen viser også at mange søkere har liten kunnskap om hvilke rettigheter og plikter de og godkjenninginstansen for lovregulerte yrker har. Det er derfor behov for å i større grad gi mer generell informasjon om følgende:

- Hva er godkjenninginstansen sitt ansvar, og hva er søker sitt ansvar?
- Hva innebærer saksbehandling, og når begynner den?
- Hvorfor krever instansen de dokumentene de etterspør?

Mer informasjon om dette, gjerne på flere språk, vil kunne forbedre kommunikasjonen mellom godkjenninginstansen og søkerne.

Verifiseringspraksis

Søkerne er ansvarlige for å innhente all dokumentasjon til godkjenninginstansen, men godkjenninginstansen må verifisere dokumentene. Intervjuer med saksbehandlere ved flere godkjenninginstanser og NOKUT har vist at det ikke er en enhetlig forståelse for hva verifisering består i og at praksis knyttet til dette er ulik. Det fremkommer at noen godkjenninginstanser for lovregulerte yrker forstår at et dokument er verifisert når det har fått stempelet offentlig godkjent. Flere godkjenninginstanser, som Mattilsynet og DSB, sier at de ikke har utarbeidet rutiner for verifisering. NOKUT derimot, som har ansvaret for akademisk godkjenning (ikke godkjenning av yrkeskvalifikasjoner), jobber på en grundig, men svært ressurskrevende måte ved at de kontakter de aktuelle lærestedene/utdanningsinstitusjonene for å verifisere dokumenter.

Systemer og retningslinjer for verifisering av dokumenter kan det med fordel samarbeides om, med formål om enhetlig forståelse og effektivisering av saksbehandlingsprosessen. Utfordringer knyttet til verifisering av dokumenter ble påpekt av et flertall av saksbehandlere i intervjuer ved godkjenninginstansene for lovregulerte yrker. I tillegg påpeker flere aktører, deriblant UDI, NOKUT, SAFH og LO, at forfalsking av dokumenter brer om seg og at de som forfalsker blir stadig dyktigere når det gjelder å etterligne dokumenter fra eksisterende læresteder/utdanningsinstitusjoner og å etablere nye systemer for forfalskning. Dette underbygger betydningen av et godt verifiseringssystem.

6.3 Mangel på tilgang til praksisplasser

Mangel på praksisplasser fremstår som en barriere for godkjenning. En stor andel av de lovregulerte yrkene pålegger søkere å gjennomføre arbeidspraksis av varierende lengde for å kompensere for mangler i utdanningen. Kartleggingen har vist at dette gjelder for de fleste lovregulerte yrkene på helseområdet, men også innen andre sektorer kreves det arbeidspraksis. For eksempel kreves det at søkere om norsk advokatbevilling må ha utøvd faktisk og regelmessig advokatvirksomhet i minst tre år i Norge, forutsett at en stor del av virksomheten har omfattet norsk rett. Godkjenning som registrert eller statsautorisert revisor krever også minst tre års variert arbeidspraksis fra Norge eller et annet EØS-land. Dette innebærer at søkere fra tredjeland må gjennomføre praksis i en gitt periode. I tillegg kreves det arbeidspraksis for en stor andel av de lovregulerte yrkene på helseområdet, for eksempel lege og sykepleier.

Krav om arbeidspraksis er en intendert barriere i den hensikt at lovverket krever erfaring fra norsk arbeidsliv for å kunne utøve yrket på en forsvarlig og god måte. For å praktisere juss er det nødvendig med kjennskap til det norske rettssystemet og norske lover. For helseyrkene er kjennskap til normer for pasienthåndtering og det norske helsevesenet nødvendig. I tillegg brukes også arbeidspraksis i noen tilfeller for å øke søkerens faglige kunnskap på et område hvor utdanningen ikke er faglig jevn god med den norske. Et eksempel kan være en sykepleier som må ha praksis ved et sykehjem for å tilegne seg kunnskap om geriatri eller på en kirurgisk avdeling på sykehus for faglig påbygging i kirurgi.

Kartleggingen har vist at tilgangen på praksisplasser på helseområdet er begrenset for søkere om godkjenning til lovregulerte yrker. Kartleggingen har ikke funnet at dette er en barriere for søkere på andre områder. Fordi helsepersonell fra tredjeland oftere må gjennomføre praksis enn helsepersonell fra EØS-området, utgjør dette en større barriere for tredjelands-

borgere. Fordi det relativt sett er mange søknader på helseområdet, herunder søknader om godkjenning som lege og sykepleier, har vi valgt å fokusere på disse to yrkene. Kartleggingen viser at tredjelandsøkere innenfor disse yrkene møter store utfordringer i tilknytning til gjennomføring av praksis.

Søkere som får avslag på sine søknader og som pålegges å gjennomføre praksis må finne praksisplass selv. NAV Intro kan bistå søkere i å finne praksisplass, men ikke alle søkere har kjennskap til dette. Søkere om godkjenning til lege og sykepleier uttaler i intervjuer at prosessen med å finne praksisplasser er svært tidkrevende. Søkerne må selv ta kontakt med sykehus, sykehjem, eller lignende for å skaffe praksisplass. Søkerne forteller at mange arbeidsgivere ikke ønsker å ta inn søkere som ikke allerede har godkjenning, og at det derfor er nødvendig å kontakte et stort antall arbeidsgivere før en finner en praksisplass. Søkere som har erfart dette, forteller at dette kan forsinke godkjenningsprosessen med flere måneder. Mange søkere må også finne flere praksisplasser fordi de trenger erfaring på flere områder. Konsekvensen av dette kan være at en må gjennomføre praksisopphold i flere virksomheter, og at prosessen forsinkes betraktlig. Et eksempel på en sykepleier som søkte om godkjenning av utdanning fra tredjeland kan illustrere dette. Sykepleieren ble bedt om å gjennomføre 4 uker praksis i eldreomsorg, 2 uker på helsestasjon og 8 uker på kirurgisk eller medisinsk avdeling på sykehus. Vedkommende brukte 3 måneder på å finne praksis på sykehjem, og 5 måneder på å finne praksisplass på et sykehus, men kort tid på å finne praksisplass ved helsestasjon.

Kartleggingen har vist at arbeidsgivere mangler incentiver for å ta inn søkere i praksis. En fagdirektør ved et sykehus uttaler at det er mangel på en formell ramme rundt hospitering, mangel på veiledere og et system for dette. Mange arbeidsgivere ønsker ikke å tilby praksis fordi dette er kostbart, da det ikke følger noen midler med å ta inn søkere i praksis. For studenter i den norske utdanningen som skal ut i turnus, er dette en utdanningsforpliktelse for sykehus, mens det ikke eksisterer noen forpliktelse overfor søkere med utenlandsk utdanning. For å ha utbytte av praksis er det nødvendig med gode veiledningssystemer. Fagdirektøren sier at veiledning er kostbart for sykehuset, og at det må følge midler med dette. I tillegg vurderer fagdirektøren det som hensiktsmessig at det utvikles et veiledningsopplegg for opplæring av utenlandske leger og sykepleiere. Dette behovet understrekes også av flere andre intervjuobjekter i kartleggingen på helseområdet. Veiledning av utenlandsk helsepersonell krever et annet opplegg enn veiledning av studenter som ikke har arbeidserfaring. Veiledning av denne gruppen har også andre formål med praksisen enn kun faglige ferdigheter, slik som økt forståelse og kunnskap om normer for kommunikasjon med pasienter, samt norskferdigheter.

I intervjuer med søkere som har måttet gjennomføre praksis for å få godkjenning, fremkommer det også at økonomi er en barriere for godkjenning. Noen søkere mottar stønad fra NAV Intro mens de er i praksis, mens mange ikke har kjennskap til at dette kan være en mulighet. Flere søkere sier at det er utfordrende å skulle forsørge seg i flere måneders praksis uten å motta stønad i denne perioden. Selve stønadsbeløpet er heller ikke stort, slik at også praksisopphold med stønad kan være en økonomisk utfordring for den enkelte søker.

6.4 Mangel på tilgang på kurs for faglig påbygning i universitets- og høyskolesektoren

En stor andel av personer med utenlandsk utdanning får avslag med krav om faglig påbygning innenfor enkelte emner de mangler i sin utdanning. Universitets- og høyskolesystemet har imidlertid ikke ressurser til å utforme tilpassede kurs og eksamener til søkere som trenger dette. En konsekvens av dette er at mange søkere må gå igjennom lengre opplæringsløp enn de i utgangspunktet har behov for fordi opplæringen er lagt opp annerledes i Norge. Både tannleger og veterinærer fra tredjeland som søker om godkjenning og får avslag, må ta to år på henholdsvis Tannlegehøgskolen og Veterinærhøgskolen. For leger og sykepleiere, men også for eksempel bioingeniører, som har utdanninger som vurderes ikke å være faglig jevn gode med de norske utdanningene, er det en stor utfordring å skaffe seg den faglige påbyggingen uten å måtte ta store deler på nytt.

Utarbeiding av tilpassede moduler for personer med utenlandsk utdanning vil være en meget kostnadskrevende oppgave. Hvis sektoren skal få ansvaret for dette, må det bevilges økte

midler. En videre studie av hvilke fagområder innenfor sentrale lovregulerte yrker som det oftest er mangler i, blant annet basert på utdanningene i landene hvor det kommer flest søkere fra, kan være hensiktsmessig for lage relevante moduler. Gevinsten av å utarbeide enkelte moduler for de gruppene av søkere som Norge har stort behov for, og som det kommer mange fra, vil måtte veies opp for utgiftene knyttet til dette. I tillegg må målsettinger om integrering og mangfold og innvandreres deltakelse på arbeidsmarkedet, samt menneskelige hensyn, også måtte veies opp mot dette.

6.5 Spesifikke barrierer på helseområdet

Norge kommer til å ha et stort behov for arbeidskraft i årene fremover, særlig innenfor helseyrkene. Helseyrkene utgjør den største andelen av de lovregulerte yrkene i Norge, og er det området som det er størst påtrykk fra (se vedlegg 1 for en oversikt over statistikk over søknader til de lovregulerte yrkene). Vi har derfor sett det som hensiktsmessig å ha et særskilt fokus på barrierer på helseområdet.

Det er kjent fra flere studier at godkjenningssystemet for helsepersonell og spesialister tidligere har vært svært tungvint og rigid. I en rapport fra 2001⁵² etterlyste Aetat Intro (nå NAV Intro) bedre bruk av innvandrernes kompetanse i en studie hvor NAVs erfaringer med godkjenning av leger ble samlet. Rapporten anbefalte blant annet at det gjøres "forbedringer slik at godkjenningprosessen for utenlandske leger som bor i Norge, fremstår som en fornuftig kvalitetssikring og at forholdene blir bedre tilrettelagt slik at kompetansen fortest mulig kommer samfunnet til nytte." To år senere kom en rapporten "Utredning av mulighetene for forbedring av ordningene for utenlandsk utdanning som grunnlag for autorisasjon av helsepersonell og spesialistgodkjenning for leger" fra en arbeidsgruppe nedsatt av Helse- og omsorgsdepartementet (HOD). Gruppen var sammensatt av representanter fra helsemyndighetene, fagforeninger, NOKUT og læresteder som utdanner helsepersonell. Utvalget kom med flere forslag til forbedringer av godkjenningsordningene for lovregulerte yrker. Flere av disse forslagene er i tråd med funn fra denne kartleggingen. Utvalget foreslo blant annet å

- iversette tiltak for å styrke kompetansen og kapasiteten når det gjelder veiledning av utenlandsk personell som kommer til Norge
- iverksette tiltak for å gi utenlandsk helsepersonell bedre informasjon om hva som kreves for å bli autorisert i Norge, og hvordan man skal etablere seg i norsk helsevesen
- gjennomføre en informasjonskampanje rettet mot arbeidsgivere i helsevesenet for å orientere om profesjongodkjenninger
- utvikle bedre kurs i kommunikasjon og språk for utenlandsk helsepersonell, og at disse tilbys et godt opplæringsstilbud
- anskaffe bedre IT-verktøy for å få til en mer åpen/transparent forvaltning i forhold til utenlandsk helsepersonell som søker seg til Norge for å få behandlet sakene hurtigere og med bedre kvalitet

I følge leder av arbeidsgruppen ble ingen av disse forslagene fulgt opp.

Kartleggingen viser at det er få barrierer for søkere om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner som lege og sykepleier med utdanning fra EØS-området. Dette skyldes blant annet at EU har harmonisert kvalifikasjonskravene for disse yrkene slik at godkjenningen skal foregå nærmest automatisk (se avsnitt 4.8.1). Kartleggingen har påvist at det er unntak her, både for personer som søker om godkjenning for å utøve lovregulerte yrker som hører inn under de yrkene hvor kvalifikasjonskravene er særlig harmonisert, og for søkere som hører inn under den generelle ordningen. Som tidligere nevnt stilles det heller ikke krav til dokumentasjon av norskkunnskaper overfor personer med utdanning fra EØS. For tredjelandsborgere som søker om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner fremkommer det derimot at det eksisterer flere barrierer. Både søkere, saksbehandlere og andre involverte aktører har i stor grad sammenfallende opplevelser av hva disse barrierene består i.

⁵² Aetat Intro (2001). *Fra Gardemoen til turnustjeneste: Hekker og vanngraver for utenlandske leger*. Rapport nr. 3.

Individuelle barrierer når det gjelder godkjenning knyttes til den enkeltes problemer med å tilegne seg kommunikative ferdigheter og forståelse for normer i det norske helsevesenet. Ervervelse av denne kunnskapen er viktig for søkerne, og spesielt for leger fra tredjeland som må gå igjennom en kombinert praktisk og teoretisk fagprøve, en såkalt modifisert OSCE-test. Figur 6.1. illustrerer hva som inngår i den modifiserte OSCE-testen:

Figur 6.1: Modifisert OSCE-test

Modifisert OSCE-test ble innført etter at ulike varianter av medisinske dagprøver, som multiple choice og MQ testen hadde vært i bruk. Erfaringen fra disse prøvene var at de ikke testet kliniske og praktiske ferdigheter.

OSCE-testen er en stasjonsprøve. Den går kort sagt ut på at kandidatene må innom ulike stasjoner, f.eks 20, hvor de skal prøves i ulike ting. Kandidatene får 7 minutter på hver stasjon. Der blir de presentert for en oppgave som de skal løse i løpet av denne tiden. Det praktiske her består i at kandidatene blir presentert for en "pasient" som simulerer lidelse. Pasientene er skuespillere. Kandidatene skal vise hvordan de vil løse dette, med en sensor som sitter på siden og dømmer på bakgrunn av et standardisert skjema. Dette skjemaet inneholder både presentasjon, undersøkelser, standardprosedyrer. På en annen stasjon kan det være andre oppgaver, andre lidelser de skal finne ut av. Alt blir notert og krysset av etter skjemaet. Eksaminatorene skal ikke kunne utvise subjektivt skjønn. Disse skjemaene kvalitetssikres av lærere som har ansvar for avsluttende eksamener i sine medisinske fag.

På noen av stasjonene får kandidatene testet ut kommunikative ferdigheter. Her kan en avdekke språklige misforståelser eller andre misforståelser. Andre går mer på klinisk kommunikasjon. Antall stasjoner og innholdet varierer fra gang til gang.

Versjonen som benyttes er en *modifisert* OSCE. I det ligger det at det bare er noen stasjoner som er av praktisk karakter, andre steder er det kun skriftlige oppgaver.

Bruken av den modifiserte OSCE-testen representerer, i følge informanter på feltet, en betydelig forbedring sammenlignet med testene som var i bruk tidligere. En utfordring for søkere er at de blir testet i ferdigheter de ofte ikke har hatt mulighet til å tilegne seg, herunder forståelse for normer for kommunikasjon med pasienter i Norge. Det er også en utfordring å tilegne seg dette fordi standarder for dette ofte ikke er uttalt og vanskelig kan tilegnes gjennom teoretiske kurs. Bruken av prøver er likevel viktig for å kvalitetssikre leger. Tilknytning til arbeidslivet og gode veiledningssystemer i praksis er derfor viktig.

Når det gjelder godkjenning av leger med spesialistgodkjenning er systemet annerledes. Til nå er det Legeforeningen som har hatt godkjenningsansvaret for spesialister. Kartleggingen har vist at dette er en svært uheldig rolleblanding mellom profesjonsinteresser og godkjenningsansvar. Tilsvarende har Tannlegeforeningen hatt godkjenningsansvar for tannleger med spesialistgodkjenning. Spesialistgodkjenning av leger og tannleger skal overføres til Helsedirektoratet etter lov av juli 2009.

6.6 Spesifikke barrierer på elektroområdet

I likhet med helseområdet har det vært stort påtrykk på elektroområdet. Med elektropersonell siktes det til yrkesgrupper som elektroinstallatører, elektrofagarbeidere og andre yrker i bygg- og anleggsbransjen som krever godkjenning av yrkeskvalifikasjoner. Det er viktig å understreke at godkjenningsfeltet på elektroområdet er annerledes enn de andre sektorområdene, da arbeidsgivere og bemanningsbyråer er mer involvert i selve godkjenningsprosessen. For eksempel er det vanlig at bemanningsbyråer eller arbeidsgivere søker om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner på vegne av søkere. Det finnes også bemanningsbyråer, for eksempel Adecco, som tilbyr opplæring og sakshåndtering for arbeiderne i deres hjemland. På den ene siden kan dette bidra til å lette prosessen betydelig, da søkerne selv ikke trenger å søke og sette seg inn i hvilke dokumenter som trengs. På den andre siden har kartleggingen vist at det er mange useriøse aktører i bransjen og at noen byråer handler i strid med allmenn yrkesetikk. Informanter påpeker at enkelte bemanningsbyråer ikke overleverer god-

kjenningen (som alltid er individuell) til arbeidstakeren som har fått innvilget godkjenning. Dette gjøres i den hensikt å knytte vedkommende til denne arbeidsgiveren over lengre tid.

7. ERFARINGER FRA SKANDINAVIA OG EU

7.1 Erfaringer fra godkjenningfeltet i Skandinavia

I forbindelse med kartleggingen er det søkt å foreta en skandinavisk perspektivering på godkjenningfeltet for å identifisere eventuelle likheter og forskjeller mellom Norge, Danmark og Sverige. Datakilder i denne delen av oppdraget er dokumenter og utredninger fra Danmark og Sverige som omtaler hvordan godkjenningsordningene fungerer for enkelte yrkesgrupper (bl.a. helsepersonell) og intervjuer med representanter fra et utvalg godkjenningsinstanser for lovregulerte yrker. Det er til sammen gjennomført 8 kvalitative intervjuer med representanter fra hhv. Danmark og Sverige.

Et inntrykk er at dette – i likhet med det som har fremkommet i kartleggingen av godkjenningsordninger i Norge – er et lite dokumentert og utforsket felt sett under ett. Det har også vært utfordrende å identifisere relevante informanter. På bakgrunn av dette må funnene herfra tolkes med varsomhet. De kan imidlertid gi et bilde av hvordan det jobbes på godkjenningfeltet, fortrinnsvis når det gjelder helseyrkene.

I følge statistikk fra Europakommisjonen har Danmark for tiden 134 regulerte yrker, mens tilsvarende tall for Sverige er 111⁵³. Til sammenligning står Norge oppført med 148 lovregulerte yrker, altså et lavere antall enn det som er identifisert i denne kartleggingen.

Funn fra dokumentstudier og intervjuer tyder på godkjenningsordningene i de tre skandinaviske landene står overfor en del av de samme utfordringene.

I likhet med Norge synes godkjenningsinstansene i Danmark og Sverige å ha betydelig delegert myndighet og lite dialog med ansvarlige departementer. Det synes også å være lite dialog på tvers av godkjenningsinstansene for lovregulerte yrker.

Samtlige informanter gir uttrykk for problemer knyttet til innhenting og verifisering av dokumentasjon. Dokumentforfalskning generelt og dokumentasjon av arbeidserfaring oppgis som et problem, men et problem som kan avhjelpest ved å gjennomføre ferdighetstester av søkerne. Når det gjelder søknad om godkjenning som lege må søkere i Sverige avlegge et såkalt "Kunnskapsprov" hvor søkeren får i oppgave å diagnostisere en "pasient" under oppsyn av en sensor. Søkere kan ta testen inntil 4 ganger. I Danmark gjennomføres det en praktisk test etter OSCE-modell, hvor søkere skal innom 15-20 stasjoner hvor de prøves i kunnskaper, ferdigheter og kommunikasjon. Søkere må oppnå 50 poeng eller mer for å bestå.

I tillegg meldes det om at mange søkere har problemer med å fremskaffe dokumentasjon og å forstå informasjon fra godkjenningsordningene. Som i Norge er språk en barriere på individnivå når det gjelder å få innpass på arbeidsmarkedet og å forstå informasjon og å bestå tester i forbindelse med søknad om godkjenning spesielt.

Når det gjelder godkjenningsprosessen for leger, opplyses det fra den danske Sundhedsstyrelsen at den OSCE-lignende ferdighetstesten er under diskusjon og at det vurderes å heve kravene for å bestå denne fordi den muligens tester språkkunnskaper fremfor medisinske ferdigheter. Det er videre nedsatt en arbeidsgruppe som skal gjennomgå prosedyren for tredjelandsøkere med tanke på om den kan forenkles og om det skal innføres en språkprøve.

I Sverige er det krav om at søkere med legeutdanning fra 3. land må ta kompletterende utdanning. Fra og med 2009 er det iverksatt et forsøk med kompletteringsutdanning for søkere med utdanning fra 3. land innen yrkene lege og sykepleier for å fremme raskere innpass på arbeidsmarkedet for denne gruppa. Avhengig av søkerens kvalifikasjoner og bakgrunn legges det opp til individuelt tilpassete programmer eller programmer tilpasset grupper av søkere med tilnærmet likt kvalifiseringsbehov.

⁵³ http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/regprof/index.cfm?fuseaction=regProf_home

7.2 Erfaringer godkjenningfeltet på EU-nivå

Statistikk fra Europakommisjonen⁵⁴ viser at antall lovregulerte yrker varierer mellom EU-/EØS-landene, men at langt de fleste har godt over 100 regulerte yrker. Flest regulerte yrker har Polen (334) mens Estland har færrest (46).

Når det gjelder policy på godkjenningfeltet på EU-nivå må denne ses i lys av Lisboa-strategiens målsetting om å gjøre EU til verdens mest konkurransedyktige, kunnskapsbaserte økonomi innen 2010 og direktiv 2005/36/EC (yrkeskvalifikasjonsdirektivet)⁵⁵. Direktivet trådte i kraft i EU 20. oktober 2007 (implementert i norsk lov i 2008) og har i korte trekk til hensikt å fremme fri bevegelse av arbeidskraft innad i EØS-området. Direktivet skal gjøre det enklere å drive tjenesteyting på tvers av landegrensene og for arbeidstakere å utøve sitt yrke i et annet EU-/EØS-land. Prinsippet som ligger til grunn for direktivet er at autorisasjon eller godkjenning som en hovedregel skal innvilges dersom søker er kvalifisert til å utøve yrket i et annet EØS-land. Som nevnt i kapittel 3 har en i EU også "harmonisert" kvalifikasjonskravene for en del yrker, slik at godkjenning fra et EØS-land til et annet skal foregå så å si automatisk. Det er i denne sammenheng viktig å påpeke at dette har vært en lang prosess, hvor nasjonale utdanninger har gjennomgått endringer i struktur og innhold for å tilpasses en felles EU-standard, som innebærer en form for kvalitetssikring av de nasjonale utdanningene.

Når det gjelder hvordan direktivet er ment å skulle fungere i praksis, kan det være hensiktsmessig å belyse direktivets *Code of conduct*⁵⁶. Dette er et dokument som beskriver hhv. beste, akseptabel og uakseptabel administrativ praksis når det gjelder

- hva slags informasjon som skal formidles fra kontaktpunktet i henholdsvis søkers opprinnelses- og vertsland til EU-/EØS-borgere som ønsker å utøve sitt yrke i et annet EU-/EØS-land
- hva slags dokumenter EU-/EØS-borgere må forvente å forevise kompetent myndighet [godkjenningmyndighet] i vertslandet i forbindelse med etablering av egen virksomhet eller i forbindelse med midlertidig tjenesteyting
- forventet kvalitet ["form"] på ovennevnte dokumenter
- krav til kompetente myndigheter i vertslandet når det gjelder informasjonsplikt og saksbehandlingstid
- krav til kompetente myndigheter i vertslandet når det gjelder omfang, innhold og tilbud av egnethetstester ["aptitude tests"] for søkere i forbindelse med etablering av egen virksomhet eller midlertidig tjenesteyting
- krav til kompetente myndigheter i vertslandet når det gjelder informasjon om hvordan søker skal opparbeide seg nødvendig praksis
- hvilke saksbehandlingsgebyr som kan avkreves søkere

Dokumentet tilstreber en felles administrativ praksis på tvers av EU-/EØS-landene. Det er imidlertid ikke et juridisk bindende dokument, men et policydokument.

7.2.1 Medlemslandenes rapportering på yrkeskvalifikasjonsdirektivet

For å fremme en ensartet gjennomføring av direktivet har vært EU-/EØS-land en nasjonal koordinator [som ikke er det samme som kontaktpunkt] for direktivet. I praksis betyr dette at koordinatoren skal følge opp nasjonale godkjenningmyndigheter for å sikre at deres praksis er i tråd med retningslinjene til direktivet. I tillegg skal godkjenningmyndighetene annethvert år rapportere om sin virksomhet (herunder antall "automatiske" innvilgelser av godkjenning, antall søkere med godkjent egnethetstest der dette benyttes, omfang av prak-

⁵⁴ http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/regprof/index.cfm?fuseaction=regProf.home

⁵⁵ Direktivet er et resultat av sammenslåing og oppdatering av 15 eksisterende direktiver og dekker i følge Europakommisjonen "all recognition rules, except for those applicable to lawyers, activities in the field of toxic substances and commercial agents".

⁵⁶ http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/docs/future/cocon_en.pdf

sisperioder mv.)⁵⁷ til den nasjonale koordinatoren på et skjema som er felles for samtlige EU-/EØS-land. I Norge er det Kunnskapsdepartementet som har ansvar for å samle inn og formidle rapporteringen til Europakommisjonen.

7.2.2 Virkemidler for å fremme kommunikasjon og kvalitetssikring: IMI-systemet

Internal Market Information System (IMI) er et kommunikasjonsverktøy utviklet av Europakommisjonen v/ DG Markt som har til hensikt å gjøre det enklere for EØS-landene å kommunisere med hverandre blant annet når det gjelder godkjenning av yrkeskvalifikasjoner. I et notat fra Europakommisjonen heter det at

“..the Internal Market Information (IMI) system will allow competent authorities throughout the EU/EEA to exchange the necessary information to ensure that any Internal Market legislation with cooperation/mutual assistance provisions can be effectively implemented. In practice, the same competent authorities support a wide range of Internal Market legislation as supervision, regulation and market surveillance on the ground are not organised separately by legislative area. In order to avoid burdening these authorities with a proliferation of different information systems, IMI has been designed as a general system, capable of supporting multiple areas of legislation”⁵⁸.

Ved hjelp av IMI kan medlemslandene utveksle informasjon om personer som har søkt om å få godkjent sine yrkeskvalifikasjoner, og på den måten søke å unngå at personer som har blitt fratatt sin godkjenning i ett land skal kunne utøve det aktuelle yrket i et annet land. Det er også et system for å innhente informasjon om ulike tjenesteytere i den hensikt å bekjempe useriøse aktører.

Informantene på feltet fremhever at IMI både benyttes for å følge opp yrkeskvalifikasjonsdirektivet og for å følge opp tjenstedirektivet. Det er imidlertid ikke automatisk slik at IMI benyttes ved behandling av godkjenningssøknader, hensikten er at systemet skal benyttes i tvilstilfeller.

⁵⁷ For en fullstendig oversikt over hvilke indikatorer det rapporteres på, se http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/regprof/index.cfm?fuseaction=decisionType.list

⁵⁸ http://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/docs/nimic_roles_en.pdf

8. ANBEFALINGER FOR VIDERE ARBEID

Funn fra oppdraget viser at det er store forskjeller når det gjelder omfang og søknadstilfang av godkjenningsordninger for lovregulerte yrker. Det er flest antall søknader om godkjenning innen helseyrker og elektrofagyrker, og det er også instansene som behandler søknader knyttet til disse yrkene (SAFH og DSB) som melder om størst utfordringer når det gjelder saksbehandlingskapasitet og saksbehandlingstid. Det meldes også om utfordringer når det gjelder å innhente og verifisere påkrevd dokumentasjon og å vurdere det faglige innholdet i ulike utdanninger. Flere godkjenningsinstanser for lovregulerte yrker melder om en del av de samme utfordringene, men det er likevel lite kontakt på tvers av godkjenningsinstansene for lovregulerte yrker. Godkjenningsinstansene for lovregulerte yrker har også svært ulike systemer for å registrere søknader og godkjenning av yrkeskvalifikasjoner.

En viktig del av dette oppdraget har vært å identifisere eventuelle utilsiktede barrierer eller hindringer på systemnivå når det gjelder innvandreres innpass på arbeidsmarkedet. I løpet av kartleggingen har det fremkommet at det eksisterer flere slike barrierer, som både knyttes til trekk ved godkjenningsinstansene for lovregulerte yrker sin informasjon og kommunikasjon med søkere og trekk ved selve saksbehandlingen. Videre fremkommer det at mangel på relevante utdanningstilbud i universitets- og høyskolesektoren er en utfordring for søkere som trenger faglig påbygning for å få innvilget godkjenning og at det er utfordrende å finne relevante praksisplasser for søkere som trenger å opparbeide seg relevant praksis fra norsk arbeidsliv.

Det er med andre ord flere myndigheter som i større eller mindre grad er involvert på godkjenningsområdet. Godkjenningsmyndighetene (godkjenningsinstansene for lovregulerte yrker og de fagdepartementene de er underlagt) har ansvaret for å behandle søknader om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner. Utdanningsmyndighetene ved Kunnskapsdepartementet har overordnet ansvar for kompetanseutvikling og for utdanningspolitikken i høyere utdanning og fagskoleutdanning. Universitets- og høyskolesektoren benyttes også for å vurdere og kvalitetssikre søknader om godkjenning, for eksempel når det gjelder vurdering av faglig innhold i ulike utenlandske utdanninger. Videre utvikler og arrangerer sektoren ulike tester som søkere om godkjenning i en del tilfeller må gjennomføre og bestå. Universitets- og høyskolesektoren er videre leverandør av ulike kurs og studietilbud for søkere som avkreves eksamen/bestått prøve i ett eller flere fag for å få innvilget autorisasjon eller godkjenning. Arbeids- og integreringsmyndighetene har et overordnet ansvar for integrering av flyktninger og innvandrere, samt arbeidsinnvandring.

Hver myndighet har således sitt særskilte oppdrag og ansvarsområde. Mens godkjenningsinstansene for lovregulerte yrker har kvalitetssikring av yrkesutøvere som sitt hovedmandat, har utdanningsmyndighetene som hovedoppgave å sørge for et godt og effektivt utdannings-system. Det synes imidlertid å være lite dialog og lav grad av koordinering og samordning mellom disse sektorområdene, noe som medfører at det i stor grad er opp til den enkelte søker å finne ut av hvordan de skal gå frem for å få godkjent sine yrkeskvalifikasjoner.

På bakgrunn av funnene i kartleggingen anbefaler Rambøll at det vurderes å ta konkrete grep for å etablere noen felles systemer og strukturer som kan imøtekomme de identifiserte barrierene. Det er viktig å påpeke at hvilke grep som skal tas i stor grad er en politisk beslutning, og grep som vil kunne være relativt kompetanse- og kostnadskrevende. Eventuelle grep vil også kunne medføre endringer på flere policyområder, og det vil således være nødvendig med dialog mellom aktuelle myndigheter for å kartlegge hvilke tiltak som er mulige, nødvendige og hensiktsmessige å iverksette. Det er videre behov for økt kunnskap om omfanget av personer som har behov for og som vil kunne nyttiggjøre seg av ulike tiltak, og hvilken samfunnsøkonomisk gevinst som eventuelt ligger i dette. På den andre siden bør en politisk beslutning ikke bare basere seg på omfanget av eventuelle kostnader knyttet til ulike grep – menneskelige hensyn og økte muligheter for den enkelte til å utnytte sin kompetanse og styrke sine muligheter på arbeidsmarkedet er et annet viktig forhold som bør tillegges vekt når det gjelder hvilke beslutninger som fattes.

På bakgrunn av funn fra kartleggingen anbefaler Rambøll at følgende vurderes:

8.1 Styrke informasjon overfor søkere

Det fremkommer i kartleggingen at det foreligger en god del informasjon om ulike lovregulerte yrker, blant annet på godkjenningsinstansene for lovregulerte yrker sine Internetsider og Internetsidene til øvrige relevante myndigheter og organisasjoner. Det foreligger imidlertid ikke et felles informasjonspunkt hvor søkere om godkjenning kan henvende seg⁵⁹. I tillegg viser funn fra kartleggingen at det er svært viktig at informasjonen utformes på en måte som kan bidra til å avklare forventninger fra søkere. Dette gjelder for eksempel informasjon om mulighetene for å få godkjent sine yrkeskvalifikasjoner, begrunnelse for hvilke krav som stilles fra norske myndigheters side, samt praktisk informasjon om godkjenningsmyndighetenes saksbehandlingsprosess. Funn i kartleggingen tyder også på tjenesteapparatet, for eksempel NAV, vil kunne ha behov for økt kunnskap om godkjenningsfeltet for å kunne informere og veilede arbeidssøkere med utdanning fra land utenfor Norge som ikke har fått godkjent sine yrkeskvalifikasjoner og som kanskje heller ikke kjenner til mulighetene for dette.

8.2 Etablere enhetlige rutiner for registrering og behandling av søknader

8.2.1 Felles rutiner og rapporteringssystemer som gjør det mulig å registrere og følge opp saker og som genererer statistikk mht innvilgelse, avslag og begrunnelser for dette

Funn i kartleggingen viser at det er stor variasjon når det gjelder hvorvidt godkjenningsinstansene for lovregulerte yrker registrerer søknader om godkjenning, og hva slags informasjon som i tilfelle registreres. Dette medfører på den ene siden at det kan være utfordrende for saksbehandlere ved godkjenningsinstansene å følge opp den enkelte søknad og å besvare henvendelse fra søkere. På den andre siden medfører manglende registrering at det ikke genereres styringsinformasjon for sentrale myndigheter og beslutningstakere når det gjelder søknadsomfang og –innhold for lovregulerte yrker. På bakgrunn av dette anbefales det at samtlige godkjenningsinstanser for lovregulerte yrker innfører rutiner og systemer som gjør det mulig å generere nødvendig, hensiktsmessig og sammenlignbar styringsinformasjon på godkjenningsfeltet, samtidig som det vil kunne bidra til en enklere og mer effektiv forvaltning.

8.2.2 Felles rutiner for å verifisere dokumentasjon

Funn i kartleggingen viser at godkjenningsinstansene for lovregulerte yrker opererer med ulike verifiseringspraksiser og at verifisering av dokumenter er et forhold som medvirker til å forsinke behandlingen av søknader om godkjenning. På bakgrunn av dette anbefales det at godkjenningsinstansene for lovregulerte yrker etablerer felles rutiner for å verifisere dokumentasjon, herunder hva verifisering består i og hvilke kriterier som må være oppfylt for at et dokument forstås som verifisert. I tillegg til at dette vil bidra til en styrket og mer enhetlig kvalitetssikring, vil det også kunne medføre en mer effektiv saksbehandlingsprosess idet det vil gjøre det enklere for saksbehandlerne å vurdere dokumentasjon fra søkere, noe som igjen vil kunne medføre at den totale saksbehandlingstiden reduseres

8.3 Innføre økt bruk av (ferdighets)tester som en del av søknadsprosessen

Funn fra kartleggingen viser at ferdighetstester benyttes i forbindelse med godkjenningssøknader på flere områder, og at dette gjennomgående vurderes som en god, om enn ressurskrevende, måte å vurdere kunnskaper, ferdigheter og egnethet på. Økt bruk av tester vil kunne medføre økt kvalitetssikring av søkere, og i de tilfeller hvor søkere mangler/ikke har anledning til å innhente påkrevd dokumentasjon vil ferdighetstester kunne supplere og i enkelte tilfeller muligens erstatte dokumentasjon.

⁵⁹ Det skal her nevnes av NOKUTs nye informasjonssenter for godkjenning av utenlandsk utdanning som åpnes i 2010, herunder senterets planlagte Internettportal, sannsynligvis vil kunne bidra til å dekke deler av informasjonsbehovet.

8.4 Styrke insentiver overfor relevante virksomheter/bedrifter/arbeidsgivere slik at det blir mer attraktivt å ta inn søkere om godkjenning i arbeidspraksis, slik at de får relevant yrkespraksis, samt tilegner seg faglige, språklige og kommunikative ferdigheter

Funn i kartleggingen viser at søkere finner det vanskelig å finne egne praksisplasser i relevante virksomheter i forbindelse med å oppfylle krav om arbeidspraksis. Dette gjelder hovedsaklig innen helseyrker som leger og sykepleiere, og i størst grad for søkere med utdanning fra tredjeland. Utfordringer knyttet til å finne praksisplass skyldes både mangel på kontakter og kunnskap hos den enkelte søker og manglende kunnskap i tjenesteapparatet, eksemplifisert ved blant annet NAV. I tillegg fremkommer det at etterspørselen etter praksisplasser i en del tilfeller er større enn tilbudet og at virksomheter ikke mottar, eller mottar svært, lite økonomisk kompensasjon for å drive veiledning og oppfølging av praksiskandidater. Dette gjør det lite attraktivt for virksomheter å ta inn kandidater. For å gjøre det mer attraktivt for relevante virksomheter å ta inn søkere i praksis, kan det være hensiktsmessig å styrke insentivene overfor dem ved å tildele særskilte midler til arbeidsgivere slik at de kan iverksette nødvendig veiledning og oppfølging.

8.5 Styrke studietilbudet i universitets- og høyskolesektoren når det gjelder særskilte fag/emner

Funn i kartleggingen viser at krav til avlagt eksamen eller prøve i særskilte fag/emner som er nødvendige for å få innvilget godkjenning kan være utfordrende å oppfylle for søkere. Dette skyldes mangel på tilbud om enkeltstående fag eller moduler i universitets- og høyskolesektoren, eller at disse tilbys svært sjelden, slik at det å oppnå godkjenning er en svært tidkrevende prosess. På bakgrunn av dette anbefales det å vurdere hvorvidt det kan være grunnlag for å etablere eller utvide studietilbudet innenfor visse fag/emner med tanke på å kvalifisere flere kandidater for godkjenning. Her vil det innledningsvis være behov for å foreta en behovsanalyse basert på eksisterende og fremtidige behov for å identifisere innhold og omfang av aktuelle emner/moduler og estimere kostnader knyttet til dette.

9. MATRISE OVER LOVREGULERTE YRKER

I det kapittelet gis det en oversikt over de enkelte autorisasjonsinstansenes lovregulerte yrker i form av en matrise. De lovregulerte yrkene presenteres under den autorisasjonsinstansen som har autorisasjonsansvar.

Det er registrert informasjon på følgende punkter for hvert, eller i noen tilfeller, grupper av yrker:

- Navn på yrke(r)
- Autorisasjons-/godkjenningststeder/ansvarlig instans
- Ansvarlig myndighet
- Regelverksforankring (lov og/eller forskrift)
- Klageinstans
- Type godkjenning (hvilket begrep som anvendes)
- Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
- Skriftlige nedfelte prosedyrer (hvorvidt det finnes skriftlige rundskriv eller retningslinjer)
- Elektronisk registrering
- Elektronisk saksbehandling
- Dokumentasjonskrav (hvilke typer av dokumenter og lignende som kreves for at godkjenning skal kunne innvilges)
- Tester (hvorvidt det utføres tester hvis søker ikke tilfredsstiller alle de formelle kravene)

For enkelte yrker har manglende data gjort at det ikke har vært mulig å fylle ut samtlige ovennevnte punkter. I den videre datainnsamlingen blir det derfor viktig å komplettere notatet med denne informasjonen i den grad det viser seg å være mulig.

9.1 Direktoratet for Arbeidstilsynet

9.1.1 Dykker

Yrke
Dykker
Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans
DFA, DFA sine faglige oppgaver er delegert ut i regionene
Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)
AID
Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)
Forskrift om dykking
Klageinstans
DFA-sentralt (fra region kontor, eks Region Vestlandet), deretter AID
Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)
Godkjenning av sertifikat
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
EØS: 3 uker, Tredjeland: lang tid, uspesifisert
Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei
Elektronisk registrering: ja/ nei
Ja
Elektronisk saksbehandling: ja/ nei
Nei
Dokumentasjonskrav (spesifiser)
<p>§ 9. Krav om dokumentert sikkerhetsopplæring</p> <p>Den som skal utføre dykking skal ha dykkersertifikat i klasse I, II, III, R eller S.</p> <p>For å få dykkersertifikat skal vedkommende være fylt 18 år og ved helseerklæring være funnet skikket til dykking.</p> <p>Sertifikat klasse I:</p> <p>Den som skal utføre undervannsarbeid ned til 50 meter med svømmedykkerutstyr skal ha dykkersertifikat klasse I og dokumentert tilstrekkelig praktisk og teoretisk opplæring i:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dykkingens fysiske og medisinske forutsetninger, herunder medisinske komplikasjoner ved dykking, - førstehjelp, - bruk av utstyr, herunder trykkammer, - dykking med varmtvannsdrakt, - bruk av våtklokke, - progresjonsdykking til 50 meter, - operasjonelle forhold, - systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid, - kravene til helse og sikkerhet i denne forskrift. <p>Sertifikat klasse II:</p> <p>Den som skal utføre dykkeroperasjoner med dykkerklokke skal ha dykkersertifikat klasse II, opplæring som nevnt under sertifikat klasse I og dokumentert tilstrekkelig praktisk og teoretisk opplæring i:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bruk av dykkerklokke - metningsdykking.

Sertifikat klasse III:

Den som skal utføre anleggsarbeid eller liknende under vann ned til 50 meter, skal ha dykkersertifikat klasse III, eller opplæring som nevnt under sertifikat klasse I, og dokumentert tilstrekkelig fagopplæring i undervannsarbeid.

Sertifikat klasse R:

Den som skal utføre redningsdykking ned til 30 meter for å hindre tap av liv og/eller store verdier, samt drive øvelsesvirksomhet i den forbindelse, skal ha dykkersertifikat klasse R. Det må kunne dokumenteres tilstrekkelige teoretiske og praktiske kunnskaper og ferdigheter for å kunne gjennomføre redningsarbeidet på en fullt forsvarlig måte.

Sertifikat klasse S:

Den som skal utføre lettere dykkeaktivitet ned til 30 meter med selvforsynt svømmedykkerutstyr (SCUBA), og hvor dykkingen ikke medfører undervannsarbeid som er underlagt en annen sertifikatklasse, skal minst ha dykkersertifikat klasse S. Det må kunne dokumenteres tilstrekkelige teoretiske og praktiske kunnskaper og ferdigheter for å kunne gjennomføre de operasjoner som dykkingen kan medføre på en fullt forsvarlig måte.

0 Endret ved forskrifter 6 aug 1996 nr. 799, 2 juli 1998 nr. 707 (i kraft 1 jan 1999), 14 nov 2002 nr. 1572 (i kraft 1 jan 2003).

§ 9A. EØS-borger

EØS-borger skal gis adgang til å utøve yrke som beskrevet i § 9, § 10 og § 11, dersom søkeren:

- besitter kompetansebevis som kreves for adgang til eller utøvelse av dykking i et annet EØS-land eller dersom søkeren kan dokumentere kvalifikasjoner tilegnet i annet EØS-land, og som gir den samme sikkerhet som følger av kravene i denne forskriften, og
- som bekreftelse på tilfredsstillende helse fremlegger det dokument som kreves i EØS-hjemland eller den seneste EØS-oppholdsstat for adgang til eller utøvelse av dykking, eller dersom det i disse EØS-statene ikke kreves dokumentasjon som nevnt, fremlegger attest utstedt av vedkommende myndighet i staten som tilsvarer attestene utstedt i Norge. Det kan kreves at dokumentasjon på tilfredsstillende helse ved fremleggelse ikke skal være mer enn tre måneder gammel.

Som dokumentasjon på at vilkårene som ovenfor nevnt er oppfylt, skal de bekreftelser og dokumenter som er utstedt av vedkommende myndighet i EØS-området, og som søkeren fremlegger til støtte for sin søknad, bli anerkjent på lik linje med den dokumentasjon som kreves etter denne forskrift.

Søknad fra EØS-borger om tillatelse til å utøve dykking, jf. § 9, § 10 og § 11, skal sendes Direktoratet for arbeidstilsynet. Vedtak skal treffes senest fire måneder etter at alle dokumentene angående søkeren er mottatt.

0 Tilføyd ved forskrift 2 juli 1998 nr. 707 (i kraft 1 jan 1999), endret ved forskrift 23 juni 2006 nr. 853 (i kraft 1 juli 2006).

<http://www.lovddata.no/cgi-wift/ldles?doc=/sf/sf/sf-19901130-0944.html>

Tester: ja/ nei/ hvilke

nei

9.1.2 Dykkerassistent**Yrke**

Dykkerassistent

Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans

DFA, DFA sine faglige oppgaver er delegert ut i regionene

Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)

AID

Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)

Forskrift om dykking

Klageinstans

DFA-sentralt (fra region kontor, eks Region Vestlandet), deretter AID

Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)

Godkjenning av sertifikat

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid

EØS: 3 uker, Tredjeland: lang tid, uspesifisert

Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei**Elektronisk registrering: ja/ nei**

Ja

Elektronisk saksbehandling: ja/ nei

Nei

Dokumentasjonskrav (spesifiser)**§ 10. Dykkerassistent**

Arbeidsgiver skal påse at dykkerassistent har samme teoretiske kunnskaper som dykkeren vedkommende assisterer. Assistenten skal kunne:

1. lede dykket
2. hjelpe dykkeren med verktøy og utstyr
3. sørge for at dykkerens sikkerhet er vel ivaretatt
4. kunne foreta overflatedekompresjon
5. starte en behandling av dykker, der det er nødvendig i samråd med behandlende lege.

Samt slik som for Dykker, ovenfor

Tester: ja/ nei/ hvilke

Nei

9.1.3 Dykkerleder**Yrke**

Dykkerleder

Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans

DFA, DFA sine faglige oppgaver er delegert ut i regionene

Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)

AID

Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)

Forskridt om dykking

Klageinstans

DFA-sentralt (fra region kontor, eks Region Vestlandet), deretter AID

Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)

Godkjenning av sertifikat

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid

EØS: 3 uker, Tredjeland: lang tid, uspesifisert

Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei

Elektronisk registrering: ja/ nei

Ja

Elektronisk saksbehandling: ja/ nei

Nei

Dokumentasjonskrav (spesifiser)**§ 11. Dykkerleder**

Arbeidsgiver skal påse at dykkerleder har relevant erfaring som dykker og har gjennomført kurs i dykkerledelse eller har minst 5 års erfaring som dykker og tilsvarende kunnskaper som gjennomført kurs i dykkerledelse gir.

Dykkerleder skal minst ha samme kunnskaper som de han eller hun er dykkerleder for, slik at vedkommende kan lede dykkeoperasjonen på en sikkerhetsmessig forsvarlig måte.

0 Endret ved forskrift 14 nov 2002 nr. 1572 (i kraft 1 jan 2003).

Samt slik som for Dykker, ovenfor

Tester: ja/ nei/ hvilke

Nei

9.1.4 Reservedykker**Yrke**

Reservedykker

Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans

DFA

Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)

AID

Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)

Fors

Klageinstans

DFA sentralt (fra region kontor, eks Region Vestlandet), deretter AID

Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)

Godkjenning av sertifikat

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid

EØS: 3 uker, Tredjeland: lang tid, uspesifisert

Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei**Elektronisk registrering: ja/ nei**

Ja

Elektronisk saksbehandling: ja/ nei

Nei

Dokumentasjonskrav (spesifiser)**§ 13. Reservedykker**

Ved dykking skal arbeidsgiver utpeke en reservedykker, som skal være kvalifisert for den aktuelle dykkeoperasjon.

Ved svømmedykking skal reservedykker være iført dykkerutstyr og oppholde seg ved dykkestedet, slik at vedkommende i en nødsituasjon kan være klar til øyeblikkelig assistanse.

Ved annen dykking enn svømmedykking skal reservedykkerutstyret ligge klart. Samt slik som for Dykker, ovenfor

Tester: ja/ nei/ hvilke

Nei

9.1.5 Fører av masseforflytningsmaskiner⁶⁰**9.1.6 Gravemaskinfører****9.1.7 Kranfører****9.1.8 Truckfører****Yrke/Yrker**

Fører av masseforflytningsmaskiner⁶¹
 Gravemaskinfører
 Kranfører
 Truckfører

Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans

DFA

Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)

AID

Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)

Forskrift om bruk av arbeidsutstyr

Klageinstans

DFA sentralt, deretter AID

Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)

Tillatelse

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid Behandlingstiden er varierende⁶²**Skriftlig nedfelle prosedyrer: ja/ nei****Elektronisk registrering: ja/ nei****Elektronisk saksbehandling: ja/ nei****Dokumentasjonskrav (spesifiser)**

Førerbevis fra land innenfor EØS-området kan bli konvertert til norsk gjennom å sende inn kopi av beviset sammen med annen informasjon om opplæringen til Direktoratet for arbeidstilsynet, teknisk seksjon. Her vil det bli vurdert om opplæringen som er gitt i hjemlandet har samme sikkerhetsnivå som vår egen, og en tillatelse til å få utstedt norsk kompetansebevis blir gitt dersom det er samsvar i opplæringen. Tillatelsen kan også brukes som tillegg til originalt førerbevis, uten å utstede norsk bevis⁶³.

Dersom føreren kommer fra land utenfor EØS-området, må føreren henvende seg hos en sertifisert opplæringsvirksomhet. Det vil i mange tilfeller være grunnlag for raskt å kunne få avlagt nødvendige prøver, avhengig av den dokumentasjon på opplæring og praksis som framlegges⁶⁴.

Fra Forskrift om arbeidsutstyr:

⁶⁰ <http://www.mef.no/index.asp?strurl=1002700i&topExpand=&subExpand=>

⁶¹ <http://www.mef.no/index.asp?strurl=1002700i&topExpand=&subExpand=>

⁶² <http://www.arbeidstilsynet.no/c26840/artikkel/vis.html?tid=28698#8>

⁶³ <http://www.mef.no/index.asp?strurl=1002700i&topExpand=&subExpand=>

⁶⁴ <http://www.mef.no/index.asp?strurl=1002700i&topExpand=&subExpand=>

47. Krav om dokumentert sikkerhetsopplæring

Den som skal bruke arbeidsutstyr som nevnt i § 48 og § 49, skal ha praktisk og teoretisk opplæring som gir kunnskaper om oppbygging, betjening, bruksegenskaper og bruksområde, samt vedlikehold og kontroll. Opplæringen skal gi kunnskaper om de krav som stilles til sikker bruk og betjening i forskrifter og i bruksanvisning.

Det skal utstedes dokumentasjon på at praktisk og teoretisk opplæring er gitt i henhold til denne forskriften.

Dokumentasjon av praktisk og teoretisk opplæring skal være tilgjengelig for verneombudet og vises myndighetene på forlangende.

Arbeidsgiver kan bare sette arbeidstaker til å utføre arbeid med aktuelle arbeidsutstyr innenfor det området det er gitt opplæring i.

Demonstrasjon og prøving i forbindelse med reparasjon er unntatt fra kravet om dokumentert opplæring.

EØS-borger skal søke Arbeidstilsynet om tillatelse til å bruke arbeidsutstyr som nevnt i § 49. Tillatelse gis dersom søkeren fremlegger:

- enten det kompetansebevis som kreves for bruk av det aktuelle arbeidsutstyret i et EØS-land, eller
- dokumenterte kvalifikasjoner tilegnet i et EØS-land,

og som gir den samme sikkerhet som følger av denne forskrift.

Vedtaket skal treffes senest fire måneder etter at alle dokumentene angående søknaden er mottatt.

§ 48. Arbeidsutstyr underlagt dokumentert sikkerhetsopplæring

For arbeidsutstyr som arbeidsgiver etter risikovurdering finner at krever særlig forsiktighet ved bruk, kan det bare benyttes arbeidstakere som har dokumentert sikkerhetsopplæring etter § 47.

Dokumentert sikkerhetsopplæring kan gis av arbeidsgiver eller andre som er kompetent til det.

§ 49. Arbeidsutstyr underlagt krav om sertifisert sikkerhetsopplæring

Dokumentert sikkerhetsopplæring i henhold til § 47 skal gis som sertifisert sikkerhetsopplæring for følgende arbeidsutstyr:

- bro- og traverskraner, dersom bruken medfører fare for skade på liv og helse
- tårnkraner
- mobilkraner
- portalkraner
- kraner med større kapasitet enn 2 tm montert på lastebil eller lastebilhenger
- løfte- og stablevogner for gods med permanent førerplass på vognen
- masseforflyttingsmaskiner med større effekt enn 15 kW (20,4 hk).

Tester: ja/ nei/ hvilke

9.2 Statens autorisasjonskontor for helsepersonell

- 9.2.1 Ambulansearbeider
- 9.2.2 Apotektekniker
- 9.2.3 Audiograf
- 9.2.4 Bioingeniør
- 9.2.5 Ergoterapeut
- 9.2.6 Helsefagarbeider
- 9.2.7 Fotterapeut
- 9.2.8 Fysioterapeut
- 9.2.9 Helsesekretær
- 9.2.10 Hjelpepleier
- 9.2.11 Jordmor
- 9.2.12 Kiropraktor
- 9.2.13 Klinisk ernæringsfysiolog
- 9.2.14 Lege
- 9.2.15 Omsorgsarbeider
- 9.2.16 Optiker
- 9.2.17 Ortopediingeniør
- 9.2.18 Ortoptist
- 9.2.19 Perfusjonist
- 9.2.20 Psykolog
- 9.2.21 Radiograf
- 9.2.22 Sykepleier
- 9.2.23 Tannhelsesekretær
- 9.2.24 Tannlege
- 9.2.25 Tannpleier
- 9.2.26 Tanntekniker
- 9.2.27 Vernepleier
- 9.2.28 Provisorfarmasøyt
- 9.2.29 Reseptarfarmasøyt

Yrke/Yrker

- ambulansarbeider
- apotektekniker
- audiograf
- bioingeniør
- ergoterapeut
- helsefagarbeider
- fotterapeut
- fysioterapeut
- helsesekretær
- hjelpepleier
- jordmor
- kiropraktor
- klinisk ernæringsfysiolog
- lege
- omsorgsarbeider
- optiker
- ortopediingeniør
- ortoptist
- perfusjonist
- psykolog
- radiograf
- sykepleier

- tannhelsesekretær
- tannlege
- tannpleier
- tanntekniker
- vernepleier
- provisorfarmasøyt
- reseptarfarmasøyt

Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans

SAFH

Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)

HOD

Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)

Helsepersonellloven, samt en rekke tilleggskrifter og regler

Klageinstans

Statens helsepersonellnemnd

Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)

Profesjonsgodkjenning (autorisasjon eller lisens). Profesjonsgodkjenning innebærer en forhåndskontroll av skikkethet (at man har nødvendige faglige kunnskaper og ferdigheter) og egnethet (at man har de personlige egenskaper som kreves for å være helsepersonell) før det gis tillatelse til å arbeide i yrket

Autorisasjon gis på livstid.

Lisens innebærer visse begrensninger, for eksempel turnuslisens for farmasi- og legestudenter (mistes etter 75 år, men kan fås tildelt for to år av gangen etter det).

Lisens gis typisk til utenlandske søkere som ikke tilfredsstill alle krav til dokumentasjon, men kan opparbeide seg erfaring og etter hvert tilfredsstill kravene til autorisasjon.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Stor variasjon, men gjennomsnittlig rundt 1 måned for EØS-borgere. For tredjelandsborgere 5-6 måneder

Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei

Ja

Elektronisk registrering: ja/ nei

Ja, gjennom e-forte

Elektronisk saksbehandling: ja/ nei

Nei, men under utvikling

Dokumentasjonskrav (spesifiser)

- Søknadsskjema
- Attester
- Vitnemål
- Pass
- Dokumentert yrkeserfaring
- Verifisert utdanningsdiplom oversatt til norsk
- Verifisert arbeidsattest/er
- For søkere fra EØS-land: Certificate of Current Professional Status

Fra Helsepersonellloven:

Kapittel 9. Vilkår for autorisasjon, lisens og spesialistgodkjenning**§ 48. Autorisasjon**

Autorisasjonsordningen etter denne lov omfatter følgende grupper helsepersonell:

- a) ambulansearbeider

- b) apotektekniker
- c) audiograf
- d) bioingeniør
- e) ergoterapeut
- f) helsefagarbeider
- g) fotterapeut
- h) fysioterapeut
- i) helsesekretær
- j) hjelpepleier
- k) jordmor
- l) kiropraktor
- m) klinisk ernæringsfysiolog
- n) lege
- o) omsorgsarbeider
- p) optiker
- q) ortopediingeniør
- r) ortoptist
- s) perfusjonist
- t) psykolog
- u) radiograf
- v) sykepleier
- w) tannhelsesekretær
- x) tannlege
- y) tannpleier
- z) tanntekniker
- æ) vernepleier
- ø) provisorfarmasøyt
- å) reseptarfarmasøyt

Rett til autorisasjon etter søknad har den som:

- a) har bestått eksamen i vedkommende fag ved norsk universitet, høyskole eller videregående opplæring,
- b) har gjennomført praktisk tjeneste fastsatt i forskrift gitt av departementet,
- c) er under 75 år og
- d) ikke er uegnet for yrket.

Rett til autorisasjon etter søknad har også den som:

- a) har utenlandsk eksamen som anerkjennes som jevn god med tilsvarende norsk eksamen,
- b) har utenlandsk eksamen som er anerkjent etter avtale om gjensidig godkjenning etter § 52, eller
- c) på annen måte har godtgjort å ha den nødvendige kyndighet.

Departementet kan i forskrift bestemme at helsepersonellgrupper som ikke omfattes av første ledd, kan gis autorisasjon etter søknad. Ved avgjørelsen skal det legges vekt på hensynet til pasientsikkerhet, innhold og formålet med utdanningen, i hvilken utstrekning yrket utøves selvstendig og hensynet til harmonisering med andre land.

Departementet kan i forskrift fastsette tilleggskrav for autorisasjon for den enkelte hel-

sepersonellgruppe, herunder at kravene skal gjelde for de som allerede har autorisasjon eller offentlig godkjenning ved forskriftens ikrafttredelse.

Endret ved lover 21 des 2000 nr. 127 (i kraft 1 jan 2001 iflg. res. 21 des 2000 nr. 1359), 22 des 2006 nr. 100 (i kraft 1 april 2007 iflg. res. 22 des 2006 nr. 1527), 27 juni 2008 nr. 64, 14 nov 2008 nr. 80.

§ 49. Lisens

Helsepersonell som ikke har rett til autorisasjon etter § 48, kan gis lisens etter søknad. Lisens kan bare gis til helsepersonell som er skikket ut fra lisensens art og omfang.

Lisens kan også gis til helsepersonell med utenlandsk eksamen som er anerkjent etter avtale om gjensidig godkjenning etter § 52.

Lisensen kan begrenses i tid, til en bestemt stilling, til visse typer helsehjelp eller på annen måte.

Departementet kan gi nærmere forskrifter om betingelsene for å få lisens og de vilkår som kan knyttes til den, herunder at kravene skal gjelde for dem som allerede har lisens ved forskriftens ikrafttredelse.

§ 50. Grenselisens

Offentlig ansatt og autorisert helsepersonell i Sverige og Finland i arbeid langs grensen til Norge, kan utøve virksomhet i tilgrensende norske kommuner uten norsk autorisasjon eller lisens etter §§ 48 og 49.

§ 51. Vilkår for spesialistgodkjenning

Departementet kan gi forskrifter om vilkår for godkjenning av autorisert helsepersonell som spesialister innen en avgrenset del av det helsefaglige området, herunder at vilkårene skal gjelde for dem som allerede har spesialistgodkjenning ved forskriftens ikrafttredelse.

§ 52. Internasjonale avtaler

På grunnlag av folkerettslige regler som Norge er forpliktet av kan autorisasjon, lisens, spesialistgodkjenning og rett til å utøve yrke som helsepersonell midlertidig i Norge uten norsk autorisasjon, lisens eller spesialistgodkjenning, gis til norsk eller utenlandsk statsborger.

Departementet kan i forskrifter gi nærmere bestemmelser til utfylling av første ledd, og kan herunder fastsette særlige vilkår for godkjenning som er nødvendige for å oppfylle internasjonale avtaler.

Tester: ja/ nei/ hvilke

Leger: Prosedyre om testing av leger v/ medisinsk fakultet v/ UiO via en fagprøve, ferdighetskurs og kurs i nasjonal kunnskap. I 2008 opprettet ny OSCE-test som ivaretar denne.

Tannleger: lisensprogram for tannleger v/ UiB

- 9.3 Helsedirektoratet/Kommunene
- 9.3.1 Bevillingshaver for tilvirkning av alkoholholdig drikk
- 9.3.2 Bevillingshaver for skjenking av alkoholholdig drikk
- 9.3.3 Bevillingshaver for engrossalg av alkoholholdig drikk

Yrke/r
Bevillingshaver for tilvirkning av alkoholholdig drikk Bevillingshaver for skjenking av alkoholholdig drikk Bevillingshaver for engrossalg av alkoholholdig drikk
Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans
Kommunene/Hdir
Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)
HOD
Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)
Alkoholloven
Klageinstans
HOD
Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)
Bevilling Godkjenning av styrer og stedfortreder for skjenkebevillingene
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei
Elektronisk registrering: ja/ nei
Elektronisk saksbehandling: ja/ nei
Dokumentasjonskrav (spesifiser)
- Attest på uklanderligandel ifht. regnskap og avgiftstemaer - Alle som har fått bevilling må også ha en stedfortreder som har bestått den såkalte kunnskapsprøven - En serveringsbevilling (NHD og kommunene har ansvar for denne) - Bestått etablererprøven.
Tester: ja/ nei/ hvilke
Ja

9.4 Legeforeningen

9.4.1 Lege med spesialistutdanning

Yrke
Lege med spesialistutdanning
Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans
Legeforeningen
Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)
HOD
Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)
Helsepersonellloven, Forskrift om spesialistgodkjenning av helsepersonell Fra 2008: Forskrift om autorisasjon, lisens og spesialistgodkjenning for helsepersonell med yrkeskvalifikasjoner fra andre EØS-land
Klageinstans
Statens helsepersonellnemnd
Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)
Spesialistgodkjenning
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei
Elektronisk registrering: ja/ nei
Elektronisk saksbehandling: ja/ nei
Dokumentasjonskrav⁶⁵ (spesifiser)
<ul style="list-style-type: none"> - norsk autorisasjon/ fagområdelisens (kan fås hos Statens autorisasjonskontor, se http://www.safh.no/) - evt. Autorisasjon som lege i annet land - bevis for søkerens identitet (pass) - bekreftelse på yrkeskvalifikasjoner eller bevis for formelle kvalifikasjoner som gir adgang til det aktuelle yrket * - Attester for oppført tjeneste som førte til godkjenning i opprinnelseslandet - Evt. kursbevis - Certificate of currant professional standing (CCPS, tidligere Letter of good standing) som gir opplysninger om evt. suspensjon, begrensinger i eller tilbakekall av autorisasjon, lisens eller spesialistgodkjenning på grunn av alvorlig yrkesmessig feilhandling eller strafferettslig reaksjon. Dokumentet skal ikke være eldre enn tre måneder.
Tester: ja/ nei/ hvilke

⁶⁵ Skejma for søknad om spesialistgodkjenning. Tilgjengelig på: http://www.legeforeningen.no/asset/37549/4/37549_4.pdf

9.5 Tannlegeforeningen

9.5.1 Tannlege med spesialistutdanning

Yrke

Tannlege med spesialistutdanning

Dette gjelder følgende godkjente spesialiteter⁶⁶:

- Endodonti
- Kjeve- og ansiktsradiologi
- Kjeveortopedi
- Oral kirurgi og oral medisin
- Periodonti
- Pedodonti
- Oral protetik

Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans

Tannlegeforeningen

Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)

HOD

Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)

Helsepersonelloven, Forskrift om spesialistgodkjenning av helsepersonell
Fra 2008: Forskrift om autorisasjon, lisens og spesialistgodkjenning for helsepersonell med yrkeskvalifikasjoner fra andre EØS-land

Klageinstans

Helsepersonelnemnda

Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)

Spesialistgodkjenning

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei

Elektronisk registrering: ja/ nei

Elektronisk saksbehandling: ja/ nei

Dokumentasjonskrav (spesifiser)

- Søknadsskjema
- Dokumentasjon av fullført grunn- og spesialistutdanning
- Kopi av norsk autorisasjon som tannlege
- 10 eksemplarer av spesialistarbeid

Tester: ja/ nei/ hvilke

Ja

⁶⁶ <http://www.tannlegeforeningen.no/CDA/storypg.aspx?id=517&zone=79&parentzone=0&Ver=1>

9.6 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap**9.6.1 Elektrofagarbeidere****9.6.2 Elektroinstallatører**

Yrke
<p>Elektrofagarbeidere (EFA):</p> <ul style="list-style-type: none"> - EFA-Automatikkmechaniker - EFA-Elektroreparatør - EFA-Energimontør høyspenning - EFA-Heismontør - EFA-Linjemontør - EFA-Reparatør av elektromedisinsk utstyr - EFA-togelektriker - EFA-elektromontør lavspenning - EFA - Heisinstallatør - Sakkyndig driftsansvarlig <p>Elektroinstallatører</p> <ul style="list-style-type: none"> - Elektroinstallatør Gr. L - Elektroinstallatør Gr. H - Automatiseringsleder
Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans
DSB, Avdeling forebygging og elsikkerhet
Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)
JPD
Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)
<p>Etilsynsloven. FOR 1993-12-14 nr 1133: Forskrift om kvalifikasjoner for elektrofagfolk.</p> <p>Forskrift om opphevelse av forskrift om autorisasjon av elektroinstallatører og elektromontører som står i elektroinstallatørs stilling, kom i 2003</p>
Klageinstans
JPD
Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)
Tilatelse
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
t.o.m 2000: 4 mnd, etter 2000: 2 mnd
Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei
Elektronisk registrering: ja/ nei
Ja
Elektronisk saksbehandling: ja/ nei
Ja
Dokumentasjonskrav (spesifiser)

5.3 **Kapittel III. Spesielle bestemmelser om kvalifikasjoner for elektrofagfolk.**

§ 11. *Kvalifikasjoner for den som skal forestå utførelse og vedlikehold herunder reparasjon av elektriske anlegg*

Den som skal forestå utførelse og vedlikehold herunder reparasjon av elektriske anlegg, skal ha formell teoretisk og praktisk elsikkerhetsutdanning som minst tilsvarer kravene til elektroinstallatør, og tilleggskompetanse som er relevant for de elektriske anlegg vedkommende skal forestå utførelse og vedlikehold av.

Sentral tilsynsmyndighet kan gi en person tillatelse til å forestå utførelse og vedlikehold herunder reparasjon av elektriske anlegg innenfor et begrenset virkefelt.

Den som skal forestå slik virksomhet skal være ansatt og ha sitt daglige virke i den bedrift som utøver virksomheten.

0 Endret ved forskrifter 12 okt 1998 nr. 992 (i kraft 1 jan 1999), 10 juli 2002 nr. 805, 6 nov 2003 nr. 1316.

§ 12. *Kvalifikasjoner for den som skal forestå drift og vedlikehold av elektriske anlegg*

1. Eier og bruker av elektriske anlegg og elektrisk utstyr skal påse at drift og vedlikehold av disse forestås av kvalifisert person.
2. For elektriske anlegg med en viss kompleksitet, funksjon og størrelse, skal det etter sentral tilsynsmyndighets nærmere bestemmelser, være utpekt en kvalifisert person som ansvarshavende for drift og vedlikehold. Den ansvarshavende skal, som en del av virksomhetens internkontrollsystem, ha et særlig ansvar for å påse at elektriske anlegg og bruken av disse til enhver tid tilfredstiller gjeldende bestemmelser.

0 Endret ved forskrifter 12 okt 1998 nr. 992 (i kraft 1 jan 1999), 10 juli 2002 nr. 805, 6 nov 2003 nr. 1316.

§ 13. *Kvalifikasjoner for den som skal arbeide selvstendig med utførelse og reparasjon av elektriske anlegg*

1. Den som skal arbeide selvstendig med utførelse og reparasjon av elektriske anlegg, skal være elektrofagarbeider og ha formell fagutdanning omfattende elsikkerhet og nødvendig tilleggssopplæring innenfor aktuelle spesialområder. Den som skal arbeide selvstendig med utførelse og reparasjon av elektriske anlegg, skal stå under faglig ledelse av den som forestår arbeidet og være ansatt i samme virksomhet.
2. Ikke-faglærte kan utføre mindre arbeider i forbindelse med egne elektriske anlegg dersom slikt arbeid utføres sikkerhetsmessig forsvarlig i henhold til egen veiledning¹ utgitt av sentral tilsynsmyndighet.

0 Endret ved forskrifter 12 okt 1998 nr. 992 (i kraft 1 jan 1999), 10 juli 2002 nr. 805, 6 nov 2003 nr. 1316.

1 Veiledningen kan fås ved henvendelse til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, Postboks 2040, 3103 Tønsberg, tlf. 33412500, faks 33310660.

§ 14. *Kvalifikasjoner for den som skal forestå utførelse av og selvstendig utføre reparasjon av elektriske utstyr*

1. Reparasjon av bruksapparater og annet utstyr for omsetning til ikke sakkyndige skal forestås og utføres av kvalifisert person i henhold til sentral tilsynsmyndighets nærmere bestemmelser.
2. Reparasjon av elektrisk utstyr hvis bruk er forbundet med spesiell risiko skal forestås og utføres av kvalifisert person i henhold til sentral tilsynsmyndighets nærmere bestemmelser og samtykke.

0 Endret ved forskrifter 12 okt 1998 nr. 992 (i kraft 1 jan 1999), 10 juli 2002 nr. 805, 6 nov 2003 nr. 1316.

§ 15. *Kvalifikasjoner for den som skal forestå og utføre reparasjon av fabrikkferdige apparatanlegg*

Den som skal forestå og utføre reparasjon av fabrikkferdige apparatanlegg fra egen bedrift, skal kunne dokumentere nødvendige kvalifikasjoner.

§ 16. *Kvalifikasjoner for den som skal forestå eller utføre offentlig kontroll av elektriske an-*

legg

Den som skal forestå eller utføre offentlig kontroll av elektriske anlegg i henhold til pålegg om stedlig eltilsyn skal ha samtykke fra sentral tilsynsmyndighet.

0 Endret ved forskrifter 12 okt 1998 nr. 992 (i kraft 1 jan 1999), 10 juli 2002 nr. 805, 6 nov 2003 nr. 1316.

§ 17. Kvalifikasjoner for elektrofagfolk med fagutdanning fra utlandet

Vurdering av kvalifikasjoner for elektrofagfolk med utdanning fra utlandet skal være basert på prinsipper nedfelt i gjeldende internasjonale avtaler. Vurdering av kvalifikasjoner og praksis for elektrofagfolk fra et EØS-land skal gjøres etter bestemmelsene i § 18 til § 22.

Sentral tilsynsmyndighet kan gi nærmere bestemmelser for godkjenning for elektrofag utenom lov om fagopplæring i arbeidslivet.

Vurdering av og godkjenning av utenlandsk fagutdanning for elektrofag under lov om fagopplæring i arbeidslivet, skal foretas av Rådet for fagopplæring i arbeidslivet.

0 Endret ved forskrifter 12 okt 1998 nr. 992 (i kraft 1 jan 1999), 10 juli 2002 nr. 805, 6 nov 2003 nr. 1316, 1 mars 2005 nr. 190.

§ 18. Godkjenning av faglige kvalifikasjoner på grunnlag av offisielle diplomer m.m. fra annet EØS-land

Utdannelse og praksis skal fremgå av diplom, eksamensbevis eller annet kvalifikasjonsbevis og skal motsvare de krav som er satt i § 11 til § 16 for at EØS-borgere kan utføre slikt arbeid i Norge. Avviker utdannelse og praksis betydelig fra kravene, kan søker ved en prøveperiode eller en egnethetstest vise at søkeren har tilegnet seg den utdannelse og praksis som savnes.

Sentral tilsynsmyndighet kan kreve at søker gjennomgår en egnethetstest for å dokumentere kjennskap til og anvendelse av forskrifter gitt i medhold av lov 24. mai 1929 nr. 4 om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr.

0 Tilføyd ved forskrift 1 mars 2005 nr. 190.

§ 19. Godkjenning av faglige kvalifikasjoner på grunnlag av yrkeserfaring fra annet EØS-land

EØS-borger som har forestått aktivitetene utførelse og vedlikehold med elektrisk anlegg, elektrisk utstyr eller offentlig kontroll med elektrisk anlegg i et annet EØS-land enn Norge, jf. § 11, § 12 og § 14 til § 16, kan godkjennes dersom søkeren kan dokumentere:

- a) enten i seks sammenhengende år som selvstendig næringsdrivende eller som leder av et foretak, eller
- b) i tre sammenhengende år som selvstendig næringsdrivende eller som leder av et foretak, når søkeren kan bevise at han har gjennomgått minst tre års forutgående opplæring i aktiviteten utførelse og vedlikehold, attestert ved et offentlig godkjent eksamensbevis eller ansett som fullt ut tilfredstillende av et kompetent bransjeorgan, eller
- c) i tre års sammenhengende aktivitet som selvstendig næringsdrivende dersom søkeren kan bevise at han har utøvd den aktuelle aktiviteten utførelse og vedlikehold i minst fem år som lønsmottaker, eller
- d) i fem sammenhengende år som leder, hvorav minst tre i teknisk stilling som krever fagkunnskap med ansvar for en eller flere avdelinger i foretaket, dersom søkeren kan bevise at han har gjennomgått minst tre års forutgående opplæring i den aktuelle aktiviteten utførelse og vedlikehold, attestert ved et offentlig godkjent eksamensbevis eller ansett som fullt ut tilfredstillende av et kompetent bransjeorgan.

I tilfellene nevnt i bokstav a) og c) skal ikke denne aktiviteten være avsluttet mer enn ti år før søknaden ble innlevert.

De krav som stilles i b) og d) anses oppfylt dersom søkerens opplæringstid er minst to år, men høyst tre år og varigheten av yrkeserfaringen som næringsdrivende eller leder eller som lønsmottaker forlenges med en periode som svarer til forskjellen i opplæringstid.

0 Tilføyd ved forskrift 1 mars 2005 nr. 190.

§ 20. Leder av foretak

En person skal anses som å ha utøvd aktivitet som leder av et foretak dersom søkeren har arbeidet med å forestå utførelse og vedlikehold av elektrisk anlegg og elektrisk utstyr:

- a) som leder av et foretak eller en filial av et foretak, eller

b) som stedfortreder for eieren eller lederen av et foretak dersom dette innebærer et ansvar tilsvarende eierens eller lederens, eller

c) som leder tillagt oppgaver av forretningsmessig og/eller teknisk art samt ansvar for en eller flere av foretakets avdelinger.

0 Tilføyd ved forskrift 1 mars 2005 nr. 190.

§ 21. Godkjenning av faglige kvalifikasjoner på grunnlag av yrkeserfaring fra annet EØS-land for den som skal arbeide selvstendig med utførelse og reparasjon av elektriske anlegg

Godkjenning til å arbeide selvstendig med utførelse og reparasjon av elektriske anlegg, jf. § 13, kan gis til EØS-borger som har et eksamensbevis godkjent på nasjonalt plan og som attesterer kjennskap til og dyktighet innenfor det aktuelle fagområdet tilsvarende minst to eller eventuelt tre års yrkesopplæring og tre års sammenhengende praksis.

0 Tilføyd ved forskrift 1 mars 2005 nr. 190.

§ 22. Søknad fra EØS-borger

Søknad etter § 18 til § 19 og § 21 skal sendes sentral tilsynsmyndighet, vedlagt relevante vitnemål og attestert praksis. Vedtak skal treffes senest innen fire måneder etter at alle dokumentene angående EØS-søkeren er mottatt.

Søknad etter § 19 skal også ha en attest om den aktuelle virksomhetens art og varighet, utstedt av vedkommende myndighet eller organ i søkers hjemstat eller seneste oppholdsstat.

0 Tilføyd ved forskrift 1 mars 2005 nr. 190.

Tester: ja/ nei/ hvilke

Ja, egnethetstest: Norsk fagprøve på norsk

- 9.6.4 Brannkonstabel
- 9.6.5 Feiersvenn
- 9.6.6 Operatør på nødalarmingsentral
- 9.6.7 Forebyggende personell
- 9.6.8 Utrykningsleder
- 9.6.9 Leder for beredskapsavdeling
- 9.6.10 Leder for forebyggende avdeling
- 9.6.11 Overordnet vakt
- 9.6.12 Brannsjef

Yrker

Brannkonstabel
Feiersvenn
Operatør på nødalarmingsentral
Forebyggende personell
Utrykningsleder
Leder for beredskapsavdeling
Leder for forebyggende avdeling
Overordnet vakt
Brannsjef

Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans

DSB, Avdeling Brann, redning og sivilforsvar

Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)

JPD

Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)

Forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen.

Klageinstans

JPD

Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)

Tillatelse

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid**Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei****Elektronisk registrering: ja/ nei**

Ja

Elektronisk saksbehandling: ja/ nei

Ja

Dokumentasjonskrav (spesifiser)**§ 7-2. Yrkesutdanning**

All yrkesutdanning i Norge skal gjennomføres i samsvar med læreplaner som imøtekommer de krav til kvalifikasjoner som er fastsatt i denne forskriften. Læreplanene fastsettes av departementet for personell i brannvesenet, og Utdannings- og forskningsdepartementet for feierfaget.

Norges brannskole skal gi tilbud om yrkesutdanning fastsatt i medhold av denne forskriften. Sentral tilsynsmyndighet kan godkjenne yrkesutdanning fra annen utdanningsinstitusjon.

EØS-borger som ønsker å utøve yrker nevnt i § 7-3, § 7-4, § 7-5, § 7-6, § 7-7, § 7-8, § 7-9, § 7-10 og § 7-11, med kvalifikasjoner dokumentert ved diplom eller eksamensbevis som beskrevet i artikkel 1, 3, 4 og 5 i Rådsdirektiv 92/51/EØF, skal være likestilt med personer som oppfyller kvalifikasjonskravene etter denne forskrift. Det samme gjelder EØS-borger som kan dokumentere kvalifikasjoner tilegnet gjennom praksis i andre EØS-medlemsstater, og som kan fremlegge ett eller flere utdanningsbevis, jf. direktivets artikkel 3 b. Dette er likevel ikke til hinder for at sentral tilsynsmyndighet kan kreve at en søker, dersom vilkårene i direktivets artikkel 4 og 5 er oppfylt, må framlegge bevis for relevant yrkeserfaring, fremstille seg for en egnethetsprøve eller at det blir fastsatt en prøveperiode.

Dokumentasjon utstedt av vedkommende myndighet i EØS-området på at vilkårene nevnt ovenfor er oppfylt, og som søkeren framlegger til støtte for sin søknad, skal anerkjennes på lik linje med den dokumentasjon som kreves etter denne forskrift.

Dersom en EØS-borger ikke kan framlegge et kompetansebevis eller dokumentere kvalifikasjoner som nevnt ovenfor, skal reglene om yrkesutdanning i denne forskrift komme til anvendelse.

Søknad fra EØS-borger om tillatelse til å utøve yrke som nevnt ovenfor skal sendes sentral tilsynsmyndighet. Vedtak skal treffes senest fire måneder etter at alle dokumentene angjeldende EØS-søkeren er mottatt.

0 Endret ved forskrifter 6 nov 2003 nr. 1317, 13 sep 2005 nr. 1049.

§ 7-3. Brannkonstabel

Brannkonstabel skal ha gjennomført yrkesutdanning for brannkonstabel.

§ 7-4. Feiersvenn

Feiing og tilsyn med fyringsanlegg etter forskrift om brannforebyggende tiltak og tilsyn skal utføres av personell som innehar svennebrev i feiefag eller tilsvarende kvalifikasjoner.

§ 7-5. Operatør på nødalarmeringssentral

Operatør på nødalarmeringssentral skal ha gjennomført yrkesutdanning for brannkonstabel, beredskapsutdanning trinn I samt yrkesutdanning for operatør på nødalarmeringssentral.

§ 7-6. Forebyggende personell

Forebyggende personell skal ha gjennomført yrkesutdanning i forebyggende brannvern og ha enten:

- utdanning som ingeniør fra ingeniørhøgskole, annen relevant høgskoleutdanning eller

- særskilt brannteknisk utdanning på samme nivå, eller
- yrkesutdanning for brannkonstabel i heltidsbrannvesen samt beredskapsutdanning trinn I, eller
- fagutdanning som feiersvenn.

§ 7-7. Utrykningsleder

Utrykningsledere skal ha gjennomført yrkesutdanning for brannkonstabel samt beredskapsutdanning trinn I og II. For utrykningsleder i deltidsbrannvesen kreves ikke beredskapsutdanning trinn II.

§ 7-8. Leder for beredskapsavdeling

Leder for beredskapsavdeling skal ha gjennomført beredskapsutdanning III og ha enten:

- utdanning som ingeniør fra ingeniørhøgskole, eller annen relevant høgskoleutdanning eller særskilt brannteknisk utdanning på samme nivå, eller
- kvalifikasjoner som utrykningsleder i heltidsbrannvesen, jf. § 7-7.

§ 7-9. Leder for forebyggende avdeling

Leder for forebyggende avdeling, skal ha gjennomført yrkesutdanning i forebyggende brannvern og enten ha:

- utdanning som ingeniør fra ingeniørhøgskole, annen relevant høgskoleutdanning eller særskilt brannteknisk utdanning på samme nivå, eller
- kvalifikasjoner som utrykningsleder i heltidsbrannvesen, jf. § 7-7, eller
- minst to års erfaring som forebyggende personell, jf. § 7-6.

§ 7-10. Overordnet vakt

Overordnet vakt skal ha gjennomført utdanning som leder av beredskapsavdeling, jf. § 7-8 eller leder av forebyggende avdeling, jf. § 7-9 med tillegg av befalsutdanning trinn III.

§ 7-11. Brannsjef

Brannsjef i kommune eller region med inntil 20.000 innbyggere skal ha gjennomført yrkesutdanning i forebyggende brannvern, beredskapsutdanning trinn III og enten ha:

- utdanning som ingeniør fra ingeniørhøgskole eller annen relevant høgskole, eller
- kvalifikasjoner som leder for forebyggende avdeling og minst to års erfaring som leder jf. § 7-9, eller
- kvalifikasjoner som leder for beredskapsavdeling og minst to års erfaring som leder, jf. § 7-8.

Brannsjef i kommune eller region mellom 20.000 og 50.000 innbyggere skal ha gjennomført yrkesutdanning i forebyggende brannvern, beredskapsutdanning trinn III og enten ha:

- utdanning som ingeniør fra ingeniørhøgskole eller annen relevant høgskole, eller
- minst 2 års erfaring som brannsjef i kommune med inntil 20.000 innbyggere.

Brannsjef i kommune eller region med mer enn 50.000 innbyggere skal ha gjennomført beredskapsutdanning trinn III og enten ha

- eksamen fra teknisk høgskole eller annen relevant universitets-/høgskoleeksamen, eller
- kvalifikasjoner som brannsjef i kommune eller region med inntil 50.000 innbyggere, og minst 5 års erfaring som brannsjef.

Brannsjefens stedfortreder skal ha kvalifikasjoner enten som leder av forebyggende avdeling eller som leder av beredskapsavdeling.

Tester: ja/ nei/ hvilke

Egnetshetsprøve
Prøveperiode

9.6.13 Instruktør farlig gods

Yrke
Instruktør farlig gods
Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans
DSB
Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)
JPD
Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)
FOR 2006-12-01 nr 1331: Forskrift om transport av farlig gods på veg og jernbane (landtransportforskriften).
Klageinstans
JPD
Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)
Utdanningsrett
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei
Elektronisk registrering: ja/ nei
Elektronisk saksbehandling: ja/ nei
Dokumentasjonskrav (spesifisér)
<p>§ 8-6. Krav til instruktør</p> <p>Den som skal undervise ved opplæring etter § 8-2, må i forhold til de kurs som det skal undervises i, ha gjennomført kurs for instruktører og ha bestått tilhørende prøve ved Høgskolen i Nord-Trøndelag, avdeling for trafikklærerutdanning, eller ha tilegnet seg tilsvarende kvalifikasjoner i annen EØS-stat gjennom utdanning eller yrkeserfaring som etter direktiv 2005/36/EF med senere endringer gir yrkeskompetanse som ADR-instruktør i Norge. Undervisningsrett som ADR-instruktør på bakgrunn av utdanning og praksis fra utlandet gis av DSB.</p> <p>Undervisningsretten gjelder i 5 år regnet fra dato for utstedelse av kursbevis fra Høgskolen i Nord-Trøndelag, avdeling for trafikklærerutdanning, dato for tidligere oppdateringsprøve eller dato for godkjenning gitt av Vegdirektoratet eller DSB.</p> <p>Undervisningsretten skal følge dato for undervisningsretten for grunnkurset. For å opprettholde undervisningsretten eller erverv av tidligere undervisningsrett må oppdateringsprøve være bestått.</p> <p>Undervisningsretten kan trekkes tilbake dersom særlige grunner foreligger.</p>
Tester: ja/ nei/ hvilke

9.6.14 Skytebas

Yrke	
Skytebas	
Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans	
DSB	
Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)	
JPD	
Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)	
FOR 2002-06-26 nr 922: Forskrift om håndtering av eksplosjonsfarlig stoff	
Klageinstans	
JPD	
Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)	
Godkjenning	
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid	
2-3 uker	
Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei	
Nei	
Elektronisk registrering: ja/ nei	
Ja	
Elektronisk saksbehandling: ja/ nei	
Ja	
Dokumentasjonskrav (spesifiser)	
§ 10-4. Sprengningssertifikat klasse A (Skytebas)	
Den som skal utføre vanlig sprengningsarbeid over og under jord må ha gyldig sprengningssertifikat klasse A.	
For å få godkjenning i klasse A må bruker ha bestått fagprøve innen bygg-/anleggsgfag med fordypningsfag tunneldriving/fjellarbeid, grunnarbeid/anleggsteknisk arbeid eller annen tilsvarende fagutdanning som gir tilfredsstillende basiskunnskaper om sprengningsarbeider, eller ha gjennomgått opplæring i virksomhet etter egen opplæringsplan godkjent av sentral tilsynsmyndighet eller av den sentral tilsynsmyndighet bestemmer. Bruker må i tillegg ha bestått sprengningsteoretisk prøve fastsatt av sentral tilsynsmyndighet, samt ha ervervet nødvendig praksis med sprengningsarbeide.	
Sprengningsteoretisk prøve avlegges for den instans sentral tilsynsmyndighet bestemmer, og forelegges prøvenemndene for fagprøve til sensur.	
Den enkelte prøvenemnd skal være godkjent av sentral tilsynsmyndighet.	
Før sprengningssertifikat klasse A utstedes må bruker ha ervervet minst 12 måneders praksis med sprengningsarbeid de siste 2 år før søknaden er sendt. Praksisen skal ha følgende hovedfordeling:	
9 måneders erfaring fra gruppe I omfattende:	Tomtesprengninger Grøftesprengninger Sprengningsarbeider under jord Kontursprengning
3 måneders erfaring fra gruppe II omfattende:	Pallsprengning (pukkverk o.l.) Spretting Annet
I gruppe I skal søker ha praksis fra minst to av de fire angitte områdene. 5 av de 9 må-	

nedene skal være praksis fra sprengningsarbeider i nærheten av bebyggelse, offentlig veg m.m., hvor særlig stor aktsomhet må utvises ved sprengning. I gruppe II er det tilstrekkelig med praksis fra ett av de tre angitte områdene.

Bruker må oppfylle kravene til alder og praksis i henhold til bestemmelsene om fagbrev.

EØS-borgere som ønsker å utøve ovennevnte yrke med kvalifikasjoner dokumentert ved et diplom eller eksamensbevis som beskrevet i artikkel 1, 3, 4 og 5 i direktiv 92/51/EØF, skal være likestilt med personer som oppfyller kvalifikasjonskravene etter denne forskrift. Det samme gjelder EØS-borgere som kan dokumentere faktisk utøvelse av skytebasyrket på hel- eller deltid i minst 2 år i de foregående 10 år, og som kan fremlegge ett eller flere utdanningsbevis, jf. direktiv 92/51/EØF artikkel 3 b.

Dette er allikevel ikke til hinder for at sentral tilsynsmyndighet kan kreve at en søker, dersom vilkårene i direktiv 92/51/EØF artikkel 4 og 5 er oppfylt, må fremlegge bevis for relevant yrkeserfaring i inntil 4 år, fremstiller seg for en egnethetsprøve eller fastsetter en prøveperiode. Prøveperioden skal ikke ha lengre varighet enn 3 år. Søkeren kan fritt velge mellom prøveperiode eller egnethetstest.

Dokumentasjon utstedt av vedkommende myndighet i EØS-området på at vilkårene som ovenfor nevnt er oppfylt, skal anerkjennes på lik linje med den dokumentasjon som kreves etter denne forskrift. Dette gjelder også kravet til politiattest.

Dersom søkerens EØS-hjemstat eller siste EØS-oppholdsstat ikke krever politiattest for å utøve skytebasyrket, skal dokumentasjon av tilsvarende art bli godtatt. Slik dokumentasjon må ikke være utstedt lengre enn tre måneder før de fremlegges.

Dersom en EØS-borger ikke kan legge frem et diplom eller eksamensbevis som ovenfor nevnt, skal reglene om yrkesutdanning i denne forskrift komme til anvendelse.

Søknad om sprengningssertifikat klasse A sendes sentral tilsynsmyndighet, vedlagt vitnemål for avlagt fagprøve, sprengningsteoriprøve, attestasjon for praksis og politiattest. Søknad fra en EØS-borger om tillatelse til å utøve yrke som nevnt ovenfor skal sendes sentral tilsynsmyndighet. Vedtak skal treffes senest fire måneder etter at alle dokumentene angående EØS-søkeren er mottatt.

Tester: ja/ nei/ hvilke

Søker kan velge fritt mellom en egnethetsprøve eller en prøveperiode

9.7 Kredittilsynet

9.7.1 Autorisert regnskapsfører

Yrke
Autorisert regnskapsfører
Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans
Kredittilsynet
Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)
FIN
Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)
<p>Lov om autorisasjon av regnskapsførere.</p> <p>(Lov om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringselskaper og verdipapirhandel m.v. (kredittilsynsloven).)</p>
Klageinstans
Kredittilsynet er forberedende instans, deretter FIN
Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)
Autorisasjon
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
2 måneder
Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei
Ja, retningslinjer og rutiner
Elektronisk registrering: ja/ nei
Ja
Elektronisk saksbehandling: ja/ nei
Nei
Dokumentasjonskrav (spesifiser)
<ul style="list-style-type: none"> - standardskjema for regnskapsførere - legge ved dokumentasjon på utdanning og praksis - selvangivelse <p>4. Regnskapsførere - vilkår for autorisasjon   Autoriserte regnskapsførere skal:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. være bosatt i en EØS-stat, 2. ha fast kontorsted i Norge, 3. være økonomisk vederheftig, 4. ha ført en hederlig vandel, 5. ikke være umyndiggjort, 6. ha gjennomført utdanning i henhold til forskrift som gis av Kredittilsynet, 7. ha 2 års regnskapspraksis i henhold til forskrift som gis av Kredittilsynet. <p>Kredittilsynet kan gi dispensasjon fra bopelskravet i første ledd nr. 1. Kredittilsynet kan ved enkeltvedtak gjøre unntak fra kravet etter første ledd nr. 2 om fast kontorsted i Norge dersom de av regnskapsførers dokumenter som gjelder oppdragsgivere i Norge, oppbevares på et fast sted her i riket på en ordnet og forsvarlig måte. Dokumentene skal være tilgjengelige og tilrettelagt for innsyn av offentlig kontrollmyndighet.</p> <p>Kredittilsynet kan ved forskrift fastsette bestemmelser om autorisasjon av regnskapsførere med yrkeskvalifikasjoner fra andre land.</p> <p>Endret ved lover 18 des 1998 nr. 80 (i kraft 1 jan 1999), 30 juni 2006 nr. 38 (i kraft 1 juli 2006 iflg. res. 30 juni 2006 nr. 773).</p>
Tester: ja/ nei/ hvilke

nei

9.7.2 Registrert revisor

Yrke

Registrert revisor

Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans

Kredittilsynet

Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)

FIN

Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)

Lov om revisjon og revisorer (revisorloven).

(Lov om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringselskaper og verdipapirhandel m.v. (kredittilsynsloven).)

Klageinstans

Kredittilsynet er forberedende instans, deretter FIN

Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)

Godkjenning

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid

2 måneder

Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei

Ja, retningslinjer og rutiner

Elektronisk registrering: ja/ nei

Ja

Elektronisk saksbehandling: ja/ nei

Nei

Dokumentasjonskrav (spesifiser)

§ 3-1. Godkjenning fra Kredittilsynet

Registrerte og statsautoriserte revisorer må være godkjente av Kredittilsynet. Godkjenning gis personer som oppfyller kravene i §§ 3-2 til 3-3 og § 3-4.

Revisjonsselskap som reviderer årsregnskap for revisjonspliktige må være godkjent av Kredittilsynet. Godkjenning gis selskap som oppfyller kravene i § 3-5.

Titlene « registrert revisor » og « statsautorisert revisor » kan bare benyttes av den som er godkjent etter reglene i dette kapittel.

§ 3-2. Utdanning

Registrert revisor skal ha bestått treårig revisorutdanning etter fastsatt rammeplan.

Statsautorisert revisor skal ha bestått treårig revisorutdanning, siviløkonomutdanning, juridisk eller sosialøkonomisk profesjonsutdanning eller annen utdanning som er godkjent av Kredittilsynet. Vedkommende skal i tillegg ha bestått høyere revisorutdanning med normert varighet på minst ett og et halvt år.

Utdanning ved universiteter og høyskoler i utlandet kan godkjennes på linje med norsk utdanning dersom den tilsvarer utdanning som nevnt i første og annet ledd.

Departementet kan gi nærmere regler om revisorutdanning, høyere revisorutdanning og utenlandsk utdanning, herunder krav til eksamen og karakternivå.

§ 3-3. Praksis

Registrerte og statsautoriserte revisorer skal ha minst tre års variert praksis i revisjon av årsregnskap eller tilsvarende økonomiske oppgjør.

Minst to år av praksistiden skal gjennomføres etter bestått revisorutdanning, siviløkonomutdanning, juridisk eller sosialøkonomisk profesjonsutdanning eller annen utdanning som er godkjent av Kredittilsynet etter § 3-2 annet ledd første punktum.

Minst to år av praksistiden skal finne sted under ledelse av en person som er registrert

eller statsautorisert revisor.

Kredittilsynet kan godkjenne inntil ett års praksis fra internrevisjon, offentlig revisjon, ettersynsvirksomhet eller annen relevant virksomhet som praksis etter første ledd. Departementet kan gi nærmere regler om at inntil to års praksis fra Riksrevisjonen, kommunal- eller fylkeskommunal revisjon og skatterevisjon kan godkjennes som praksis etter første ledd.

Revisor skal ha gjennomgått en praktisk prøve etter avsluttet teoretisk og praktisk opplæring som dokumenterer at vedkommende er egnet til å påta seg revisjonsoppdrag.

Den praktiske opplæringen skal finne sted i Norge eller i annet EØS-land. Den praktiske prøven som nevnt i femte ledd skal gjennomføres i Norge.

Departementet kan gi nærmere regler om hva som skal regnes som variert praksis etter første ledd og hvilke krav som skal stilles til praktisk prøve etter femte ledd.

Endret ved lov 20 juni 2003 nr. 43 (i kraft 13 aug 2003 iflg. forskrift 13 aug 2003 nr. 1044).

§ 3-4. *Krav til vandel m.v.*

Den som skal godkjennes som registrert eller statsautorisert revisor må:

1. ha ført en hederlig vandel,
2. være i stand til å oppfylle sine forpliktelser etter hvert som de forfaller, og
3. være myndig.

§ 3-6. *Godkjenning av revisorer fra andre land*

Departementet kan ved forskrift fastsette bestemmelser om godkjenning av registrert eller statsautorisert revisor med yrkeskvalifikasjoner fra andre land.

Endret ved lov 30 juni 2006 nr. 38 (i kraft 1 juli 2006 iflg. res. 30 juni 2006 nr. 773).

Tester: ja/ nei/ hvilke

nei

9.7.3 Statsautorisert revisor

Yrke

Statsautorisert revisor

Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans

Kredittilsynet

Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)

FIN

Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)

Lov om revisjon og revisorer (revisorloven).

(Lov om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringssselskaper og verdipapirhandel m.v. (kredittilsynsloven).)

Klageinstans

Kredittilsynet er forberedende instans, deretter FIN

Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)

Godkjenning

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid

2 måneder

Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei

Ja, retningslinjer og rutiner

Elektronisk registrering: ja/ nei

Ja

Elektronisk saksbehandling: ja/ nei

Nei

Dokumentasjonskrav (spesifiser)**§ 3-1. Godkjenning fra Kredittilsynet**

Registrerte og statsautoriserte revisorer må være godkjente av Kredittilsynet. Godkjenning gis personer som oppfyller kravene i §§ 3-2 til 3-3 og § 3-4.

Revisjonsselskap som reviderer årsregnskap for revisjonspliktige må være godkjent av Kredittilsynet. Godkjenning gis selskap som oppfyller kravene i § 3-5.

Titlene « registrert revisor » og « statsautorisert revisor » kan bare benyttes av den som er godkjent etter reglene i dette kapittel.

§ 3-2. Utdanning

Registrert revisor skal ha bestått treårig revisorutdanning etter fastsatt rammeplan.

Statsautorisert revisor skal ha bestått treårig revisorutdanning, siviløkonomutdanning, juridisk eller sosialøkonomisk profesjonsutdanning eller annen utdanning som er godkjent av Kredittilsynet. Vedkommende skal i tillegg ha bestått høyere revisorutdanning med normert varighet på minst ett og et halvt år.

Utdanning ved universiteter og høyskoler i utlandet kan godkjennes på linje med norsk utdanning dersom den tilsvarer utdanning som nevnt i første og annet ledd.

Departementet kan gi nærmere regler om revisorutdanning, høyere revisorutdanning og utenlandsk utdanning, herunder krav til eksamen og karakternivå.

§ 3-3. Praksis

Registrerte og statsautoriserte revisorer skal ha minst tre års variert praksis i revisjon av årsregnskap eller tilsvarende økonomiske oppgjør.

Minst to år av praksistiden skal gjennomføres etter bestått revisorutdanning, siviløkonomutdanning, juridisk eller sosialøkonomisk profesjonsutdanning eller annen utdanning som er godkjent av Kredittilsynet etter § 3-2 annet ledd første punktum.

Minst to år av praksistiden skal finne sted under ledelse av en person som er registrert eller statsautorisert revisor.

Kredittilsynet kan godkjenne inntil ett års praksis fra internrevisjon, offentlig revisjon, ettersynsvirksomhet eller annen relevant virksomhet som praksis etter første ledd. Departementet kan gi nærmere regler om at inntil to års praksis fra Riksrevisjonen, kommunal- eller fylkeskommunal revisjon og skatterevisjon kan godkjennes som praksis etter første ledd.

Revisor skal ha gjennomgått en praktisk prøve etter avsluttet teoretisk og praktisk opplæring som dokumenterer at vedkommende er egnet til å påta seg revisjonsoppdrag.

Den praktiske opplæringen skal finne sted i Norge eller i annet EØS-land. Den praktiske prøven som nevnt i femte ledd skal gjennomføres i Norge.

Departementet kan gi nærmere regler om hva som skal regnes som variert praksis etter første ledd og hvilke krav som skal stilles til praktisk prøve etter femte ledd.

Endret ved lov 20 juni 2003 nr. 43 (i kraft 13 aug 2003 iflg. forskrift 13 aug 2003 nr. 1044).

§ 3-4. Krav til vandel m.v.

Den som skal godkjennes som registrert eller statsautorisert revisor må:

1. ha ført en hederlig vandel,
2. være i stand til å oppfylle sine forpliktelser etter hvert som de forfaller, og
3. være myndig.

§ 3-6. Godkjenning av revisorer fra andre land

Departementet kan ved forskrift fastsette bestemmelser om godkjenning av registrert eller statsautorisert revisor med yrkeskvalifikasjoner fra andre land.

Endret ved lov 30 juni 2006 nr. 38 (i kraft 1 juli 2006 iflg. res. 30 juni 2006 nr. 773).

Tester: ja/ nei/ hvilke

nei

9.7.4 Inkassobevillingshaver

Yrke
Inkassobevillingshaver
Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans
Kreditttilsynet
Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)
JPD
Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)
Klageinstans
FIN
Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei
Elektronisk registrering: ja/ nei
Elektronisk saksbehandling: ja/ nei
Dokumentasjonskrav (spesifiser)
Tester: ja/ nei/ hvilke

9.7.5 Eiendomsmegler

Yrke
Eiendomsmegler
Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans
Kreditttilsynet
Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)
FIN
Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)
FOR 2007-11-23 nr 1318: Forskrift om eiendomsmegling
Klageinstans
Kreditttilsynet er forberedende instans, deretter FIN
Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)
Godkjenning
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei
Elektronisk registrering: ja/ nei
Ja

Elektronisk saksbehandling: ja/ nei

Nei

Dokumentasjonskrav (spesifiser)

Kapittel 4. Kvalifikasjonskrav

§ 4-1. Eiendomsmeglereksamen

(1) Som godkjent eiendomsmeglereksamen, jf. eiendomsmeglingsloven § 4-2 første ledd nr. 2, regnes bestått eksamen fra utdanningsinstitusjon med studieplan, opptakskrav og eksamenskrav som Kredittilsynet har godkjent.

(2) Kredittilsynet kan godkjenne utenlandsk eksamen.

§ 4-2. Nærmere krav til studieplan for eiendomsmeglereksamen

Studieplanen skal omfatte:

- a) de lovbestemmelser og forskrifter som en utøver av eiendomsmegleryrket berøres av,
- b) eiendomsmegling i praksis og dokumentbehandling, samt
- c) regnskapslære, økonomi og oppgjør ved omsetning av rettigheter i fast eiendom, herunder behandling av klientmidler.

§ 4-3. Nærmere krav til eksamen for eiendomsmeglerbrev

(1) Det skal avholdes minst én skriftlig prøve i hvert fag og i tillegg én muntlig prøve. Muntlig prøve kan ikke avlegges før de skriftlige prøvene er avlagt.

(2) For å ha bestått eksamen må kandidaten ha bestått alle fag.

(3) Karakterer for de enkelte prøver skal angis i vitnemålet.

(4) En kandidat kan gå opp til samme eksamen maksimalt tre ganger.

(5) Kredittilsynet kan i særlige tilfelle gjøre unntak fra begrensningen i fjerde ledd.

§ 4-4. Krav til praktisk erfaring

(1) Som godkjent praktisk erfaring, jf. eiendomsmeglingsloven § 4-2 første ledd nr. 3 og § 4-3 første ledd nr. 2, regnes praksis som eiendomsmeglerfullmektig i eiendomsmeglingsforetak. Tilsvarende gjelder praksis som eiendomsmeglerfullmektig hos advokat som driver tilstrekkelig omfattende eiendomsmegling. Arbeidsområdet må dekke alle sider av ordinær eiendomsmeglingsvirksomhet ved omsetning av rettigheter til fast eiendom i Norge.

(2) Kredittilsynet kan etter søknad godkjenne inntil ett års praktisk erfaring fra

- a) foretak eller filial som i det vesentlige kun forestår oppgjør,
- b) foretak eller filial som i det vesentlige kun formidler leiekontrakter til fast eiendom,
- c) foretak eller filial som i det vesentlige kun formidler eiendom beliggende i utlandet, og
- d) eiendomsmeglingsvirksomhet i utlandet.

(3) Dersom praktisk erfaring etter første ledd ikke har omfattet oppgjør, må søkeren ha tre måneders praktisk erfaring fra foretak eller avdeling/filial som kun forestår oppgjør, ha gjennomført 30 oppgjør, eller fullført et oppgjørskurs som på forhånd er godkjent av Kredittilsynet.

(4) Kredittilsynet kan etter søknad godkjenne inntil ett års praktisk erfaring med oppgjørsvirksomhet som er avvirket før bestått eksamen.

§ 4-5. Vilkår for utstedelse av eiendomsmeglerbrev til søkere med yrkeskvalifikasjoner fra annen EØS-stat

(1) Eiendomsmeglerbrev utstedes til personer fra andre EØS-stater dersom vedkommende:

- a) oppfyller vilkårene i eiendomsmeglingsloven § 4-2 første ledd nr. 1, 4 og 5, og
- b) vedkommende har diplom som eiendomsmegler fra en annen EØS-stat som nevnt i EØS-regler som svarer til direktiv 2005/36/EF (yrkeskvalifikasjonsdirektivet) artikkel 13 nr. 1 eller
- c) vedkommende har virket som eiendomsmegler på heltid i minst to år i løpet av de siste ti år i en EØS-stat hvor yrket ikke er lovregulert, og har kvalifikasjonsbevis fra en annen EØS-stat, jf. yrkeskvalifikasjonsdirektivet artikkel 13 nr. 2.

(2) Dersom søkerens utdannelse er mer enn ett år kortere enn det som kreves i og i medhold av eiendomsmeglingsloven § 4-2 første ledd nr. 2, kan Kredittilsynet kreve at søkeren dokumenterer yrkeserfaring i samsvar med yrkeskvalifikasjonsdirektivet artikkel 14 nr. 1 bokstav a.

(3) Kredittilsynet skal kreve at søkeren avlegger en egnethetstest i samsvar med yrkeskvalifikasjonsdirektivet artikkel 14 dersom:

- a) søkers utdanning avviker vesentlig fra kravene for å få eiendomsmeglerbrev fastsatt i og i medhold av eiendomsmeglingsloven § 4-2 første ledd nr. 2 eller
- b) eiendomsmegling i Norge omfatter virksomhet som ikke omfattes av eiendomsmegling i den andre EØS-staten, og ulikheten gjelder forhold som omfattes av eiendomsmeglerutdanningen i Norge og er vesentlig forskjellig fra det som omfattes av søkerens diplom eller kvalifikasjonsbevis.

(4) Før Kredittilsynet kan kreve egnethetstest som nevnt i tredje ledd, skal Kredittilsynet undersøke om søkerens yrkeserfaring helt eller delvis dekker den vesentlige forskjellen i utdanning.

§ 4-6. Vilkår for utstedelse av eiendomsmeglerbrev til søkere med yrkeskvalifikasjoner fra stater utenfor EØS-området

Eiendomsmeglerbrev kan utstedes til søker som har rett til å drive eiendomsmegling i en stat Norge har inngått avtale om gjensidig godkjenning av eiendomsmeglere med dersom:

- a) vedkommende har bestått en egnethetsprøve eller gjennomført en prøveperiode i samsvar med § 4-8 og § 4-9, og
- b) vedkommende oppfyller vilkårene i eiendomsmeglingsloven § 4-2 første ledd nr. 1, 4 og 5.

§ 4-7. Egnethetsprøve

(1) Egnethetsprøve iht. § 4-6 bokstav a gjennomføres i den utstrekning det finnes kandidater, maksimalt én gang pr. år. Den som ønsker å framstille seg for denne prøven må gi skriftlig melding om dette til Kredittilsynet senest 1. august samme år.

(2) Egnethetsprøven gjennomføres ved en utdanningsinstitusjon som har rett til å arrangere eiendomsmeglereksamen, jf. § 4-1 første ledd. Forskriften § 4-2 og § 4-3 gjelder så langt de passer.

(3) Kredittilsynet skal på bakgrunn av søknaden avgjøre hvilke fag vedkommende skal prøves i.

(4) Kredittilsynet skal vurdere om vedkommende har kunnskaper tilsvarende de krav som stilles i godkjent studieplan i jus og regnskap, økonomi og oppgjør, og avgjør på bakgrunn av dette hvilke emner studenten skal prøves skriftlig i.

(5) I tillegg til skriftlig prøve må kandidaten gjennom en muntlig prøve godtgjøre at han har tilstrekkelige kunnskaper om sentrale oppgaver i forbindelse med eiendomsmeglingsvirksomhet. Her kan også stilles spørsmål relatert til dokumentbehandling og praktisk eiendomsmegling.

(6) Ved alle prøvene brukes karakterene bestått og ikke bestått. Alle prøvene må være bestått før vedkommende har bestått egnethetsprøven.

§ 4-8. Prøveperiode

(1) Kredittilsynet skal før prøveperiode iht. § 4-6 bokstav a påbegynnes godkjenne praksissted og plan for prøveperioden. Prøveperioden må være tre år, og gi kandidaten innsikt i alle sider av eiendomsmegling.

(2) Som praksissted kan godkjennes foretak med tillatelse til å drive eiendomsmegling etter loven § 2-1 første ledd nr. 1. Advokat med tillatelse til å drive eiendomsmegling jf. loven § 2-1 første ledd nr. 2, med tilstrekkelig omfattende eiendomsmegling, kan også godkjennes som praksissted.

(3) Kredittilsynet kan stille vilkår om at praksisstedet minst skal gjennomføre et bestemt antall omsetninger årlig for at det skal gis godkjenning som praksissted.

(4) Praksisstedet må framlegge en plan hvor det minst redegjøres for følgende:

- a) hvem som har det faglige ansvaret for oppfølging av kandidaten i prøveperioden, vedkommende må være eiendomsmegler, jf. loven § 4-2, jurist med tillatelse etter loven § 4-3 eller advokat,
- b) en opplæringsplan som viser hvilke oppgaver det tas sikte på at kandidaten skal delta i under prøveperioden. Dersom deler av eiendomsmeglingen som f.eks. oppgjør ikke gjennomføres i foretakets lokaler må det redegjøres særskilt for dette.

(5) Praksisplanen må vise at praksisperioden vil gi praksiskandidaten innsikt i alle sider av eiendomsmevlingsvirksomheten. Kredittilsynet kan stille ytterligere vilkår til innholdet av planen.

(6) Etter at prøveperioden er gjennomført skal praksisstedet bekrefte at prøveperioden er gjennomført i samsvar med godkjent plan for prøveperiode. Det kan bes om skriftlig bekreftelse fra Kredittilsynet om at godkjent prøveperiode er gjennomført.

§ 4-9. Medhjelpereksamen

(1) Som godkjent eksamen etter loven § 4-4 første og annet ledd regnes bestått eksamen fra utdanningsinstitusjon eller bransjeforening med eksamenskrav og eksamensform som Kredittilsynet har godkjent.

(2) Kredittilsynet kan godkjenne utenlandsk eksamen.

Tester: ja/ nei/ hvilke

Egnetshetsprøve

Prøveperiode

Medhjelpereksamen

9.8 Tilsynsrådet for advokatvirksomhet

9.8.1 Advokatbevilling (Advokat)

Yrke
Advokatbevilling (Advokat)
Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans
Tilsynsrådet for advokatvirksomhet
Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)
JPD
Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)
Domstolsloven FOR 1996-12-20 nr 1161: Forskrift til domstolloven (Advokatforskriften),
Klageinstans
Advokatbevillingsnemnden
Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)
Bevilling
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei
Elektronisk registrering: ja/ nei
Elektronisk saksbehandling: ja/ nei
Dokumentasjonskrav (spesifiser)
Vedkommende må <ul style="list-style-type: none"> • ha juridisk embedseksamen, • være minst 20 år gammel, • ha minst to års godkjent praksis som advokatfullmektig, dommerfullmektig, politi-fullmektig eller universitetslærer i rettsvitenskap, • ved bevilling på grunnlag av praksis som advokatfullmektig kreves i tillegg prosedyreerfaring fra rettssalen, normalt ved å ha ført (prosedert) minst tre rettsaker av et visst omfang, • ha gjennomført Advokatkurset ved Juristenes Utdanningscenter, som går over 46 undervisningstimer samt tilhørende oppgavebesvarelser, • ha hederlig vandel dokumentert ved politiattest.
Domstolloven:
<p>§ 218. Den som vil utøve rettshjelpvirksomhet, må ha bevilling som advokat etter § 220. Med rettshjelpvirksomhet menes ervervsmessig eller stadig yting av rettshjelp.</p> <p>Fra bestemmelsen i første ledd første punktum gjelder følgende unntak:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Den som har juridisk embetseksamen, men ikke har advokatbevilling, kan yte rettshjelp. 2. Den som har bevilling som statsautorisert revisor eller er registrert som revisor, kan bistå med utferdigelse av selvangivelser, næringsoppgaver, skatteklager og andre henvendelser til skattemyndighetene. 3. Den som har tilfredsstillende utdanning innen spesielle rettsområder kan av Tilsynsrådet for advokatvirksomhet gis tillatelse til å yte rettshjelp på området. Når særlige grunner foreligger, kan Tilsynsrådet gi tillatelse til spesielle rettshjelptiltak.

4. Kongen fastsetter ved forskrift i hvilken utstrekning og på hvilke vilkår utenlandske advokater skal ha adgang til å yte rettshjelp.

Den som yter rettshjelp etter annet ledd, dennes ansatte og andre hjelpere har plikt til å bevare taushet overfor uvedkommende om det de i forbindelse med rettshjelpvirksomheten får vite om noens personlige forhold eller drifts- og forretningsforhold. Dette gjelder ikke dersom ingen berettiget interesse tilsier taushet.

Den som yter rettshjelp etter annet ledd kan ikke yte rettshjelp under rettergang med mindre vedkommende har rett til å være prosessfullmektig eller forsvarer i medhold av lov eller etter særskilt tillatelse fra retten i den enkelte sak.

Rettshjelp kan ytes av enhver i den utstrekning rettshjelpen er nødvendig for å yte god og fullstendig hjelp i annen virksomhet. Slik rettshjelp kan også ytes uten tilknytning til oppdrag innen hovedvirksomheten. Fjerde ledd gjelder tilsvarende.

Rettshjelp kan dessuten ytes av stat og kommune.

Tilføyd ved lov 4 juli 1991 nr. 44, endret ved lover 27 nov 1992 nr. 113 (i kraft 1 jan 1994), 11 juni 1993 nr. 83 (i kraft 1 aug 1993), 1 sep 1995 nr. 60 (i kraft 1 jan 1997), 5 sep 2003 nr. 91 (i kraft 1 mars 2004 iflg. res. 5 sep 2003 nr. 1118), 25 juni 2004 nr. 53 (i kraft 1 jan 2006 iflg. res. 19 aug 2005 nr. 901), 30 juni 2006 nr. 51 (i kraft 30 juni 2006 iflg. res. 30 juni 2006 nr. 771).

Domstolloven:

§ 9-3. Utdannelse fra annen EØS-stat som grunnlag for norsk advokatbevilling

Advokatbevilling kan utstedes til statsborger i EØS-stat uten at vilkårene i domstolloven § 220 første til tredje ledd er oppfylt, dersom søkeren godtgjør tilsvarende rett i en annen EØS-stat. Med tilsvarende rett menes rett til å utøve virksomhet under en av de profesjonelle titler nevnt i § 9-1. Retten må ikke være tilbakekalt, suspendert eller fratatt vedkommende på annen måte.

Ved søknad om advokatbevilling etter første ledd kan det bestemmes at den del av yrkesutdannelsen som etter reglene i søkerens hjemland består i yrkespraksis, helt eller delvis anses gjennomgått ved arbeid som autorisert advokatfullmektig i Norge. Det kan settes som vilkår at krav om prosedyreerfaring i medhold av domstolloven § 220 tredje ledd skal være oppfylt. Det er et vilkår at kurs som nevnt i domstolloven § 220 fjerde ledd er gjennomført.

For å oppnå advokatbevilling må søker fra annen EØS-stat dessuten godtgjøre:

- 1) å ha bestått en prøve i Norge som viser at vedkommende har tilstrekkelige kunnskaper i norsk rett eller,
- 2) å ha utøvd faktisk og regelmessig advokatvirksomhet i Norge i minst tre år, forutsatt at virksomheten hovedsaklig har omfattet norsk rett, eventuelt også fellesskapets rett eller,
- 3) å ha utøvd faktisk og regelmessig advokatvirksomhet i Norge i minst tre år, men i en kortere periode innen norsk rett, eventuelt også fellesskapets rett, forutsatt at vedkommende på annen måte har opparbeidet tilstrekkelige kunnskaper i norsk rett.

Ved gjennomføring av prøve som nevnt i nr. 1, kan departementet gi nærmere regler om prøvens innhold og vilkår for gjennomføringen. Departementet kan fastsette at det skal betales gebyr for avleggelse av prøven, og fastsetter gebyrets størrelse. Søknad om bevilling sendes Tilsynsrådet før søkeren kan fremstille seg til prøve som nevnt i nr. 1. Er vilkårene for øvrig oppfylt, utsteder Tilsynsrådet attest for at søkeren kan fremstille seg til prøven. Tilsynsrådet kan bestemme at søkeren fritas fra prøven eller at bare nærmere angitte deler av prøven tas.

For øvrig gjelder bestemmelsene om krav til utdannelsen og de øvrige kvalifikasjoner og til den nødvendige dokumentasjon mv. i EØS-avtalen vedlegg VII punkt 1, jf. rådsdirektiv 21. desember 1988 om en generell ordning for godkjenning av diplomer for høyere yrkeskompetansegivende utdanning av minst tre års varighet (Rdir. 1989/48/EØF) i EØS-tilpasset

form. For søkere fra nordiske land gjelder alternativt kravene i overenskomst 24. oktober 1990 mellom Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om nordisk arbeidsmarked for personer med yrkeskompetansegivende, høyere utdanning av minst tre års varighet.

0 Endret ved forskrift 30 juni 2000 nr. 654 (i kraft 1 juli 2000).

§ 9-4. Autorisasjon av advokatfullmektig som ikke har norsk juridisk embetseksamen

Det kan gis autorisasjon av advokatfullmektig som ikke har norsk juridisk embetseksamen dersom det godtgjøres at fullmektigen har tilsvarende utdanning fra annen EØS-stat og er statsborger i EØS-stat.

Bestemmelsene i § 9-3 siste ledd gjelder tilsvarende så langt de passer.

0 Endret ved forskrift 30 juni 2000 nr. 654 (i kraft 1 juli 2000).

§ 9-5. Godkjenning av utenlandsk juridisk utdanning ved lovbestemt krav om juridisk embetseksamen

For andre tilfeller der domstoloven eller annen lov krever juridisk embetseksamen, kan juridisk utdanning fra annen EØS-stat godtas i den utstrekning og på de vilkår som følger av EØS-avtalen vedlegg VII punkt 1, jf. rådsdirektiv 21. desember 1988 om en generell ordning for godkjenning av diplomer for høyere yrkeskompetansegivende utdanning av minst tre års varighet (Rdir. 1989/48/EØF) i EØS-tilpasset form, eller overenskomst av 24. oktober 1990 mellom Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om nordisk arbeidsmarked for personer med yrkeskompetansegivende, høyere utdanning av minst tre års varighet.

0 Endret ved forskrift 30 juni 2000 nr. 654 (i kraft 1 juli 2000).

§ 9-6. Søknadsprosedyrer

Søknad om advokatbevilling etter § 9-3, om autorisasjon av advokatfullmektig etter § 9-4 og om godkjenning etter § 9-5 avgjøres av Tilsynsrådet.

Søknad og vedlegg som ikke er utferdiget på norsk, dansk eller svensk skal ledsages av oversettelse til norsk utført eller bekreftet av statsautorisert translatør.

Søknader skal avgjøres senest innen fire måneder etter at alle nødvendige dokumenter er fremlagt. For så vidt gjelder søknad om bevilling etter § 9-3 tredje ledd nr. 1, gjelder dette avgjørelser om attest som nevnt i § 9-3 tredje ledd.

Tilsynsrådets avgjørelse kan påklages til Advokatbevillingsnemnden. Klagefristen er tre uker, jf. forvaltningsloven § 29.

0 Endret ved forskrift 30 juni 2000 nr. 654 (i kraft 1 juli 2000).

§ 9-7. Godkjenning av juridisk utdanning fra land utenfor EØS-området som grunnlag for norsk advokatbevilling mv.

For tilfeller som nevnt i domstoloven § 235 annet ledd, men som ikke faller inn under bestemmelsene i §§ 9-3 til 9-5, gjelder bestemmelsene i domstoloven § 235 første ledd tilsvarende.

For søknad etter denne paragraf gjelder § 9-6 tilsvarende.

Tester: ja/ nei/ hvilke

Ja, prøve

9.8.2 Autorisert advokatfullmektig

Yrke

Autorisert advokatfullmektig

Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans

Tilsynsrådet for advokatvirksomhet

Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)

JPD

Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)

Domstolsloven
Klageinstans
Advokatbevillingsnemnden
Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)
Autorisasjon
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei
Elektronisk registrering: ja/ nei
Elektronisk saksbehandling: ja/ nei
Dokumentasjonskrav (spesifiser)
<p>§ 223. Enhver advokat har rett til å ha en autorisert fullmektig til å opptre for seg i rettergang. Fullmektigen kan ikke opptre for Høyesterett, ved saker som behandles muntlig for lagmannsrett eller ved hovedforhandling for tingrett i saker om straff for forbrytelser som etter loven kan medføre fengsel i mer enn 6 år, uten at vedkommende har tillatelse etter § 221 eller § 220 til å være advokat ved vedkommende rett. Lagmannsretten kan for den enkelte sak tillate at en advokat opptrer ved autorisert fullmektig ved hovedforhandling i andre saker enn saker om straff for forbrytelser som etter loven kan medføre fengsel i mer enn 6 år. I sivile saker kan fullmektigen opptre for Høyesteretts ankeutvalg når anken gjelder kjennelser og beslutninger avsagt av lagmannsrettene.</p> <p>Autorisasjon gis av Tilsynsrådet for advokatvirksomhet. Fullmektigen må ha juridisk embetseksamen, og det må godtgjøres ved politiattest at vedkommende har ført en hederlig vandel. Videre må det ikke foreligge noe forhold som etter § 230 ville ført til at autorisasjonen ville blitt satt ut av kraft eller kalt tilbake. Er en tidligere autorisasjon kalt tilbake av grunner som nevnt i § 230 første ledd nr 4, jf femte ledd, må ny autorisasjon ikke gis før det forhold som førte til tilbakekallingen er brakt i orden.</p>
Tester: ja/ nei/ hvilke
Egnetshetsprøve v/UiO

9.8.3 Rettshjelper

Yrke
Rettshjelper
Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans
Tilsynsrådet for advokatvirksomhet
Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)
JPD
Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)
Domstolsloven
Klageinstans
Advokatbevillingsnemnden
Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)
Flere ulike tillatelse til å utøve rettshjelpsvirksomhet
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei

Elektronisk registrering: ja/ nei

Elektronisk saksbehandling: ja/ nei

Dokumentasjonskrav (spesifiser)

I. Rettshjelpvirksomhet

Hele avsnittet endret ved lov 1 sep 1995 nr. 60 (i kraft 1 jan 1997).

§ 218. Den som vil utøve rettshjelpvirksomhet, må ha bevilling som advokat etter § 220. Med rettshjelpvirksomhet menes ervervsmessig eller stadig yting av rettshjelp.

Fra bestemmelsen i første ledd første punktum gjelder følgende unntak:

1. Den som har juridisk embetseksamen, men ikke har advokatbevilling, kan yte rettshjelp.
2. Den som har bevilling som statsautorisert revisor eller er registrert som revisor, kan bistå med utferdigelse av selvangivelser, næringsoppgaver, skatteklager og andre henvendelser til skattemyndighetene.
3. Den som har tilfredsstillende utdanning innen spesielle rettsområder kan av Tilsynsrådet for advokatvirksomhet gis tillatelse til å yte rettshjelp på området. Når særlige grunner foreligger, kan Tilsynsrådet gi tillatelse til spesielle rettshjelptiltak.
4. Kongen fastsetter ved forskrift i hvilken utstrekning og på hvilke vilkår utenlandske advokater skal ha adgang til å yte rettshjelp.

Den som yter rettshjelp etter annet ledd, dennes ansatte og andre hjelpere har plikt til å bevare taushet overfor uvedkommende om det de i forbindelse med rettshjelpvirksomheten får vite om noens personlige forhold eller drifts- og forretningsforhold. Dette gjelder ikke dersom ingen berettiget interesse tilsier taushet.

Den som yter rettshjelp etter annet ledd kan ikke yte rettshjelp under rettergang med mindre vedkommende har rett til å være prosessfullmektig eller forsvarer i medhold av lov eller etter særskilt tillatelse fra retten i den enkelte sak.

Rettshjelp kan ytes av enhver i den utstrekning rettshjelpen er nødvendig for å yte god og fullstendig hjelp i annen virksomhet. Slik rettshjelp kan også ytes uten tilknytning til oppdrag innen hovedvirksomheten. Fjerde ledd gjelder tilsvarende.

Rettshjelp kan dessuten ytes av stat og kommune.

Tester: ja/ nei/ hvilke

9.9 Utdanningsdirektoratet

9.9.1 Lærer i grunnopplæringen

Yrke

Lærer i grunnopplæringen

Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans

Utdanningsdirektoratet

Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)

KD

Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)

Forskrift i Opplæringsloven, i kap. 14.

Klageinstans

KD

Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)

Godkjenning

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid

4 mnd

Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei**Elektronisk registrering: ja/ nei**

Ja

Elektronisk saksbehandling: ja/ nei

Ja

Dokumentasjonskrav (spesifiser)

Søknadsskjema

Kopi av pass eller annen offisiell dokumentasjon som viser statsborgerskap. Dokumentasjonen på identitet må også omfatte foto.

Dokumentasjon på eventuelt navnebytte.

Bevis for at søkeren ikke er siktet, tiltalt eller dømt for seksuelle overgrep fra tiden før søkeren kom til Norge

Vitnemål/karakterutskrift fra lærerutdanningen på originalspråket.

Oversettelse av vitnemål/karakterutskrift dersom originalspråket ikke er engelsk eller et nordisk språk. Oversettelsen må være foretatt av en autorisert translatør.

For søker med lærerutdanning:

Fagoversikt på engelsk eller et nordisk språk (men ikke finsk), der det går fram hvor mange studiepoeng (ECTS-poeng), eventuelt timer, de ulike fagene innebærer, angitt for hvert enkelte studieår. I tillegg må det gå klart fram hvor mye pedagogikk, veiledet praksis og fagdidaktikk utdanningen inneholder.

Vitnemål/karakterutskrift fra høyere utdanning tatt i Norge.

For søkere fra EØS-land eller Sveits:

Dokumentasjon på engelsk fra hjemlandets godkjenningsmyndighet som bekrefter at den gjennomførte utdanningen gir rett til å praktisere i det yrke søknaden gjelder for. For lærere må dokumentasjonen gi opplysninger om hvilke fag og på hvilke årstrinn man kan undervise.

For søkere utenfor EØS eller Sveits:

Bekreftelse fra hjemlandets myndigheter på at utdanningen gir rett til å praktisere i det yrke søknaden gjelder for. For lærere må dokumentasjonen gi opplysninger om hvilke fag og på hvilke årstrinn man kan undervise.

OBS! Dersom bekreftelsen ikke er på engelsk, må den oversettes av en autorisert translatør.

Dersom NOKUT eller andre instanser (Fylkesmannen, universitet eller høgskole eller lignende) har vurdert utdanningen, legg ved kopi av deres vedtak.

NB! Alle søkere med utdanning utenfor EØS området og Sveits må først søke NOKUT om generell akademisk godkjenning og legge ved dette vedtaket.

Attest på originalspråket for relevant arbeidserfaring utenfor Norge. Dersom attesten ikke er på engelsk eller et nordisk språk, må attesten også oversettes av en autorisert transla-

tør.

Eventuell attest på relevant arbeidserfaring i Norge

Fra forskrift til Opplæringsloven:

9.9.5 Kapittel 14. Krav til kompetanse ved tilsetjing i undervisningsstilling

(Opplæringslova § 10-1 og § 10-3)

§ 14-1. Krav til pedagogisk kompetanse

Alle som skal tilsetjast i undervisningsstilling, må ha pedagogisk bakgrunn i samsvar med krava i rammeplanane for lærarutdanningane med forskrifter, jf. lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høgskoler § 3-2 andre ledd, eller ha tilsvarende pedagogisk kompetanse.

Til opplæring av vaksne etter opplæringslova kapittel 4A kan det også tilsetjast personar utan formell pedagogisk kompetanse etter første ledd. Føresetnaden er at vedkommande har vesentleg erfaring med opplæring av vaksne og er eigna til undervisning av vaksne.

§ 14-2. Krav for tilsetjing i grunnskolen

a) Tilsetjing i undervisningsstilling på barnetrinnet i grunnskolen

1) Den som skal tilsetjast i undervisningsstilling på 1.- 4. årstrinn, må fylle eitt av desse krava:

- Førskolelærerutdanning, jf. nasjonal rammeplan, og minst 60 studiepoeng vidareutdanning innretta på undervisning på barnetrinnet
- Førskolelærerutdanning, jf. nasjonal rammeplan, med spesialpedagogisk utdanning tilsvarende minst 60 studiepoeng, dersom hovudoppgåva er spesialundervisning eller behov til elevane gjer slik utdanning ønskeleg
- Allmennlærerutdanning, jf. nasjonal rammeplan
- Faglærerutdanning i praktiske og/eller estetiske fag, jf. nasjonale rammeplanar, eller tilsvarende kompetanse i desse faga. Tilsetjing kan skje for undervisning i fag/på fagområde der vedkommande har minst 30 studiepoeng relevant utdanning
- 3-årig faglærerutdanning for tospråklege, jf. godkjent plan. Tilsetjing kan skje for undervisning i fag/på fagområde der vedkommande har minst 30 studiepoeng relevant utdanning.

2) Den som skal tilsetjast i undervisningsstilling på 5.- 7. årstrinn, må fylle eitt av desse krava:

- Allmennlærerutdanning, jf. nasjonal rammeplan
- Faglærerutdanning, jf. nasjonale rammeplanar, for undervisning i fag/på fagområde der vedkommande har minst 30 studiepoeng relevant utdanning
- Yrkesfaglærerutdanning, jf. nasjonale rammeplanar, for undervisning i fag/på fagområde der vedkommande har minst 30 studiepoeng relevant utdanning
- Universitets- og/eller høgskoleutdanning som samla utgjer minst 240 studiepoeng, inklusive pedagogisk utdanning etter § 14-1, for undervisning i fag/på fagområde der vedkommande har minst 30 studiepoeng relevant utdanning
- Førskolelærerutdanning, jf. nasjonal rammeplan, med spesialpedagogisk utdanning tilsvarende minst 60 studiepoeng, dersom hovudoppgåva er spesialundervisning eller behov til elevane gjer slik utdanning ønskeleg.
- 3-årig faglærerutdanning for tospråklege, jf. godkjent plan. Tilsetjing kan skje for undervisning i fag/på fagområde der vedkommande har minst 30 studiepoeng relevant utdanning.

b) Tilsetjing i undervisningsstilling på ungdomstrinnet i grunnskolen

Den som skal tilsetjast i undervisningsstilling på 8.- 10. årstrinn, må fylle eitt av desse krava:

- Allmennlærerutdanning, jf. nasjonal rammeplan. Ved tilsetjing for undervisning i faga norsk, matematikk eller engelsk må vedkommande ha minst 60 studiepoeng relevant utdanning for tilsetjingsfaget

- Faglærerutdanning, jf. nasjonale rammeplanar, for undervisning i fag/på fagområde der vedkommande har minst 30 studiepoeng relevant utdanning
  - Yrkesfaglærerutdanning, jf. nasjonale rammeplanar, for undervisning i fag/på fagområde der vedkommande har minst 30 studiepoeng relevant utdanning
  - Universitets- og/eller høgskoleutdanning som samla utgjør minst 240 studiepoeng, inklusive pedagogisk utdanning etter § 14-1, for undervisning i fag/på fagområde der vedkommande har minst 30 studiepoeng relevant utdanning. Ved tilsetjing for undervisning i faga norsk, matematikk eller engelsk må vedkommande likevel ha minst 60 studiepoeng relevant utdanning for faget
  - Førskolelærerutdanning, jf. nasjonal rammeplan, med spesialpedagogisk utdanning tilsvarende minst 60 studiepoeng, dersom hovudoppgåva er spesialundervisning eller behova til elevane gjer slik utdanning ønskeleg
  - 3-årig faglærerutdanning for tospråklege, jf. godkjent plan. Tilsetjing kan skje for undervisning i fag/på fagområde der vedkommande har minst 30 studiepoeng relevant utdanning.
- 0 Endra ved forskrifter 9 juli 2007 nr. 884 (i kraft 1 aug 2007), 4 mars 2008 nr. 214 (i kraft 1 aug 2008).

§ 14-3. Krav for tilsetjing i den vidaregåande skolen

- a) Den som skal tilsetjast i undervisningsstilling i studieførebuande fag i den vidaregåande skolen, må fylle eitt av desse krava:
- Universitets- og/eller høgskoleutdanning som samla utgjør minst 240 studiepoeng, inklusive pedagogisk utdanning etter § 14-1, for undervisning i fag/på fagområde der vedkommande har minst 60 studiepoeng relevant utdanning
  - Faglærerutdanning, jf. nasjonale rammeplanar, for undervisning i fag/på fagområde der vedkommande har minst 60 studiepoeng relevant utdanning
  - Lærerutdanning, jf. § 14-2, med spesialpedagogisk utdanning tilsvarende minst 60 studiepoeng, dersom hovudoppgåva er spesialundervisning eller behova til elevane gjer slik utdanning ønskeleg.
- b) Den som skal tilsetjast i undervisningsstilling i yrkesfag i den vidaregåande skolen, må fylle eitt av desse krava:
- Yrkesfaglærerutdanning, jf. nasjonal rammeplan, for undervisning i fag/på fagområde der vedkommande har minst 60 studiepoeng relevant utdanning, jf. § 14-5
  - Universitets- og/eller høgskoleutdanning som samla utgjør minst 180 studiepoeng inklusive pedagogisk utdanning etter § 14-1, for undervisning i fag/på fagområde der vedkommande har minst 60 studiepoeng relevant utdanning
  - Faglærerutdanning, jf. nasjonale rammeplanar, for undervisning i fag/på fagområde der vedkommande har minst 60 studiepoeng relevant utdanning
  - Fagbrev, sveinebrev eller fullført og bestått anna yrkesfagleg utdanning i vidaregåande opplæring, 2 års yrketeoretisk utdanning utover vidaregåande skolenivå og 4 års yrkespraksis etter fullført vidaregåande opplæring, for undervisning i fag/på fagområde som utdanninga/bakgrunnen er relevant for. I tillegg krevst pedagogisk kompetanse etter § 14-1
  - Lærerutdanning, jf. § 14-2, med spesialpedagogisk utdanning tilsvarende minst 60 studiepoeng, dersom hovudoppgåva er spesialundervisning eller behova til elevane gjer slik utdanning ønskeleg.
- 0 Endra ved forskrift 4 mars 2008 nr. 214 (i kraft 1 aug 2008).

§ 14-4. Krav for tilsetjing som morsmålslærer for elevar frå språklege minoritetar

Den som skal tilsetjast som morsmålslærer, jf. opplæringslova § 2-8, må fylle eitt av desse krava:

- Lærerutdanning frå heimlandet til eleven og dokumentert gode norskkunnskapar

- Lærer med same morsmål som eleven: Universitets- og/eller høgskoleutdanning av ei samla lengd på minst 3 år inklusive pedagogisk utdanning etter § 14-1, og dokumentert gode norskkunnskapar. 1 1/2 år av utdanninga må omfatte språket og kulturen til eleven
- Norskspråkleg lærar som ikkje har same morsmål som eleven: Universitets- og/eller høgskoleutdanning i eleven sitt språk som samla utgjer minst 90 studiepoeng, og god kjennskap til den kulturelle bakgrunnen til eleven, i tillegg til pedagogisk utdanning etter § 14-1.
- 3-årig faglærarutdanning for tospråkelege, jf. godkjent plan. Tilsetjing kan skje for undervisning der lærareren har same morsmål som eleven.

0 Endra ved forskrift 9 juli 2007 nr. 884 (i kraft 1 aug 2007).

§ 14-5. Tilsetjing på vilkår

Når det til utlyst full stilling eller delstilling i yrkesfag ikkje melder seg søkjar som fyller kompetansekrava, kan søkjar som fyller dei faglege krava, men manglar pedagogisk eller yrkesteoritisk utdanning, tilsetjast på det vilkår at utdanninga blir fullført.

Når det til full stilling eller delstilling i morsmål ikkje melder seg søkjar som fyller kompetansekrava, kan søkjar som fyller dei faglege krava, men manglar pedagogisk utdanning, tilsetjast på det vilkår at utdanninga blir fullført.

Arbeidsgivar og arbeidstakar avtaler lengda på tilsetjing på vilkår. Det skal da takast omsyn til omfanget av stillinga, lengda på utdanninga og kor tilgjengeleg utdanningstilbodet er.

§ 14-6. Krav til godkjenning før tilsetjing av lærarar med utdanning og praksis frå andre land

Personar med utdanning og praksis frå andre land må ha sentral godkjenning av yrkeskvalifikasjonane før dei kan bli tilsette som lærarar i grunnopplæringa. Slik godkjenning kan berre bli gitt av Utdanningsdirektoratet.

Godkjenninga skal ta utgangspunkt i om kvalifikasjonane for å utøve læreryrket kan seiast å vere likeverdige med krava i § 14-1 til § 14-4. I tillegg til dette gjeld særlege vilkår for godkjenning av statsborgarar frå EØS-land og frå Sveits i § 14-8.

Vedtak eller mangel på vedtak frå Utdanningsdirektoratet kan klagast inn for Kunnskapsdepartementet.

I tillegg til å krevje godkjenning frå Utdanningsdirektoratet skal arbeidsgivaren før tilsetjing stille krav om kunnskapar, dugleik og innsikt i norsk språk og i norske samfunnsforhold og skoleforhold som er nødvendige for stillinga. Arbeidsgivaren skal også før tilsetjing stille krav om at vedkommande legg fram attest frå politiet i samsvar med reglane i opplæringslova § 10-9 med tilhøyrande forskrifter.

0 Endra ved forskrift 12 sep 2008 nr. 1070 (i kraft 3 okt 2008).

§ 14-7. Søknad om godkjenning frå personar med utdanning og praksis frå andre land og handsaming av slike søknadar

Søknad på eige formular utarbeidd av Utdanningsdirektoratet skal sendast til Utdanningsdirektoratet.

Med søknaden skal følgje:

- tilfredsstillande kopi av dokumentasjon for kvalifikasjonar
- bevis for nasjonalitet
- bevis for at søkjaren ikkje er sikta, tiltalt eller dømd for seksuelle overgrep frå tida før søkjaren kom til Noreg. Beviset skal utferdast av kompetent styresmakt i vedkommande land. Beviset må ikkje vere eldre enn tre månader. Dersom vedkommande land ikkje utferder slike bevis, eller andre forhold gjer det umogleg å skaffe bevis frå styresmaktene i landet, skal det leggjast fram ei eigenerklæring på ære og samvit gjeven til aktuell styresmakt i vedkommande land.

Utdanningsdirektoratet skal handsame søknadar så raskt som mogleg. Innan ein månad etter at søknad er motteken, skal mottaket vere stadfest eller søkjaren få informasjon om manglande dokumentasjon. Avgjerd i ei sak skal gjerast seinast innan fire månader etter at

all nødvendig og tilfredsstillande dokumentasjon er lagd fram.

Sjølv om ein person har dei yrkeskvalifikasjonane som skal til for å få godkjenning etter § 14-6 eller § 14-8, kan Utdanningsdirektoratet avslå å gi vedkommande godkjenning ut frå manglande dokumentasjon.

0 Tilføyd ved forskrift 12 sep 2008 nr. 1070 (i kraft 3 okt 2008).

§ 14-8. Særlege vilkår for å få godkjenning for tilsetjing som lærer for statsborgarar frå EØS-land og frå Sveits

Statsborgarar frå EØS-land og Sveits har rett til godkjenning, dersom dei har kvalifikasjonar som er likeverdige med krava i § 14-1 til § 14-4.

Statsborgarar frå Sveits har dessutan rett til godkjenning når denne følgjer av reglane i direktiv 89/48/EØF, direktiv 92/51/EØF og direktiv 2001/19/EF, sjølv om dei ikkje har kvalifikasjonar som er likeverdige med krava i § 14-1 til § 14-4.

Statsborgarar frå EØS-land har likeeins rett til godkjenning når denne følgjer av reglane i direktiv 2005/36/EF, sjølv om dei ikkje har kvalifikasjonar som er likeverdige med krava i § 14-1 til § 14-4. Hovudvilkåra for slik godkjenning etter reglane i direktiv 2005/36/EF er:

- 1) Søkjaren er godkjend i ein annan medlemsstat der læreryrket er regulert, og har eit utdanningsnivå frå EØS-land som minst tilsvarer nivået like under det nivået som følgjer av krava i § 14-1 til § 14-4. I samanlikninga av utdanningsnivå skal ein nytte desse fem nivåa:

Nivå a: Kompetansebevis for bestått utdanning og erfaring som ikkje femner om krava i nivåa b-e

Nivå b: Bevis for fullført og bestått vidaregåande opplæring

Nivå c:

- i) Eksamensbevis for bestått utdanning ut over vidaregåande opplæring på minst eit år, eller av tilsvarande lengd på deltid, men som ikkje er omfatta av nivåa d og e. I tillegg, dersom det måtte gå fram av krava, eksamensbevis for yrkesopplæring i vidaregåande opplæring, eller

- ii) Eksamensbevis for bestått utdanning som går fram av vedlegg II til direktiv 2005/36/EF.

Nivå d: Eksamensbevis for bestått utdanning ut over vidaregåande opplæring i minst tre år og høgst fire år, eller av tilsvarande lengd på deltid

Nivå e: Eksamensbevis for bestått utdanning ut over vidaregåande opplæring i minst fire år eller av tilsvarande lengd på deltid,

eller

- 2) Søkjaren har utdanning frå EØS-land der læreryrke ikkje er regulert, at utdanninga er relevant og minst på nivået like under det aktuelle kravet, og at søkjaren i løpet av dei ti siste åra har arbeidd som lærar i eit omfang tilsvarande minst to år i heiltid i eit slikt land,

eller

- 3) Søkjaren har relevant utdanningsnivå frå eit anna land enn EØS-land, at denne utdanninga er godkjend av eit EØS-land, og at søkjaren har tre års godkjend erfaring som lærar frå dette EØS-landet.

Sjølv om ein søkjar som er statsborgar i EØS-land tilfredsstiller eit av vilkåra etter tredje ledd, kan Utdanningsdirektoratet krevje at søkjaren skal gjennomgå og bestå ein prøveperiode på høgst tre år eller bestå ein test på at vedkommande er eigna som lærar i samsvar med direktiv 2005/36/EF. Vilkår for å stille eit slikt krav, er

- at utdanninga søkjaren legg fram kvalifikasjonsbevis for, er minst eitt år kortare enn den samla utdanningstida som følgjer av § 14-1 til § 14-4, eller
- at innhaldet i søkjaren si utdanning avvik vesentleg frå innhaldet i den aktuelle norske utdanninga, eller
- at læreryrket i heimlandet til søkjaren ikkje er omfatta av dei reguleringar som gjeld læreryrket i Noreg, og at forskjellen består i at den norske lærarutdanninga inneheld

vesentleg andre tema enn det søkjaren kan dokumentere.

Søkjaren kan sjølv velje mellom prøveperiode og test på om han er eigna.

Nærmare utdjujingar av vilkåra for godkjenning av statsborgarar frå EØS går fram av direktiv 2005/36/EF. Nærmare utdjujingar av vilkåra for godkjenning av statsborgarar frå Sveits går fram av direktiv 89/48/EØF, direktiv 92/51/EØF og direktiv 2001/19/EF.

0 Endra ved forskrift 12 sep 2008 nr. 1070 (i kraft 3 okt 2008).

Tester: ja/ nei/ hvilke

Ingen tester per i dag, men arbeider med å forberede egnethetsprøver og prøvetid for EØS-borgere der det er avgjørende avvik i utdannelsen

9.9.6 Pedagogisk leder i barnehage

Yrke

Pedagogisk leder i barnehage

Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans

Udir

Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)

KD

Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)

forskrift i Barnehageloven, nærmere bestemt forskrift om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner for styrer og pedagogisk leder i barnehage fra annen stat.

Klageinstans

KD

Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)

Godkjenning

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid

4 mnd

Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei

Elektronisk registrering: ja/ nei

Ja

Elektronisk saksbehandling: ja/ nei

Ja

Dokumentasjonskrav (spesifiser)

Søknadsskjema

Kopi av pass eller annen offisiell dokumentasjon som viser statsborgerskap. Dokumentasjonen på identitet må også omfatte foto.

Dokumentasjon på eventuelt navnebytte.

Bevis for at søkeren ikke er siktet, tiltalt eller dømt for seksuelle overgrep fra tiden før søkeren kom til Norge

Vitnemål/karakterutskrift fra lærerutdanningen på originalspråket.

Oversettelse av vitnemål/karakterutskrift dersom originalspråket ikke er engelsk eller et nordisk språk. Oversettelsen må være foretatt av en autorisert translatør.

For søker med lærerutdanning:

Fagoversikt på engelsk eller et nordisk språk (men ikke finsk), der det går fram hvor mange studiepoeng (ECTS-poeng), eventuelt timer, de ulike fagene innebærer, angitt for hvert enkelte studieår. I tillegg må det gå klart fram hvor mye pedagogikk, veiledet praksis og fagdidaktikk utdanningen inneholder.

Vitnemål/karakterutskrift fra høyere utdanning tatt i Norge.

For søkere fra EØS-land eller Sveits:

Dokumentasjon på engelsk fra hjemlandets godkjenningsmyndighet som bekrefter at den gjennomførte utdanningen gir rett til å praktisere i det yrke søknaden gjelder for. For lærere må dokumentasjonen gi opplysninger om hvilke fag og på hvilke årstrinn man kan undervise.

For søkere utenfor EØS eller Sveits:

Bekreftelse fra hjemlandets myndigheter på at utdanningen gir rett til å praktisere i det yrke søknaden gjelder for. For lærere må dokumentasjonen gi opplysninger om hvilke fag og på hvilke årstrinn man kan undervise.

OBS! Dersom bekreftelsen ikke er på engelsk, må den oversettes av en autorisert translatør.

Dersom NOKUT eller andre instanser (Fylkesmannen, universitet eller høyskole eller lignende) har vurdert utdanningen, legg ved kopi av deres vedtak.

NB! Alle søkere med utdanning utenfor EØS området og Sveits må først søke NOKUT om generell akademisk godkjenning og legge ved dette vedtaket.

Attest på originalspråket for relevant arbeidserfaring utenfor Norge. Dersom attesten ikke er på engelsk eller et nordisk språk, må attesten også oversettes av en autorisert translatør.

Eventuell attest på relevant arbeidserfaring i Norge

Tester: ja/ nei/ hvilke

Ingen tester per i dag, men arbeider med å forberede egnethetsprøver og prøvetid for EØS-borgere der det er avgjørende avvik i utdannelsen

9.9.10 Styrer i barnehage

Yrke

Styrer i barnehage

Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans

Udir

Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)

KD

Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)

Forskrift i Barnehageloven, nærmere bestemt forskrift om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner for styrer og pedagogisk leder i barnehage fra annen stat.

Klageinstans

KD

Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)

Godkjenning

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid

4 mnd

Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei

Elektronisk registrering: ja/ nei

Ja

Elektronisk saksbehandling: ja/ nei

Ja

Dokumentasjonskrav (spesifiser)

Søknadsskjema

Kopi av pass eller annen offisiell dokumentasjon som viser statsborgerskap. Dokumentasjonen på identitet må også omfatte foto.

Dokumentasjon på eventuelt navnebytte.

Bevis for at søkeren ikke er siktet, tiltalt eller dømt for seksuelle overgrep fra tiden før søkeren kom til Norge

Vitnemål/karakterutskrift fra lærerutdanningen på originalspråket.

Oversettelse av vitnemål/karakterutskrift dersom originalspråket ikke er engelsk eller et nordisk språk. Oversettelsen må være foretatt av en autorisert translatør.

For søker med lærerutdanning:

Fagoversikt på engelsk eller et nordisk språk (men ikke finsk), der det går fram hvor mange studiepoeng (ECTS-poeng), eventuelt timer, de ulike fagene innebærer, angitt for hvert enkelte studieår. I tillegg må det gå klart fram hvor mye pedagogikk, veiledet praksis og fagdidaktikk utdanningen inneholder.

Vitnemål/karakterutskrift fra høyere utdanning tatt i Norge.

For søkere fra EØS-land eller Sveits:

Dokumentasjon på engelsk fra hjemlandets godkjenningsmyndighet som bekrefter at den gjennomførte utdanningen gir rett til å praktisere i det yrke søknaden gjelder for. For lærere må dokumentasjonen gi opplysninger om hvilke fag og på hvilke årstrinn man kan undervise.

For søkere utenfor EØS eller Sveits:

Bekreftelse fra hjemlandets myndigheter på at utdanningen gir rett til å praktisere i det yrke søknaden gjelder for. For lærere må dokumentasjonen gi opplysninger om hvilke fag og på hvilke årstrinn man kan undervise.

OBS! Dersom bekreftelsen ikke er på engelsk, må den oversettes av en autorisert translatør.

Dersom NOKUT eller andre instanser (Fylkesmannen, universitet eller høyskole eller lignende) har vurdert utdanningen, legg ved kopi av deres vedtak.

NB! Alle søkere med utdanning utenfor EØS området og Sveits må først søke NOKUT om generell akademisk godkjenning og legge ved dette vedtaket.

Attest på originalspråket for relevant arbeidserfaring utenfor Norge. Dersom attesten ikke er på engelsk eller et nordisk språk, må attesten også oversettes av en autorisert translatør.

Eventuell attest på relevant arbeidserfaring i Norge

Tester: ja/ nei/ hvilke

Ingen tester per i dag, men arbeider med å forberede egnethetsprøver og prøvetid for EØS-borgere der det er avgjørende avvik i utdannelsen

9.10 Kirkerådet**9.10.1 Prest i den norske kirke**

Yrke
Prest i den norske kirke
Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans
Kirkerådet
Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)
KKD
Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)
FOR 2004-12-21 nr 1832: Forskrift om autorisasjon av prester i henhold til avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS-avtalen).
Klageinstans
KKD
Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)
Autorisasjon
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
EØS: ca 3 uker
Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei
Elektronisk registrering: ja/ nei
Ja
Elektronisk saksbehandling: ja/ nei
Dokumentasjonskrav (spesifiser)
§ 3. <i>Autorisasjon som prest i Den norske kirke</i> Kirkerådet gir autorisasjon som prest i Den norske kirke for EØS-statsborger fra annet EØS-land som oppfyller vilkårene for autorisasjon. For autorisasjon som prest i Den norske kirke kreves: 1. at søkeren fremlegger dokumentasjon for at vedkommende er ordinert til prestedtjeneste i en evangelisk-luthersk kirke, og 2. at det ikke foreligger slike omstendigheter som ville gitt grunnlag for tilbakekall av ordinasjonsrettighetene.
Tester: ja/ nei/ hvilke
Nei

9.10.2 Kateket

Yrke
Kateket
Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans
Kirkerådet
Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)
KKD
Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)
FOR 2005-06-03 nr 711: Forskrift om autorisasjon av kateketer i henhold til avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS-avtalen).
Klageinstans
Det <u>valgte</u> Kirkerådet
Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)

Autorisasjon
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
EØS: ca 3 uker
Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei
Elektronisk registrering: ja/ nei
ja
Elektronisk saksbehandling: ja/ nei
Dokumentasjonskrav (spesifiser)
<p>§ 3. <i>Autorisasjon som kateket i Den norske kirke</i> Kirkerådet gir autorisasjon som kateket i Den norske kirke for EØS-statsborger fra annet EØS-land som oppfyller vilkårene for autorisasjon. For autorisasjon som kateket i Den norske kirke kreves:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. at søkeren fremlegger dokumentasjon for at vedkommende er vigslet til katekettjeneste i en evangelisk-luthersk kirke, og 2. at det ikke foreligger slike omstendigheter som ville gitt grunnlag for tilbakekall av vigslingsrettighetene.
Tester: ja/ nei/ hvilke
nei

9.10.3 Diakon

Yrke
Diakon
Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans
Kirkerådet
Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)
KKD
Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)
Forskrift om autorisasjon av diakoner i henhold til avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS-avtalen). Denne loven finnes ikke i lovdata, men det finnes: FOR 2004-11-20 nr 1895: Tjenesteordning og kvalifikasjonskrav for diakoner.
Klageinstans
Det <u>valgte</u> Kirkerådet
Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)
Autorisasjon
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
EØS: ca 3 uker
Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei
Elektronisk registrering: ja/ nei
ja
Elektronisk saksbehandling: ja/ nei
Dokumentasjonskrav (spesifiser)
Se ovenfor hvor den er hentet fra!
§ 4. <i>Kvalifikasjonskrav</i> Som diakon kan tilsettes person som har:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Mastergrad med:

- a) Minst en 3årig fagutdanning på høgsolenivå innen helsefag eller sosialfag, eller pedagogisk utdanning av minst 3 års varighet
- b) Utdanning i kristendomskunnskap tilsvarende minimum 30 studiepoeng
- c) Praktisk-kirkelig utdanning med hovedvekt på diakoni og med veiledet praksis på til sammen minimum 30 studiepoeng.

eller:

- 2. Teologisk embetseksamen og praktisk-kirkelig utdanning med hovedvekt på diakoni og veiledet praksis på til sammen minimum 30 studiepoeng

eller:

- 3. Fast stilling som diakon i menighet, eller er vigslet som diakon.

Kirkerådet kan godkjenne at personer med annen faglig jevngod og relevant utdanning/praksis godkjennes som diakon.

Dersom det ikke melder seg søkere som oppfyller kvalifikasjonskravene, kan bispedømmerådet for stillinger med statlig finansiering godkjenne at stillingen midlertidig omgjøres til annen stilling innen diakoni.

Tester: ja/ nei/ hvilke

nei

9.10.4 Kantor

Yrke

Kantor

Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans

Kirkerådet

Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)

KKD

Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)

FOR 2005-06-03 nr 710: Forskrift om autorisasjon av kantorer i henhold til avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS-avtalen).

Klageinstans

Det valgte Kirkerådet

Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)

Autorisasjon

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei

Elektronisk registrering: ja/ nei

ja

Elektronisk saksbehandling: ja/ nei

Dokumentasjonskrav (spesifiser)

§ 3. Autorisasjon som kantor i Den norske kirke

Kirkerådet gir autorisasjon som kantor i Den norske kirke for EØS-statsborger fra annet EØS-land som oppfyller vilkårene for autorisasjon.

For autorisasjon som kantor i Den norske kirke kreves:

- 1. at søkeren fremlegger dokumentasjon for at vedkommende er vigslet til kantortjeneste i en evangelisk-luthersk kirke, og
- 2. at det ikke foreligger slike omstendigheter som ville gitt grunnlag for tilbakekall av vigs-

lingsrettighetene.

Tester: ja/ nei/ hvilke

nei

9.11 Statens bygningstekniske etat
9.11.1 Sikkerhetskontrollør (Heisinspektør)

Yrke
Sikkerhetskontrollør (Heisinspektør)
Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans
BE
Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)
KRD
Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)
Plan og bygningsloven, teknisk forskrift
Klageinstans
KRD
Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei
Elektronisk registrering: ja/ nei
Nei
Elektronisk saksbehandling: ja/ nei
Nei
Dokumentasjonskrav (spesifiser)
Vanlig CV og referanser som må legges ved Attester Vitnemål Ikke noe eget søknadsskjema
Tester: ja/ nei/ hvilke
Nei Prøvetid som er i tråd med vanlig, lovregulert standard, 6 mnd.

9.12 Mattilsynet**9.12.1 Dyrepleier**

Yrke
Dyrepleier
Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans
Mattilsynet
Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)
LMD
Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)
LOV 2001-06-15 nr 75: Lov om veterinærer og annet dyrehelsepersonell og forskrifter under denne
Klageinstans
Mattilsynet, hovedkontor
Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)
Autorisasjon
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei
Elektronisk registrering: ja/ nei
Ja, ephorte
Elektronisk saksbehandling: ja/ nei
Nei
Dokumentasjonskrav (spesifiser)
<ul style="list-style-type: none"> - Søknadsskjema - vitnemål eller annen dokumentasjon fra lærested som klart viser at tilstrekkelig utdanning er gjennomført, kvalifikasjonsbevis el. diplom, evt. autorisasjonsbevis - ID (pass el. førekort)
§ 4. Autorisasjon
Rett til autorisasjon som veterinær (dyrlege) og fiskehelsebiolog har den som dokumenterer relevant eksamen ved norsk universitet eller vitenskapelig høyskole.
Rett til autorisasjon har også den som har avlagt utenlandsk eksamen som er anerkjent etter avtale om gjensidig godkjenning etter § 6.
Autorisasjon som veterinær eller fiskehelsebiolog kan også gis den som har utenlandsk eksamen som departementet anerkjenner som faglig jevngod, eller som på annen måte godtgjør å ha nødvendig kyndighet. Departementet skal først innhente uttalelser fra norsk universitet eller vitenskapelig høyskole.
Departementet kan ved forskrift fastsette at andre enn de personellgruppene som omfattes av foregående ledd, kan gis autorisasjon.
Autorisasjon gis etter søknad. Søkeren må være under 75 år og ellers være skikket.
Departementet kan gi nærmere forskrifter om praktisk tjeneste, tilleggsutdanning og krav om skriftlig løfte som vilkår for å få autorisasjon.
§ 5. Lisens
Den som ikke fyller vilkårene for å få autorisasjon, kan i stedet gis lisens etter søknad.
Departementet kan fastsette at en lisens skal være begrenset i tid, til bestemt stilling, til utførelse av praktisk tjeneste som omtalt i § 4 siste ledd, til visse undersøkelses- eller behandlingsmåter eller knyttet til andre vilkår og innskrenkninger.
Lisens kan også gis til dyrehelsepersonell med utenlandsk eksamen som er anerkjent etter avtale om gjensidig godkjenning etter § 6.
Autorisert dyrehelsepersonell som godtgjør at de er skikket til fortsatt å utøve forsvarlig virksomhet etter nådd aldersgrense, kan gis lisens.
Departementet gir nærmere forskrifter om betingelsene for å få lisens og de vilkårene som kan

knyttet til den.

§ 6. Internasjonale avtaler

Autorisasjon, lisens og andre godkjenninger kan gis etter gjensidig avtale med fremmed stat. Departementet kan ved forskrift gi nærmere regler om autorisasjon, lisens og godkjenninger av dyrehelsepersonell på grunnlag av utenlandske yrkeskvalifikasjoner samt kontroll, plikter og rettigheter for slikt dyrehelsepersonell.

Tester: ja/ nei/ hvilke

Ja, mulighet for egnethetstest hvis søker ikke fyller alle kravene, men det er ikke gjennomført til nå.

9.12.2 Veterinær

Yrke

Veterinær

Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans

Mattilsynet

Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)

LMD

Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)

LOV 2001-06-15 nr 75: Lov om veterinærer og annet dyrehelsepersonell og forskrifter under denne

Klageinstans

Mattilsynet, hovedkontor

Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)

Autorisasjon, lisens (veterinærer med begrenset område, studenter)

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei

Elektronisk registrering: ja/ nei

Ja

Elektronisk saksbehandling: ja/ nei

Nei

Dokumentasjonskrav (spesifiser)

- Søknadsskjema
- vitnemål eller annen dokumentasjon fra lærested som klart viser at tilstrekkelig utdanning er gjennomført, kvalifikasjonsbevis el. diplom, evt. autorisasjonsbevis
- hvis det er over et år siden avsluttet utdanning kreves "Certificate of current professional status" (letter of good standing)
- ID

§ 4. Autorisasjon

Rett til autorisasjon som veterinær (dyrlege) og fiskehelsebiolog har den som dokumenterer relevant eksamen ved norsk universitet eller vitenskapelig høyskole. Rett til autorisasjon har også den som har avlagt utenlandsk eksamen som er anerkjent etter avtale om gjensidig godkjenning etter § 6.

Autorisasjon som veterinær eller fiskehelsebiolog kan også gis den som har utenlandsk eksamen som departementet anerkjenner som faglig jevn god, eller som på annen måte godtgjør å ha nødvendig kyndighet. Departementet skal først innhente uttalelser fra norsk universitet eller vitenskapelig høyskole.

Departementet kan ved forskrift fastsette at andre enn de personellgruppene som omfattes av foregående ledd, kan gis autorisasjon.

Autorisasjon gis etter søknad. Søkeren må være under 75 år og ellers være skikket.

Departementet kan gi nærmere forskrifter om praktisk tjeneste, tilleggsutdannelse og krav om skriftlig løfte som vilkår for å få autorisasjon.

§ 5. Lisens

Den som ikke fyller vilkårene for å få autorisasjon, kan i stedet gis lisens etter søknad.

Departementet kan fastsette at en lisens skal være begrenset i tid, til bestemt stilling, til utførelse av praktisk tjeneste som omtalt i § 4 siste ledd, til visse undersøkelses- eller behandlingsmåter eller knyttet til andre vilkår og innskrenkninger.

Lisens kan også gis til dyrehelsepersonell med utenlandsk eksamen som er anerkjent etter avtale om gjensidig godkjenning etter § 6.

Autorisert dyrehelsepersonell som godtgjør at de er skikket til fortsatt å utøve forsvarlig virksomhet etter nådd aldersgrense, kan gis lisens.

Departementet gir nærmere forskrifter om betingelsene for å få lisens og de vilkårene som kan knyttes til den.

§ 6. Internasjonale avtaler

Autorisasjon, lisens og andre godkjenninger kan gis etter gjensidig avtale med fremmed stat. Departementet kan ved forskrift gi nærmere regler om autorisasjon, lisens og godkjenninger av dyrehelsepersonell på grunnlag av utenlandske yrkeskvalifikasjoner samt kontroll, plikter og rettigheter for slikt dyrehelsepersonell.

§ 7. Grensepraksis

Autoriserte veterinærer som driver praksis i Sverige og Finland i veterinærdistrikter som grenser til Norge, kan i særlige tilfeller yte veterinære tjenester i tilgrensende norsk veterinærdistrikt uten autorisasjon eller lisens fra departement

Tester: ja/ nei/ hvilke

Ja, mulighet for egnethetstest hvis søker ikke fyller alle kravene, men det er ikke gjennomført til nå.

9.12.3 Fiskehelsebiolog

Yrke

Fiskehelsebiolog

Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans

Mattilsynet

Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)

LMD

Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)

LOV 2001-06-15 nr 75: Lov om veterinærer og annet dyrehelsepersonell og forskrifter under denne

Klageinstans

Mattilsynet, hovedkontor

Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)

Autorisasjon

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei

Elektronisk registrering: ja/ nei

Ja

Elektronisk saksbehandling: ja/ nei

Nei

Dokumentasjonskrav (spesifiser)

- Søknadsskjema
- vitnemål eller annen dokumentasjon fra lærested som klart viser at tilstrekkelig utdanning er gjennomført, kvalifikasjonsbevis el. diplom, evt. autorisasjonsbevis
- hvis det er over et år siden avsluttet utdanning kreves "Certificate of current professional status" (letter of good standing)
- ID

§ 4. Autorisasjon

Rett til autorisasjon som veterinær (dyrlege) og fiskehelsebiolog har den som dokumenterer relevant eksamen ved norsk universitet eller vitenskapelig høyskole.

Rett til autorisasjon har også den som har avlagt utenlandsk eksamen som er anerkjent etter avtale om gjensidig godkjenning etter § 6.

Autorisasjon som veterinær eller fiskehelsebiolog kan også gis den som har utenlandsk eksamen som departementet anerkjenner som faglig jevn god, eller som på annen måte godtgjør å ha nødvendig kyndighet. Departementet skal først innhente uttalelser fra norsk universitet eller vitenskapelig høyskole.

Departementet kan ved forskrift fastsette at andre enn de personellgruppene som omfattes av foregående ledd, kan gis autorisasjon.

Autorisasjon gis etter søknad. Søkeren må være under 75 år og ellers være skikket.

Departementet kan gi nærmere forskrifter om praktisk tjeneste, tilleggsutdannelse og krav om skriftlig løfte som vilkår for å få autorisasjon.

§ 5. Lisens

Den som ikke fyller vilkårene for å få autorisasjon, kan i stedet gis lisens etter søknad.

Departementet kan fastsette at en lisens skal være begrenset i tid, til bestemt stilling, til utførelse av praktisk tjeneste som omtalt i § 4 siste ledd, til visse undersøkelses- eller behandlingsmåter eller knyttet til andre vilkår og innskrenkninger.

Lisens kan også gis til dyrehelsepersonell med utenlandsk eksamen som er anerkjent etter avtale om gjensidig godkjenning etter § 6.

Autorisert dyrehelsepersonell som godtgjør at de er skikket til fortsatt å utøve forsvarlig virksomhet etter nådd aldersgrense, kan gis lisens.

Departementet gir nærmere forskrifter om betingelsene for å få lisens og de vilkårene som kan knyttes til den.

§ 6. Internasjonale avtaler

Autorisasjon, lisens og andre godkjenninger kan gis etter gjensidig avtale med fremmed stat. Departementet kan ved forskrift gi nærmere regler om autorisasjon, lisens og godkjenninger av dyrehelsepersonell på grunnlag av utenlandske yrkeskvalifikasjoner samt kontroll, plikter og rettigheter for slikt dyrehelsepersonell.

Tester: ja/ nei/ hvilke

Ja, mulighet for egnethetstest hvis søker ikke fyller alle kravene, men det er ikke gjennomført til nå.

9.12.4 Semintekniker**Yrke**

Semintekniker

Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans

Mattilsynet

Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)

LMD

Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)

Lov 1974-12-20 nr om dyrevern, forskrift 1995-03-06 nr 239 om kunstig sædoverføring hos husdyr utført av andre enn veterinær og forskrift 2009-01-19 nr 77 om rett til å arbeide som dyrehel-

sepersonell eller semintekniker etter EØS-avtalen.

Klageinstans

Mattilsynet, hovedkontor

Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)

Autorisasjon

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei

Elektronisk registrering: ja/ nei

Ja

Elektronisk saksbehandling: ja/ nei

Nei

Dokumentasjonskrav (spesifiser)

- Søknadsskjema
- Vitnemål eller annen dokumentasjon fra lærested som klart viser at tilstrekkelig utdanning er gjennomført, kvalifikasjonsbevis el. diplom, evt. autorisasjonsbevis
- hvis det er over et år siden avsluttet utdanning kreves "Certificate of current professional status" (letter of good standing)
- ID

Forskrift 1995-03-06 nr 239 § 3, 1. ledd

Person uten veterinærutdanning kan foreta kunstig sædoverføring hos en eller flere arter husdyr, når vedkommende er autorisert som semintekniker av Mattilsynet. For å bli autorisert må vedkommende ha bestått kurs i kunstig sædoverføring for den aktuelle dyreart ved Norges veterinærhøgskole. Mattilsynet kan sette ytterligere vilkår for autorisasjon.

Forskrift 2009-01-19 nr 77 § 3-1

Søker har rett til autorisasjon som fiskehelsebiolog, dyrepleier eller seminpersonell dersom vedkommende fremlegger kvalifikasjonsbevis som kreves for å kunne utøve yrket i et annet EØS-land.

Søkeren har ikke rett til autorisasjon etter første ledd dersom vedkommendes utdanning er mer enn ett kvalifikasjonsnivå lavere enn tilsvarende norsk utdanning, jf. vedlegg I. Dersom den norske utdanningen på universitets- eller høgskolenivå er av minst 4 års varighet, må søkerens utenlandske utdanning uansett minst tilsvare det nivået som vist til i vedlegg I bokstav c.

Tester: ja/ nei/ hvilke

Ja, mulighet for egnethetstest hvis søker ikke fyller alle kravene, men det er ikke gjennomført til nå.

9.13 Direktoratet for Naturforvaltning**9.13.1 Preparant**

Yrke
Preparant
Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans
DirNat
Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)
Miljøverndepartementet
Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)
Forskrift for autorisasjon av preparanter Viltloven. Forskriften av ivaretagelse av vilt. Kapittel 3.
Klageinstans
MD
Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)
Autorisasjon
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
Rundt 2 mnd
Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei
Ja
Elektronisk registrering: ja/ nei
Ja
Elektronisk saksbehandling: ja/ nei
Nei
Dokumentasjonskrav (spesifiser)
Bestått svenneprøve taksidermistfaget Ikke noe søknadsskjema
Tester: ja/ nei/ hvilke
Hvis kvalifisert i hjemlandet, så er det mulighet for å pålegge en test for å avdekke basisprøver

9.14 Vegdirektoratet**9.14.1 Faglig leder av trafikkskole**

Yrke
Faglig leder av trafikkskole
Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans
Vegdirektoratet og regionkontorene
Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)
SD
Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)
Forskrift om trafikkopplæring og førerprøve
Klageinstans
SD
Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)
Godkjenning
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
2 uker
Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei
Elektronisk registrering: ja/ nei
Ja
Elektronisk saksbehandling: ja/ nei
Nei
Dokumentasjonskrav (spesifiser)
Skriftlig søknad Kopi av vitnemål For søkere med utdanning fra utlandet (med unntak av Sverige og Danmark) skal læreplaner og hva utdanningen inneholder legges ved. Godkjenning må også gjøres av regionveikontoret. Vise original dokumentasjon av utdanning. Helseattest. Politiattest.
Fra Forskrift:
§ 6-13. Godkjenning av faglige ledere Faglig leder av en trafikkskole skal ha godkjenning som trafikklærer, ha minst tre års lærerpraksis som hovedyrke ved en trafikkskole etter grunnutdanning for trafikklærere, og ha gjennomgått faglig lederkurs ved Høgskolen i Nord-Trøndelag, avdeling for trafikklærer-utdanning, eller ha annen tilsvarende lederutdanning. Tilsvarende godtas kvalifikasjoner ervervet i annen EØS-stat i samsvar med direktiv 92/51/EØF. Det kan stilles krav om prøveperiode eller egnethetsprøve i samsvar med direktivets artikkel 7.
§ 6-16. Godkjenning av yrkeskvalifikasjoner fra annen EØS-stat Godkjenning som trafikklærer og faglig leder gis også til personer som har tilegnet seg kvalifikasjoner i annen EØS-stat gjennom utdannelse eller yrkeserfaring som etter direktiv 2005/36/EF artikkel 13 gir yrkeskompetanse i disse yrkene i vedkommende stat. Før endelig godkjenning gis kan det kreves at søkeren gjennomfører en egnethetsprøve eller en prøveperiode på inntil 3 år, dersom varigheten av søkerens utdanning er minst ett år kortere enn det som kreves i Norge, eller dersom den norske utdanningen inneholder emner som er vesentlige forskjellige fra søkerens utdanning. Søker velger mellom egnethetsprøve eller prøveperiode. I prøveperioden får søkeren en midlertidig godkjenning som trafikklærer eller faglig leder. Det kan stilles krav om videreutdanning. Prøveperioden avsluttes med en vurdering av

om prøveperioden er tilfredsstillende gjennomført.

Egnethetsprøven skal kontrollere søkerens faglige kunnskaper for å kunne bedømme om vedkommende er egnet til å arbeide som trafikklærer eller faglig leder.

Tester: ja/ nei/ hvilke

Ja, egnethetsprøve (en teoretisk og praktisk prøve), Høgskolen i Nord -Trøndelag er ansvarlig.

9.14.2 Trafikklærer

Yrke

Trafikklærer

Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans

Vegdirektoratet og regionkontorene

Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)

SD

Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)

Forskrift om trafikkopplæring og førerprøve

Klageinstans

SD

Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)

Godkjenning

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid

2 uker

Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei

Elektronisk registrering: ja/ nei

Ja

Elektronisk saksbehandling: ja/ nei

Nei

Dokumentasjonskrav (spesifiser)

Skriftlig søknad

Kopi av vitnemål

For søkere med utdanning fra utlandet (med unntak av Sverige og Danmark) skal læreplaner og hva utdanningen inneholder legges ved.

Godkjenning må også gjøres av regionveikontoret.

Vise original dokumentasjon av utdanning.

Helseattest.

Politiattest.

Skriftlig bevis om at lederen ved trafikkskolen de skal jobbe på fungerer som en veilleder

Fra forskrift:

§ 6-16. Godkjenning av yrkeskvalifikasjoner fra annen EØS-stat

Godkjenning som trafikklærer og faglig leder gis også til personer som har tilegnet seg kvalifikasjoner i annen EØS-stat gjennom utdanning eller yrkeserfaring som etter direktiv 2005/36/EF artikkel 13 gir yrkeskompetanse i disse yrkene i vedkommende stat.

Før endelig godkjenning gis kan det kreves at søkeren gjennomfører en egnethetsprøve eller en prøveperiode på inntil 3 år, dersom varigheten av søkerens utdanning er minst ett år kortere enn det som kreves i Norge, eller dersom den norske utdanningen inneholder emner som er vesentlige forskjellige fra søkerens utdanning. Søker velger mellom egnethetsprøve

eller prøveperiode.

I prøveperioden får søkeren en midlertidig godkjenning som trafikkklærer eller faglig leder. Det kan stilles krav om videreutdanning. Prøveperioden avsluttes med en vurdering av om prøveperioden er tilfredsstillende gjennomført.

Egnethetsprøven skal kontrollere søkerens faglige kunnskaper for å kunne bedømme om vedkommende er egnet til å arbeide som trafikkklærer eller faglig leder.

Tester: ja/ nei/ hvilke

Ja, egnethetsprøve (en teoretisk og praktisk prøve), Høgskolen i Nord -Trøndelag er ansvarlig.

9.14.3 Fører av uttrykningskjøretøy

Yrke

Fører av uttrykningskjøretøy

Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans

Vegdirektoratet og regionkontorene

Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)

SD

Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)

Forskrift om opplæring og kompetansebevis for fører av uttrykningskjøretøy

Klageinstans

SD

Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid

2 uker

Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei

Elektronisk registrering: ja/ nei

Ja

Elektronisk saksbehandling: ja/ nei

Nei

Dokumentasjonskrav (spesifiser)

§ 1. Vilkår for utrykningskjøring - kompetansebevis

Den som skal føre utrykningskjøretøy under utrykning må:

- 1) tilfredsstillende de medisinske krav for førerkort klasse D,
- 2) være fylt 20 år,
- 3) ikke være fylt 70 år,
- 4) ha hatt førerrett for klasse B i minst 2 år og
- 5) inneha kompetansebevis etter denne forskrift.

Kompetansebeviset må medbringes under kjøring og er bare gyldig sammen med førerkort for den aktuelle motorvogngruppen.

Krav om kompetansebevis gjelder ikke for militært personell og personell i Sivilforsvaret som skal føre utrykningskjøretøy under utrykning i Forsvarets eller Sivilforsvarets tjeneste under førstegangstjeneste eller repetisjonsøvelser. Yrkesmilitære unntas likevel ikke fra kravet om kompetansebevis dersom utrykning foregår på veg som er åpen for alminnelig ferdsel. Forsvaret eller Sivilforsvaret har ansvaret for at det gis tilstrekkelig opplæring til førerne

som er unntatt fra kravet og at det utstedes bekreftelse for opplæringen.

Kravet til kompetansebevis gjelder ikke for personell tilknyttet en bedrifts industrivern dersom utrykning kun skjer innenfor bedriftens lukkede område. Vedkommende bedrift eller områdets ansvarshavende må før kjøringen finner sted, erklære at de aktuelle personene har gjennomgått bedriftsopplæring og bestått en ferdighetsprøve for kyndig person.

De medisinske kravene, jf. første ledd nr. 1, er inntatt i forskrift av 19. januar 2004 nr. 298 om førerkort m.m. vedlegg 1. Bestemmelsene i forskrift 19. januar 2004 nr. 298 om førerkort m.m. § 14-1 om klage og samme forskrift vedlegg 1 § 6 om utfyllende bestemmelser får anvendelse i saker om medisinske krav etter denne forskrift.

0 Endret ved forskrifter 28 feb 2002 nr. 210 (i kraft 1 mars 2002), 10 jan 2003 nr. 27, 19 jan 2004 nr. 300 (i kraft 1 mars 2004), 12 mai 2004 nr. 742.

§ 2. *Krav om kompetansebevis, utstedelse og gyldighet*

Person som skal føre utrykningskjøretøy under utrykning må innen 2 år etter denne forskrifts ikrafttreden inneha kompetansebevis som fastsatt her dersom ikke annet følger av lov eller forskrift. Som bevis for kompetanse som utrykningsfører benyttes nasjonal kode på førerkort etter EØS-modell. Politiet kan ha egne kompetansebevis for sine tjenestepersoner.

Regionvegkontoret utsteder kompetansebeviset til andre enn politiet.

Kompetansebeviset utstedes for 10 år, likevel ikke ut over fylte 70 år.

0 Endret ved forskrifter 10 jan 2003 nr. 27, 20 feb 2003 nr. 210, 19 jan 2004 nr. 300 (i kraft 1 mars 2004).

§ 3. *Vilkår for erverv og fornyelse av kompetansebevis*

Kandidaten må ikke ha fylt 60 år ved første gangs utstedelse, og må ha hatt førerkort klasse B i minst 2 år før opplæringen starter.

For å erverve kompetansebevis må en kandidat oppfylle denne forskrifts krav til føring av utrykningskjøretøy samt ha gjennomgått obligatorisk opplæring og bestått tilhørende prøve, eller ha tilegnet seg tilsvarende kvalifikasjoner i annen EØS-stat gjennom utdanning eller yrkeserfaring i samsvar med direktiv 92/51/EØF.

I tillegg til person som oppfylder kravene i første og annet ledd, kan person som oppfyller førerkortforskriftens krav til føring av utrykningskjøretøy og som dokumenterer eksamen fra Politihøgskolen eller kurs/opplæring i utrykningskjøring i forbindelse med sitt arbeid i politiet i inntil 2 år etter avsluttet tjeneste få utstedt kompetansebevis.

I inntil 2 år etter denne forskrifts ikrafttreden kan kompetansebevis utstedes til

- a) person som oppfylder førerkortforskriftens krav til føring av utrykningskjøretøy og som kan dokumentere gjennomgått opplæring og bestått prøve etter opplegg godkjent av Vegdirektoratet før denne forskrifts ikrafttreden,
- b) person som oppfylder førerkortforskriftens krav til føring av utrykningskjøretøy og som kan dokumentere praksis som innebærer føring av utrykningskjøretøy de siste 2 år før denne forskrifts ikrafttreden.

Fornyelse av kompetansebevis betinger ny prøve dersom søker ved kompetansebevisets utløp ikke kan dokumentere arbeidsforhold som innebærer føring av utrykningskjøretøy de siste 2 år.

0 Endret ved forskrift 19 jan 2004 nr. 300 (i kraft 1 mars 2004).

Tester: ja/ nei/ hvilke

Ja, egnethetsprøve (en teoretisk og praktisk prøve), Høgskolen i Nord-Trøndelag er ansvarlig.

9.14.4 Undervisningspersonell til kompetansegivende kurs for fører av utrykningskjøretøy

Yrke

Undervisningspersonell til kompetansegivende kurs for fører av utrykningskjøretøy

Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans

SD

Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)

Vegdirektoratet og regionkontorene

Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)
Forskrift om opplæring og kompetansebevis for fører av utrykningskjøretøy
Klageinstans
SD
Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)
Godkjenning
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
2 uker
Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei
Elektronisk registrering: ja/ nei
Ja
Elektronisk saksbehandling: ja/ nei
Nei
Dokumentasjonskrav (spesifiser)
6. Undervisningspersonell
Undervisningspersonell skal i tillegg til minst 2 års erfaring i utrykningskjøring fra Norge eller annen EØS-stat ha:
a) dokumentert kompetanse i kjøreinstruksjon fra Norge eller annen EØS-stat,
b) førerkort for det kjøretøy som det skal drives opplæring i utrykningskjøring med og
c) kompetansebevis for fører av utrykningskjøretøy.
Undervisningspersonell skal godkjennes av Vegdirektoratet.
Godkjent undervisningspersonell kan pålegges å gjennomgå bestemt tilleggsopplæring etter plan fastsatt av Vegdirektoratet
Tester: ja/ nei/ hvilke
Ja, egnethetsprøve (en teoretisk og praktisk prøve), Høgskolen i Nord -Trøndelag er ansvarlig.

9.14.5 Teknisk leder ved kontrollorgan for periodisk kjøretøykontroll

9.14.6 Teknisk leder ved kjøretøyverksteder

Yrker
Teknisk leder ved kontrollorgan for periodisk kjøretøykontroll Teknisk leder ved kjøretøyverksteder
Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans
Vegdirektoratet
Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)
SD
Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)
Forskrift om krav til kontrollorgan for periodisk kontroll av kjøretøy og godkjenning av kjøretøyverksteder.
Klageinstans
SD
Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei

Elektronisk registrering: ja/ nei

Ja

Elektronisk saksbehandling: ja/ nei

Nei

Dokumentasjonskrav (spesifiser)

§ 10. Krav til teknisk leder

1. Teknisk leder ved godkjent kontrollorgan og/eller godkjent kjøretøyverksted skal ha fagbrev og relevant praksis som nærmere fastsatt. Praksis skal være opparbeidet ved godkjent kontrollorgan og/eller godkjent kjøretøyverksted.

Teknisk leder må ikke ha vært ute av faget mer enn 2 av de siste 5 år.

2. Teknisk leder for kontroll av kjøretøy med totalvekt over 7500 kg skal ha fagbrev for « reparatør av tunge kjøretøy » samt 4 års praksis etter bestått fagprøve, alternativt 10 års praksis i tillegg til bestått fagprøve.

Teknisk leder for kontroll av kjøretøy med totalvekt 7500 kg eller mindre skal ha fagbrev for « reparatør av tunge kjøretøy » eller for « reparatør av lette kjøretøy » samt 4 års praksis etter bestått fagprøve, alternativt 10 års praksis i tillegg til bestått fagprøve.

3. Teknisk leder ved kjøretøyverksted skal oppfylle følgende krav:

- a) *Bilverksted*: Fagbrev som «reparatør av tunge kjøretøy» samt 4 års praksis etter bestått fagprøve, alternativt 10 års praksis i tillegg til bestått fagprøve.
- b) *Bilverksted-01*: Fagbrev som «reparatør av tunge kjøretøy» eller som «reparatør av lette kjøretøy» samt 4 års praksis etter bestått fagprøve, alternativt 10 år praksis i tillegg til bestått fagprøve.
- c) *Motorsykkerverksted*: Fagbrev som «reparatør av tunge kjøretøy» eller som «reparatør av lette kjøretøy» eller for «motorsykkereparatør» samt 3 års praksis etter bestått fagprøve, alternativt 7 års praksis i tillegg til bestått fagprøve.
- d) *Bilskadeverksted*: Fagbrev som «reparatør av tunge kjøretøy» eller som «reparatør av lette kjøretøy » eller « bilskadereparatør », samt 4 års praksis etter bestått fagprøve, alternativt 10 års praksis i tillegg til bestått fagprøve.
- e) *Bilelektro-/drivstoffanleggverksted*: Fagbrev som «reparatør av tunge kjøretøy» eller som «reparatør av lette kjøretøy» eller for «bilelektriker», samt 3 års praksis etter bestått fagprøve, alternativt 7 års praksis i tillegg til bestått fagprøve.
- f) *Bilbremseverksted*: Fagbrev som «reparatør av tunge kjøretøy» samt 4 års praksis etter bestått fagprøve, alternativt 10 år praksis i tillegg til bestått fagprøve.
- g) *Bildieselverksted*: Fagbrev som « reparatør av tunge kjøretøy » samt 4 års praksis etter bestått fagprøve, alternativt 10 år praksis i tillegg til bestått fagprøve.
- h) *Hjulutrustningsverksted*: Fagbrev i hjulutrustningsfaget, eller fagbrev som «reparatør av tunge kjøretøy» eller som «reparatør av lette kjøretøy» samt 4 års praksis etter bestått fagprøve, alternativt 10 års praksis i tillegg til bestått fagprøve. I tillegg kreves kvalifikasjoner som for teknisk leder av bilgummiverksted med unntak for teknisk leder som har fagbrev i hjulutrustningsfaget.
- i) *Påbyggerverksted*: Fagbrev som «reparatør av tunge kjøretøy» eller som «reparatør av lette kjøretøy» samt 4 års praksis etter avlagt fagprøve, alternativt 10 års praksis i tillegg til bestått fagprøve.

4. Teknisk leder skal ha førerkort som gir adgang til å kjøre slike kjøretøy som kontrollorganet og/eller kjøretøyverkstedet har godkjenning for.

5. Teknisk leder kan også godkjennes på grunnlag av annen relevant utdanning eller praksis dersom regionvegkontoret finner denne likeverdig med forannevnte, eller på grunnlag av tilsvarende kvalifikasjoner ervervet i annen EØS-stat i samsvar med direktiv 1999/42/EF. Det kan stilles krav om prøveperiode eller egnethetsprøve i samsvar med direktivets artikkel 3.

§ 11. Krav til personale

Personale som utfører kjøretøykontroll eller utfører arbeid som nevnt i § 4 nr. 1 skal ha nødvendig kompetanse og ha førerkort som gir adgang til å kjøre de kjøretøy som kontrolleres jf. likevel forskrift 19. januar 2004 nr. 298 om førerkort m.m. § 12-2 første ledd.

Tester: ja/ nei/ hvilke

Egnetshetsprøve eller prøveperiode

9.15 Post- og teletilsynet**9.15.1 Teleinstallatør**

Yrker
Teleinstallatør <ul style="list-style-type: none"> - class tia - class tib & tea
Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans
Post- og teletilsynet
Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)
SD
Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)
Forskrift om autorisasjon for installatør av elektronisk kommunikasjonsnett og radioutstyr (autorisasjonsforskriften). Paragrafer: 12, 13, 16, 17 og 18
Klageinstans
SD
Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)
Autorisasjon
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
Ca. 2 mnd
Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei
Ja, veiledninger på nettet om hvordan regelverket skal tolkes
Elektronisk registrering: ja/ nei
Ja
Elektronisk saksbehandling: ja/ nei
Nei
Dokumentasjonskrav (spesifiser)
<ul style="list-style-type: none"> - Vitemål - Attester - Dokumentert erfaring og praksis - Krav om at den personen som skal fungere som kvalifisert person skal være heltidsansatt i det firmaet <p>§ 12. Autorisasjon for teleinstallatørvirksomhet Det kreves autorisasjon som teleinstallatør for virksomhet som installerer og vedlikeholder offentlige og private ekomnett og tilkoblet terminalutstyr, med unntak av ekomnett omfattet av § 14 og § 16.</p> <p>§ 13. Krav til utdanning og praksis for kvalifisert person i teleinstallatørvirksomhet Kvalifisert person skal ha</p> <ol style="list-style-type: none"> a) kunnskaper tilsvarende de som kreves ved eksamen fra fagskoles elektronikklinje b) ett års relevant praksis. Relevant fagutdanning kan erstatte inntil seks måneders praksis. <p>7. Krav om kvalifisert person Virksomhet som gis autorisasjon, skal ha minst én heltidsansatt som oppfyller kravene til kvalifisert person, jf. § 13, § 15 og § 18. For å hindre at autorisert virksomhet må innstille, kan Post- og teletilsynet gjøre unntak</p>

fra krav om kvalifisert person for en avgrenset periode.

Kvalifikasjoner som er ervervet i annen EØS-stat vurderes i samsvar med direktiv 1999/42/EF av 7. juni 1999 om innføring av en ordning for godkjenning av kompetanse for yrkesvirksomhet omfattet av direktivene om liberalisering og overgangstiltak som supplement til den generelle ordning for godkjenning av kompetanse, se artikkel 3.

Tester: ja/ nei/ hvilke

Nei

9.15.2 Radioinstallatør

Yrke

Radioinstallatør

- class ria/class rea

Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans

Post- og teletilsynet

Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)

SD

Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)

Forskrift om autorisasjon for installatør av elektronisk kommunikasjonsnett og radioutstyr (autorisasjonsforskriften). Paragrafer: 12, 13, 16, 17 og 18

Klageinstans

SD

Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)

Autorisasjon

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Ca. 2 mnd

Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei

Ja

Elektronisk registrering: ja/ nei

Ja

Elektronisk saksbehandling: ja/ nei

Nei

Dokumentasjonskrav (spesifiser)

- Vitemål
- Attester
- Dokumentert erfaring og praksis
- Krav om at den personen som skal fungere som kvalifisert person skal være heltidsansatt i det firmaet

§ 16. Autorisasjon for radioinstallatørvirksomhet

Det kreves autorisasjon som radioinstallatør for virksomhet som installerer og vedlikeholder radioutstyr og offentlige og private ekomnett bygget med radioteknikk, med unntak for

- a) installasjon av maritim VHF-radiostasjon i lystfartøy, dersom det foreligger skriftlig avtale om at autorisert radioinstallatør utfører nødvendige målinger og for øvrig kontrollerer at installasjonen er utført i samsvar med regler eller anvisninger for slik installasjon,

- b) installasjon av radiostasjon og/eller transponderenhet om bord i norskregistrerte seilfly når dette utføres av seilflytekniker med gyldig seilflyteknikerbevis utvidet med elektrorettighet utstedt av Luftfartstilsynet, dersom det foreligger skriftlig avtale om at autorisert radioinstallatør utfører nødvendige målinger og for øvrig kontrollerer at installasjonen er utført i samsvar med regler eller anvisninger for slik installasjon,
- c) installasjon av mobiltelefon i motorvogn som kan utføres av bilelektriker eller person med tilsvarende faglig bakgrunn dersom det kan dokumenteres at vedkommende har gjennomført nødvendig opplæring forhåndsgodkjent av Post- og teletilsynet og har nødvendige instrumenter for måling av strømtilførsel og tilpasning av antenne,
- d) registrerte radioamatører ved installasjon og vedlikehold av eget radioamatørutstyr.

§ 17. *Typer autorisasjon for radioinstallatør*

For radioutstyr og -nett gis

- a) alminnelig autorisasjon som innebærer at virksomheten gis rett til å installere og utføre vedlikehold av radioutstyr og ekomnett bygget med radioteknikk eller
- b) begrenset autorisasjon som innebærer at virksomheten gis rett til å installere og utføre vedlikehold av radioutstyr med unntak av utstyr som krever individuell frekvenstildeling.

§ 18. *Krav til utdanning og praksis for kvalifisert person i radioinstallatørvirksomhet*

For alminnelig autorisasjon skal kvalifisert person ha

- a) tekniske kunnskaper tilsvarende de som kreves ved eksamen fra elektronikklinje ved ingeniørhøgskole
- b) ett års relevant praksis.
For begrenset autorisasjon skal kvalifisert person ha
- c) tekniske kunnskaper tilsvarende de som kreves ved eksamen fra linje for serviceelektroniker ved videregående skole
- d) seks måneders relevant praksis.

7. *Krav om kvalifisert person*

Virksomhet som gis autorisasjon, skal ha minst én heltidsansatt som oppfyller kravene til kvalifisert person, jf. § 13, § 15 og § 18.

For å hindre at autorisert virksomhet må innstille, kan Post- og teletilsynet gjøre unntak fra krav om kvalifisert person for en avgrenset periode.

Kvalifikasjoner som er ervervet i annen EØS-stat vurderes i samsvar med direktiv 1999/42/EF av 7. juni 1999 om innføring av en ordning for godkjenning av kompetanse for yrkesvirksomhet omfattet av direktivene om liberalisering og overgangstiltak som supplement til den generelle ordning for godkjenning av kompetanse, se artikkel 3.

Tester: ja/ nei/ hvilke

Nei

9.15.3 Kabel tv-installatør

Yrker
Kabel tv-installatør
Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans
Post- og teletilsynet
Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)
SD
Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)
Forskrift om autorisasjon for installatør av elektronisk kommunikasjonsnett og radioutstyr (autorisasjonsforskriften).
Klageinstans
SD
Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)
Autorisasjon
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
2 mnd
Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei
Ja
Elektronisk registrering: ja/ nei
Ja
Elektronisk saksbehandling: ja/ nei
Nei
Dokumentasjonskrav (spesifiser)
<ul style="list-style-type: none"> - Vitemål - Attester - Dokumentert erfaring og praksis - Krav om at den personen som skal fungere som kvalifisert person skal være heltidsansatt i det firmaet
Fra forskriften:
§ 14. Autorisasjon for kabel-TV-installatørvirksomhet
Det kreves autorisasjon som kabel-TV-installatør for virksomhet som installerer og vedlikeholder kabel-TV-nett bygget med koaksialkabelteknikk eller annen teknologi beregnet for overføring av punkt-til-multipunkt-signaler (kringkasting).
§ 15. Krav til utdanning og praksis for kvalifisert person i kabel-TV-installatørvirksomhet
Kvalifisert person skal ha
<ol style="list-style-type: none"> a) tekniske kunnskaper tilsvarende de som kreves ved eksamen fra linje for serviceelektroniker eller linje for telekommunikasjonsmontør ved videregående skole b) eksamen fra kurs i kabel-TV-teknikk eller tilsvarende teoretisk kompetanse c) ett års relevant praksis.
7. Krav om kvalifisert person
Virksomhet som gis autorisasjon, skal ha minst én heltidsansatt som oppfyller kravene til kvalifisert person, jf. § 13, § 15 og § 18.
For å hindre at autorisert virksomhet må innstille, kan Post- og teletilsynet gjøre unntak fra krav om kvalifisert person for en avgrenset periode.
Kvalifikasjoner som er ervervet i annen EØS-stat vurderes i samsvar med direktiv

1999/42/EF av 7. juni 1999 om innføring av en ordning for godkjenning av kompetanse for yrkesvirksomhet omfattet av direktivene om liberalisering og overgangstiltak som supplement til den generelle ordning for godkjenning av kompetanse, se artikkel 3.

Tester: ja/ nei/ hvilke

Nei

9.16 Sjøfartsdirektoratet**9.16.1 Skipskokk**

Yrke
Skipskokk
Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans
Sjøfartsdirektoratet
Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)
NHD
Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)
Forskrift om kvalifikasjonskrav og sertifikatrettigheter for personell på norske skip, fiske- og fangstfartøy og flyttbare innretninger
(Internasjonalt regelverk: ILO konvensjon nr. 69, FTCW Konvensjon 1995)
Klageinstans
Sjøfartsdirektoratet, deretter NHD
Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)
Godkjenning
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
4-6 uker EØS og Tredjeland
Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei
Elektronisk registrering: ja/ nei
ja
Elektronisk saksbehandling: ja/ nei
ja
Dokumentasjonskrav (spesifiser)

9.16.2 Kapittel 7. Sertifikat for kokker**§ 7-1. Sertifikatkrav og sertifikatrettigheter**

- (1) For å kunne gjøre tjeneste som kokk om bord på norske skip kreves kokkesertifikat.
- (2) Kokkesertifikat tilkommer den som har:
- bestått godkjent eksamen, jf. tredje ledd; og
  - minst 3 års praktisk og teoretisk opplæring i kjøkkenfag, herav minst 3 md. fartstid om bord på skip, fiske- og fangstfartøy eller flyttbar innretning.
- (3) Som eksamen i henhold til annet ledd bokstav a ovenfor godkjennes:
- videregående kurs I, kokkfag (sjø/land) med gjennomført og bestått praktisk prøve; eller
  - ettårig kurs i kokkfag på grunnlag av yrkespraksis; eller
  - fullstendig lærlingskole kokkfag; eller
  - fagprøve i kokkfaget; eller
  - fagprøve i institusjonskokkfaget; eller
  - annen eksamen som minst omfatter godkjente prøver i henhold til ILO-konvensjon nr. 69 (1946), artikkel 4, pkt. 3.
- (4) Som praktisk opplæring i henhold til annet ledd bokstav b ovenfor godkjennes: praksis i kjøkkenfag på skip, flyttbare innretninger og installasjoner til sjøs, læretid eller praksis i kjøkken i hotell- og restaurantfaget, utdanningstid ved kurs i kokkfag i videregående skole vurdert etter regler for lærlinger i hotell- og restaurantfaget eller annen relevant praktisk opplæring og yrkespraksis etter Sjøfartsdirektoratets vurdering i det enkelte tilfelle.
- (5) Den praktiske opplæring som kreves i henhold til fjerde ledd kan fravikes etter nærmere regler fastsatt av Sjøfartsdirektoratet, ved systematisk opplæring, forutsatt at fullstendig godkjent opplæringsprogram er gjennomgått.
- (6) Sjøfartsdirektoratet avgjør nærmere hva som skal godkjennes av praktisk opplæring.
- (7) For å få utstedt kokksertifikat kreves dessuten fremlagt erklæring om tilfredsstillende helse i samsvar med de forskrifter som gjelder om legeundersøkelse av sjømenn. Sertifikat kan nektes utstedt på grunnlag av opplysninger i politiattest eller opplysninger fra mønstringsmyndighet om disiplinærsaker mv. Sertifikatnektelse må tidsbegrenses og være i samsvar med retningslinjer for vurdering av vandel fastsatt av Sjøfartsdirektoratet.

§ 7-2. Dispensasjon

- (1) Hvis kokk med foreskrevet sertifikat ikke kan skaffes uten uforholdsmessige vanskeligheter, kan departementet gi tillatelse til at det benyttes person som ikke har kokksertifikat. Slik dispensasjon skal kun gjelde for en bestemt person i bestemt stilling på et bestemt skip og ikke utover en periode på 6 md. Sjøfartsdirektoratet kan også i andre helt spesielle tilfeller tillate at det benyttes person som ikke har slikt sertifikat.
- (2) For at dispensasjon skal kunne innvilges, må søkeren ha faglige kvalifikasjoner som samlet vil kunne vurderes opp mot sertifikatkravene, jf. § 7-1.
- (3) Søkere med utenlandske sertifikater, må ha sertifikat som finnes å være likeverdig som det påbudte norske kokksertifikat.
- (4) Når det av hensyn til utenlandske mannskaper er nødvendig eller rimelig å nytte kokkepersonale med kjennskap til fremmed matlaging, kan Sjøfartsdirektoratet fravike fra bestemmelsene i § 7-1 første ledd.
- (5) Sjøfartsdirektoratet kan tillate at det tilsettes kokk som har fullført fagopplæring i land når det inngår som ledd i tilleggsutdanning for å kvalifisere seg for å få kokksertifikat eller for å ta videreutdanning for læreryrket. Slik tillatelse kan ikke fornyes ut over en periode på 6 md.
- (6) Sjøfartsdirektoratet kan fastsette nærmere instruks til bruk for mønstringsmyndigheten ved ansettelse av personer som ikke innehar det påbudte sertifikat.

Tester: ja/ nei/ hvilke

Nei

9.16.3 Dekkoffiser

Yrke
Dekkoffiser
Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans
Sjøfartsdirektoratet
Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)
NHD
Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)
Forskrift om kvalifikasjonskrav og sertifikatrettigheter for personell på norske skip, fiske- og fangstfartøy og flyttbare innretninger
(Internasjonalt regelverk: ILO konvensjon nr. 69, FTCW Konvensjon 1995)
Klageinstans
Sjøfarstidirektoratet, deretter NHD
Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)
Godkjenning
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
4-6 uker EØS og Tredjeland
Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei
Elektronisk registrering: ja/ nei
Ja
Elektronisk saksbehandling: ja/ nei
ja
Dokumentasjonskrav (spesifiser)
Tredjelandsborgere må ha dispensasjon for nasjonalitetskrav – Norsk rederi må søke for aktuelle personer fra tredjeland, borgere fra EØS-området kan søke selv.
Personer med ILO sertifikat konvensjon nr 69 kan få jobb på norske skip uten å søke
§ 4-1. Sertifikater
(1) For utstedelse av sertifikater for skipsførere og dekkoffiserer gjelder reglene i kapittel II i STCW-konvensjonen. Skipsførere og dekkoffiserer skal ha det sertifikat som gir rett til å tiltrø tjeneste eller tjenestegjøre i den stilling det gjelder.
(2) Det utstedes følgende sertifikater:
1. Dekkoffisersertifikat klasse 5
2. Dekkoffisersertifikat klasse 4
3. Dekkoffisersertifikat klasse 3
4. Dekkoffisersertifikat klasse 2
5. Dekkoffisersertifikat klasse 1
6. Fiskeskippersertifikat klasse C
7. Fiskeskippersertifikat klasse B
8. Fiskeskippersertifikat klasse A
9. Fritidsbåtskippersertifikat.
§ 4-2. Sertifikatkrav
(1) Generelle krav for å få utstedt sertifikat:
a) I tillegg til de krav STCW-konvensjonens regel VI/4 nr. 2 stiller, skal kandidat som søker om sertifikat som gir rett til å føre skip eller rett til stilling som kan bli overlatt an-

svar for bruk av skipets legemidler og medisinske utstyr, ha gjennomgått slik opplæring som fastsatt i direktiv 92/29/EØF artikkel 5, pkt. 3, jf. samme direktivs artikkel 4.

- b) Politiattest kan kreves fremlagt. Sertifikat kan nektes utstedt på grunnlag av opplysninger om søkeren i politiattest. Sertifikatnektelse skal være tidsbegrenset.
  - c) Dersom vilkår som nevnt i bokstav b ikke lenger er oppfylt kan sertifikat inndras. Tilsvarende vil sertifikat utstedt på feil grunnlag kunne inndras i tråd med forvaltningslovens § 35 første ledd, bokstav c og tredje ledd.
  - d) Førerrettigheter:
    1. Den som skal være fører på skip med bruttotonnasje på 250 eller mer må være norsk statsborger eller statsborger fra land som omfattes av EØS-avtalen.
    2. Den som skal være fører på passasjerskip må ha fylt 20 år.
- (2) Dekksoffiserssertifikat klasse 5 tilkommer den som har:
- a) fylt 18 år og 20 år som fører; og
  - b) godkjent helseerklæring for arbeidstakere på skip, og
  - c) fullført godkjent utdanning og bestått eksamen som minst omfatter kravene i regel II/3, nr. 3 og nr. 5 i STCW-konvensjonen og har fullført godkjent opplæring som minst omfatter regel VI/1 nr. 2, VI/2 nr. 1, VI/3 og VI/4 i STCW-konvensjonen; og
  - d) bestått kvalifikasjonskrav for radiokommunikasjon i henhold til regel IV i STCW-konvensjonen; og
  - e) ikke mindre enn 12 md. godkjent fartstid som del av godkjent opplæringsprogram på sjøgående skip på 15 meters største lengde og derover, herunder opplæring i brotjeneste i samsvar med regel II/4 i STCW-konvensjonen, eller minst 36 md. godkjent fartstid om bord på sjøgående skip, hvorav ikke mindre enn 6 md. av fartstidsperioden gjennomføres i henhold til regel II/4 under tilsyn av kvalifisert offiser. Fartstid på ikke sjøgående skip kan bli godkjent under forutsetning av at ytterligere 6 md. fartstid med evaluering utføres på sjøgående skip med fartsområde 3 eller større.
  - f) gjennomgått godkjent evaluering, foretatt av godkjent assessor i henhold til relevante tabeller i STCW-koden.
  - g) Den som skal føre fartøy på 15 meters største lengde og derover, men med bruttotonnasje under 500, må i tillegg til kravene som nevnt ovenfor ha minst 12 md. godkjent fartstid som ansvarshavende vaktoffiser om bord på slikt eller større fartøy.
- (3) Dekksoffiserssertifikat klasse 4 tilkommer den som har:
- a) fylt 18 år og 20 år for fører; og
  - b) godkjent helseerklæring for arbeidstakere på skip; og
  - c) fullført godkjent utdanning og bestått eksamen som minst omfatter kravene i regel II/1 og II/3 nr. 5 slik dette er fastsatt i STCW-konvensjonen og har fullført godkjent opplæring som minst omfatter regel VI/1 nr. 2, VI/2 nr. 1, VI/3 og VI/4 i STCW-konvensjonen; og
  - d) bestått kvalifikasjonskrav for radiokommunikasjon i henhold til regel IV i STCW-konvensjonen; og
  - e) ikke mindre enn 12 md. godkjent fartstid som del av godkjent opplæringsprogram på sjøgående skip på 15 meters største lengde og derover, herunder opplæring i brotjeneste i samsvar med regel II/4 i STCW-konvensjonen, eller minst 36 md. godkjent fartstid om bord på sjøgående skip, hvorav ikke mindre enn 6 md. av fartstidsperioden gjennomføres i henhold til regel II/4 under tilsyn av kvalifisert offiser. Fartstid på ikke sjøgående skip kan bli godkjent under forutsetning av at ytterligere 6 md. fartstid med evaluering utføres på sjøgående skip med fartsområde 3 eller større; og
  - f) gjennomgått godkjent evaluering, foretatt av godkjent assessor i henhold til relevante tabeller i STCW-koden.
  - g) Den som skal føre fartøy på 15 meters største lengde og derover, men med bruttotonnasje under 500 må i tillegg til kravene som nevnt ovenfor, ha minst 12 md. fartstid

som ansvarshavende offiser på slikt eller større fartøy.

(4) Dekksoffiserssertifikat klasse 3 tilkommer den som har:

- a) fylt 18 år og 20 år for fører; og
- b) godkjent helseerklæring for arbeidstakere på skip; og
- c) fullført godkjent utdanning og bestått eksamen som minst omfatter kravene i regel II/1 og II/2 nr. 3, II/3 nr. 5 eller II/2 nr. 1 slik dette er fastsatt i STCW-konvensjonen, og har fullført godkjent opplæring som minst omfatter regel VI/1 nr. 2, VI/2 nr. 1, VI/3 og VI/4 i STCW-konvensjonen; og
- d) bestått kvalifikasjonskrav for radiokommunikasjon i henhold til Regel IV i STCW-konvensjonen; og
- e) ikke mindre enn 12 md. godkjent fartstid som del av godkjent opplæringsprogram på sjøgående skip på 15 meters største lengde og derover, herunder opplæring i brotjeneste i samsvar med regel II/4 i STCW-konvensjonen, eller minst 36 md. godkjent fartstid om bord på sjøgående skip, hvorav ikke mindre enn 6 md. av fartstiden gjennomføres i henhold til regel II/4 under tilsyn av kvalifisert offiser. Fartstid på ikke sjøgående skip kan bli godkjent under forutsetning av at ytterligere 6 md. fartstid med evaluering utføres på sjøgående skip med fartsområde 3 eller større; og
- f) gjennomgått godkjent evaluering, foretatt av godkjent assessor i henhold til relevante tabeller i STCW-koden.
- g) Den som skal føre fartøy på 15 meters største lengde og derover, men med bruttotonnasje under 500 må i tillegg til kravene som nevnt ovenfor ha minst 12 md. fartstid som ansvarshavende offiser på slikt fartøy.
- h) Den som skal være fører på sjøgående skip med bruttotonnasje på 500 og derover, men under 3000 må tilfredsstille kravene til ansvarshavende vaktoffiser på bro på sjøgående skip med bruttotonnasje over 500 og ha ikke mindre enn 36 md. godkjent fartstid i slik stilling. Denne perioden reduseres til 24 md. fartstid dersom ikke mindre enn 12 md. har vært i stilling som overstyrmann på skip med bruttotonnasje over 500.

(5) Dekksoffiserssertifikat klasse 2 tilkommer den som har:

- a) fylt 20 år; og
- b) godkjent helseerklæring for arbeidstakere på skip; og
- c) fullført godkjent utdanning og bestått eksamen som minst omfatter kravene i regel II/1 og II/2 nr. 1 slik dette er fastsatt i STCW-konvensjonen, og har fullført godkjent opplæring som minst omfatter regel VI/1 nr. 2, VI/2 nr. 1, VI/3 og VI/4 nr. 2 i STCW-konvensjonen; og
- d) bestått kvalifikasjonskrav for radiokommunikasjon i henhold til Regel IV i STCW-konvensjonen; og
- e) ikke mindre enn 12 md. godkjent fartstid som ansvarshavende vaktoffiser på sjøgående skip med bruttotonnasje på 500 og derover.
- f) Den som skal være fører på sjøgående skip med bruttotonnasje på 500 og derover, men under 3000 må tilfredsstille kravene til ansvarshavende vaktoffiser på bro på sjøgående skip med bruttotonnasje på 500 og derover og ha ikke mindre enn 36 md. godkjent fartstid i slik stilling. Denne perioden kan reduseres til 24 md. dersom ikke mindre enn 12 md. har vært i stilling som overstyrmann.

(6) Dekksoffiserssertifikat klasse 1 tilkommer den som har:

- a) fylt 20 år; og
- b) godkjent helseerklæring for arbeidstakere på skip; og
- c) fullført godkjent utdanning og bestått eksamen som minst omfatter kravene i regel II/1 og II/2 nr. 1 slik dette er fastsatt i STCW-konvensjonen og har fullført godkjent opplæring som minst omfatter regel VI/1 nr. 2, VI/2 nr. 1, VI/3 og VI/4 i STCW-konvensjonen; og
- d) bestått kvalifikasjonskrav for radiokommunikasjon i henhold til Regel IV i STCW-

konvensjonen; og

- e) ikke mindre enn 36 md. godkjent fartstid i stilling som ansvarshavende vaktoffiser på bro på sjøgående skip med bruttotonnasje på 500 og derover. Denne perioden kan reduseres til 24 md. dersom ikke mindre enn 12 md. har vært i stilling som overstyrermann på sjøgående skip med bruttotonnasje på 500 og derover.

Tester: ja/ nei/ hvilke

nei

9.16.4 Maskinoffiser

Yrke
Maskinoffiser
Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans
Sjøfartsdirektoratet
Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)
NHD
Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)
Forskrift om kvalifikasjonskrav og sertifikatrettigheter for personell på norske skip, fiske- og fangstfartøy og flyttbare innretninger
(Internasjonalt regelverk: ILO konvensjon nr. 69, FTCW Konvensjon 1995)
Klageinstans
Sjøfartsdirektoratet, deretter NHD
Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)
Godkjenning
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
4-6 uker EØS og Tredjeland
Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei
Elektronisk registrering: ja/ nei
Ja
Elektronisk saksbehandling: ja/ nei
ja
Dokumentasjonskrav (spesifiser)
<p>§ 5-1. Sertifikater</p> <p>(1) For utstedelse av sertifikater for maskinister gjelder reglene i kapittel III i STCW-konvensjonen. Maskinoffiser skal ha det sertifikat som gir rett til å tiltre tjeneste eller tjenestetjøre i den stilling det gjelder.</p> <p>(2) Det utstedes følgende sertifikater:</p> <ol style="list-style-type: none"> Maskinoffisersertifikat klasse 4 (begrenset) Maskinoffisersertifikat klasse 4A Maskinoffisersertifikat klasse 4 Maskinoffisersertifikat klasse 3 Maskinoffisersertifikat klasse 2 Maskinoffisersertifikat klasse 1 <p>(3) Sertifikater under bokstav a og b ovenfor gjelder kun fornyelse av tidligere utstedte sertifikater i henhold til eldre lov eller forskrift.</p> <p>§ 5-2. Sertifikatkrav</p> <p>(1) Generelle krav for å få utstedt sertifikat:</p> <ol style="list-style-type: none"> Politiattest kan kreves fremlagt. Sertifikat kan nektes utstedt på grunnlag av opplysninger om søkeren i politiattest. Sertifikatnektelse skal være tidsbegrenset. Dersom vilkår som nevnt i bokstav a ikke lenger er oppfylt kan sertifikatet inndras. Tilsvarende vil sertifikat utstedt på feil grunnlag kunne inndras i tråd med forvaltningslovens § 35 første ledd bokstav c og tredje ledd. For at et sertifikat skal gjelde både damp- og motorskip, må minst 6 md. av fartstiden

for å oppnå dette sertifikatet være opptjent på hvert av nevnte typer skip.

d) For å løse maskinoffiserssertifikat klasse 4 damp, kan fartstid i ett år som maskinoffiser på motorskip med omfattende dampanlegg komme i stedet for fartstid på dampskip.

(2) Maskinoffiserssertifikat klasse 4 tilkommer den som har:

- a) fylt 18 år; og
- b) godkjent helseerklæring for arbeidstakere på skip; og
- c) bestått godkjent eksamen som minst omfatter kravene i regel III/1 i STCW-konvensjonen; og
- d) fullført godkjent sikkerhetsopplæring som minst omfatter regel VI/1, regel VI/2 nr. 1, regel VI/3 og regel VI/4 nr. 1; og
- e) minst 30 md. godkjent utdanning og opplæring, herunder 24 md. godkjent verkstedteknisk opplæring og i tillegg minst 6 md. fartstid med maskintjeneste som del av et godkjent opplæringsprogram som tilfredsstiller kravene i avsnitt A-III/1 i STCW-koden og er dokumentert i en godkjent opplæringsbok av godkjent assessor.

(3) Maskinoffiserssertifikat klasse 3 tilkommer den som oppfyller kravene i annet ledd, og som har:

- a) fullført godkjent utdanning og opplæring og bestått godkjent eksamen som minst omfatter kravene i regel III/3 i STCW-konvensjonen; og
- b) ikke mindre enn 12 md. godkjent fartstid som maskinoffiser.

(4) Maskinoffiserssertifikat klasse 2 tilkommer den som oppfyller kravene i annet ledd, og som har:

- a) fullført godkjent utdanning og opplæring og bestått godkjent eksamen som minst omfatter kravene i regel III/2 i STCW-konvensjonen; og
- b) ikke mindre enn 12 md. godkjent fartstid som maskinoffiser.

(5) Maskinoffiserssertifikat klasse 1 tilkommer den som oppfyller kravene i annet ledd, og som har:

- a) fullført godkjent utdanning og opplæring og bestått godkjent eksamen som minst omfatter kravene i regel III/2 i STCW-konvensjonen, og
- b) ikke mindre enn 36 md. godkjent fartstid som maskinoffiser som omfatter ikke mindre enn 12 md. fartstid i stilling hvor det kreves maskinoffiserssertifikat klasse 2.

0 Endret ved forskrift 8 nov 2005 nr. 1415.

§ 5-3. Fartstid og praktisk opplæring

(1) Som fartstid for å løse sertifikat gjeldende for motor kan fartstid i tilsvarende eller høyere sertifikatpliktig stilling på flyttbare innretninger med eget fremdriftsmaskineri godkjennes.

(2) Med verkstedteknisk opplæring regnes utdanning og opplæring etter godkjente læreplaner som er utviklet for å dekke kravene til verkstedteknisk opplæring for ansvarshavende vaktoffiser på maskinvakt i henhold til A-III/1 i STCW-koden. Praksis fra verft eller verksted i forbindelse med bygging, reparasjon og vedlikehold av roterende maskineri for skip og offshorevirksomhet kan godkjennes som hele eller deler av verkstedteknisk opplæring etter særskilt vurdering.

(3) For ferger med fremdriftskraft mellom 300 kW og 750 kW vil det være anledning til å opptjene fartstid for høyere maskinistsertifikat, samt vedlikehold av eksisterende sertifikat dersom vedkommende er sertifisert og blir mønstret som maskinoffiser. Dette må bekreftes av rederiet og dokumenteres i sjøfartsbok ved sertifikatsøknader.

(4) Sjøfartsdirektoratet kan avgjøre nærmere hva som godkjennes av fartstid og annen praksis.

0 Endret ved forskrift 18 okt 2004 nr. 1376.

Tester: ja/ nei/ hvilke

Nei

- 9.16.5 Navigatør
- 9.16.6 Maskinvakt
- 9.16.7 Brovakt
- 9.16.8 Maskinist
- 9.16.9 Tankerman
- 9.16.10 Mob.
- 9.16.11 H. Mob
- 9.16.12 Assessor
- 9.16.13 Plattformssjef
- 9.16.14 Kontrollromsoperatør
- 9.16.15 Stabiliteterssjef
- 9.16.16 Teknisk sjef
- 9.16.17 Teknisk assistent
- 9.16.18 Skipselektriker
- 9.16.19 Maskinromoperatør

Yrker
Resterende yrker under Sjøfartsdirektoratet: <ul style="list-style-type: none"> - Navigatør - Maskinvakt - Brovakt - Maskinist - Tankerman - Mob. - H. Mob - Assessor - Plattformssjef - Kontrollromsoperatør - Stabiliteterssjef - Teknisk sjef - Teknisk assistent - Skipselektriker - Maskinromoperatør
Autorisasjonsutsteder/ ansvarlig instans
Sjøfartsdirektoratet
Ansvarlig myndighet (departement/ direktorat)
NHD
Regelverksforankring (lov/ forskrift/rundskriv)
FOR 2003-05-09 nr 687: Forskrift om kvalifikasjonskrav og sertifikatrettigheter for personell på norske skip, fiske- og fangstfartøy og flyttbare innretninger
(Internasjonalt regelverk: ILO konvensjon nr. 69, FTCW Konvensjon 1995)
Klageinstans
Sjøfartsdirektoratet, deretter NHD
Type godkjenning (autorisasjon, godkjenning, lisens, sertifikat, annet)
Godkjenning, påtegning, dispensasjon
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
4-6 uker EØS og Tredjeland
Skriftlig nedfelte prosedyrer: ja/ nei

Elektronisk registrering: ja/ nei

Ja

Elektronisk saksbehandling: ja/ nei

Ja

Dokumentasjonskrav (spesifiser)

Kapittel 8. Godkjenning av utenlandsk utdanning og sertifikat

§ 8-1. Tillatelse til å tjenestegjøre i sertifikatpliktig stilling

Sjøfartsdirektoratet eller den det bemyndiger kan gi tillatelse til at innehaver av utenlandsk sertifikat gis adgang til å gjøre tjeneste i slik sertifikatpliktig stilling som vedkommes kvalifikasjoner gir adgang til i henhold til denne forskrift. Direktiv 2001/25/EF skal følges ved anerkjennelse av utenlandske sertifikater.

0 Endret ved forskrifter 8 nov 2005 nr. 1415, 18 okt 2007 nr. 1164.

§ 8-2. Godkjenning av sertifikater

(1) Ved søknad om anerkjennelse av utenlandsk sertifikat for tjeneste i stilling som skipsfører, offiser eller radiooperatør på norske skip gjelder STCW-konvensjonens regel I/10. Sertifikater som kan anerkjennes skal være utstedt av eller under myndighet av en stat som er part i STCW-konvensjonen. Det må dokumenteres at krav til kvalifikasjoner, utstedelse av og påtegning til sertifikater og registrering er fullstendig oppfylt.

(2) Sjøfartsdirektoratet kan treffe tiltak som også inkluderer inspeksjon og evaluering for å sikre at sjøfolk som søker om å få godkjent sertifikater som er utstedt i henhold til bestemmelsene i regel II/1, II/2, II/3, III/1, III/2, III/3, V/1 nr. 2 eller utstedt i henhold til VII/1 oppfyller kravene til kompetanse som definert i STCW-koden.

(3) Sertifikater utstedt av eller under myndighet av en stat som ikke er part i STCW-konvensjonen, skal ikke anerkjennes.

0 Endret ved forskrifter 8 nov 2005 nr. 1415, 18 okt 2007 nr. 1164.

§ 8-3. Midlertidig tjeneste i sertifikatpliktig stilling

CRA utstedes til innehaver av utenlandsk sertifikat som tilfredsstillende kravene i § 8-2 og som har innlevert fullstendig søknad om påtegning i henhold til § 8-4. CRA sammen med det utenlandske sertifikatet, gir søkeren adgang til å tjenestegjøre om bord i slik stilling som sertifikatet angir i relasjon til STCW-konvensjonen inntil søknaden er behandlet og avgjort, likevel ikke utover tre måneder regnet fra tidspunktet for utstedelse av CRA. Med unntak av sertifikater utstedt av stat som er part i EØS-avtalen, utstedes ikke CRA til fører av skip, uten særskilt godkjenning av Sjøfartsdirektoratet i hvert enkelt tilfelle.

0 Endret ved forskrift 18 okt 2007 nr. 1164.

§ 8-4. Søknad om påtegning

(1) Søknad om påtegning skal sendes til Sjøfartsdirektoratet på fastsatt skjema. Søknad kan også fremmes til norsk arbeidskontor eller utenriksstasjon for utstedelse av CRA i samsvar med § 8-3. Søknad og alle vedlegg skal foreligge på norsk eller engelsk. Gyldig sertifikat og dokumentasjon for hvilken klasse og grad av STCW-konvensjonen som er oppfylt med eventuelle begrensninger må fremlegges.

(2) Innehaver av utenlandsk sertifikat fra et land utenfor EØS-området som det søkes om påtegning for, må være ansatt, eller ha tilsagn om ansettelse på norske skip, eller på skip som begjæres registrert i et norsk skipsregister.

(3) Den som det søkes om påtegning for må ha tilfredsstillende kunnskaper i engelsk og tilfredsstillende kjennskap til norsk regelverk i relasjon til stillingens ansvarsområde.

(4) For utenlandsk statsborger som søker dispensasjon som fører skal rederiet dokumentere at vedkommende har kjennskap til norsk regelverk og nødvendige språkkunnskaper ved godkjent kurs og bestått godkjent prøve.

(5) Søknad om påtegning for radiotelegrafister og radiotelefonister sendes Telenor Maritim Radio, Radioinspeksjon. Navigatør som i sin stilling også skal fungere som radiooperatør, må i tillegg til påtegningen som navigatør, inneha påtegning som radiooperatør.

(6) All utdanning, praksis og fartstid de siste 5 år kan forlanges dokumentert av Sjøfartsdirektoratet.

0 Endret ved forskrifter 29 juni 2007 nr. 1006 (i kraft 1 juli 2007), 18 okt 2007 nr. 1164.

§ 8-5. Utstedelse av påtegning

(1) Den som får innvilget søknad i henhold til § 8-4 skal motta påtegning av Sjøfartsdirektoratet eller den det bemyndiger.

(2) Sertifikat utstedt av myndighet i stat som er part i STCW-konvensjonen, skal ha påtegning av utstedende myndighet om hvilken klasse av STCW-konvensjonen som sertifikatet oppfyller. Ved Sjøfartsdirektoratets anerkjennelse i henhold til § 8-2, påtegnes sertifikatet med rettigheter tilsvarende norske sertifikater som angitt i kapitlene 4 og 5 i denne forskrif-

ten.

(3) Når det av hensyn til forpleining av utenlandske mannskaper er nødvendig å ansette kokk fra stat som ikke har ratifisert ILO-konvensjon nr. 69, og vedkommende har dokumentert praksis og utdanning som kan vurderes opp mot kravene i konvensjonen, kan Sjøfartsdirektoratet eller instans bemyndiget av Sjøfartsdirektoratet innvilge dispensasjon fra sertifikatplikten for et begrenset tidsrom.

0 Endret ved forskrift 18 okt 2007 nr. 1164.

§ 8-6. Rettigheter og gyldighet ved påtegning

(1) Påtegning utstedt etter bestemmelsene i denne forskrift er bare gyldig sammen med det utenlandske sertifikatet som danner grunnlaget for utstedelsen av påtegningsdokumentet.

(2) Påtegning kan gis gyldighet i inntil 5 år regnet fra utstedelsesdato. Påtegning kan fornyes for inntil 5 år av gangen på grunnlag av gyldig sertifikat. Det kan ikke gis gyldighet ut over gyldigheten av det aktuelle utenlandske sertifikatet.

(3) Påtegning utstedt til person fra et land utenfor EØS-området gir normalt ikke rett til å gjøre tjeneste som fører på skip med bruttotonnasje på 250 eller mer. Sjøfartsdirektoratet kan gi dispensasjon fra denne bestemmelsen for skip registrert i Norsk internasjonalt skipsregister og kan ta beredskapshensyn ved behandling av slik søknad.

(4) Påtegning kan trekkes tilbake i henhold til bestemmelsene i sertifiseringsloven § 5 jf. § 4 nr. 3.

Tester: ja/ nei/ hvilke

Nei

10. REFERANSER

Aetat Intro (2001). *Fra Gardemoen til turnustjeneste: Hekker og vanngraver for utenlandske leger*. Rapport nr. 3.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Stortingsmelding nr. 18 (2007-2008). *Arbeidsinnvandring*.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Sortingsmelding.nr.9 (2006-2007): *Arbeid, Velferd og Inkludering*.

Brautaset-utvalget (2007, 5. januar). "Instilling fra utredningsutvalg for godkjenning og godskrivning av høyere utdanning i Norge".

Blom, Svein og Henriksen, Kristin (2008). *Levekår blant innvandrere i Norge 2005/2006*. Rapport 2008/5. Statistisk sentralbyrå.

Drevdal, S og Kjelsrud, M (1996). Bruk av innvandreres kompetanse i arbeidslivet, Notat 96/28. Statistisk sentralbyrå.

Eckhoff og Smith (2006: 418). *Forvaltningsrett. 8. Utgave*. Oslo: Universitetsforlaget.

ECON Pöyry (2008). *Arbeidskraft og rekruttering i kommunene – en kunnskapsstatus*. KS-Rapport.

Eldring, Line og Hansen, Arnholtz (2009). "Fagbevegelsen og arbeidsinnvandring: Strategier og resultater i Norge og Danmark", i *Søkelys på arbeidslivet 1/2009*, årgang 26, 29-44.

Gabrielsen, E et al. (2005). "Mange innvandrere er dårlige til å lese norsk", i *Samfunnsspeilet*, 2005, 2, Statistisk sentralbyrå.

Henriksen, Kristin (2008). "Overkvalifiserte innvandrere. Leger på lager", i *Samfunnsspeilet* nr. 3, 2008. URL: <http://www.ssb.no/ssp/utg/200803/07/>. SSB.

HSH. "Realkompetanse". URL: www.hsh-org.no/.../1F4EC6CEC694D0A152370EA103D5CFE1o.doc. [15.10.2009].

Høgskolen i Akershus (2008). "Avtale mellom Statens autorisasjonskontor for helsepersonell og Høgskolen i Akershus om bistand ved faglig vurdering av utenlandsk utdanning m.m. som grunnlag for autorisasjon og lisens til jordmor og vernepleier".

IMDi, Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (2008). *Integrert, men diskriminert – en undersøkelse blant innvandrere fra Afrika, Øst-Europa og Sør- og Mellom-Amerika*. Rapport nr. 9.

Legeföreningen, URL: www.legeföreningen.no

Lovdata, lover og forskrifter fra URL: www.lovdata.no

NOKUT "Akademisk godkjenning". URL: http://www.nokut.no/sw10833.asp#516_7667 [22.10.09].

SAFH, Statens autorisasjonskontor for helsepersonell (2003). "Arbeidsgruppen for utredning av mulighetene for forbedring av ordningene for utenlandsk utdanning som grunnlag for autorisasjon av helsepersonell og spesialistgodkjenning for leger". Rapport fra Forenklingsutvalget.

Støren, Liv Anne. (2006). "Innvandrere med høy utdanning: Hvordan er deres møte med det norske arbeidsmarkedet?", i Grøgaard, Jens B. og Støren, Liv Anne (eds). *Kunnskapssam-*

funnet tar form: utdanningsekspløsjonen og arbeidsmarkedets struktur. Oslo: Cappelen Akademiske forlag.

Try, Sverre (24. april 2008). "Stortingsmelding om arbeidsinnvandring". Presentasjon.

UDI, Utlendingsdirektoratet. "SVAR-prosjektet". URL:
http://www.udi.no/upload/Pub/Aasrapport/2007/26_27.pdf.

Villund, Ole (2008). *Riktig yrke etter utdanning? En registerbasert undersøkelse om kompetanse og arbeidsoppgaver hos ansatte med innvandrerbakgrunn*. Rapport Statistisk sentralbyrå.

Tildelingsbrev, årsrapporter, etc fra departementer til godkjenninginstanser for lovregulerte yrker.

VEDLEGG 1 – STATISTIKK OVER LOVREGULERTE YRKER

Statens autorisasjonskontor for helsepersonell

Lovregulert yrke	Innkomne søknader, søkere med utdanning fra Norge og utlandet						
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Årstall							
Ambulansearbeidere	633	951	568	272	343	305	452
Apotektekniker	1664	2148	534	348	326	291	888
Audiograf	181	126	36	11	49	45	41
Bioingeniør	284	268	256	258	267	318	309
Ergoterapeut	186	203	126	275	260	261	332
Farmasøyt	2318	775	234	240	274	270	63
Fotterapeut	96	81	101	132	146	142	149
Fysioterapeut	809	822	872	512	490	469	522
Helsesekretær	1009	2124	1313	1413	1117	1211	2124
Hjelpepleier	2853	4710	3741	4106	4505	4525	5698
Jordmor	283	300	314	205	230	243	284
Kiropraktor	35	40	31	48	52	79	47
Klinisk Ernæringsfysiolog	30	83	43	24	28	34	46
Lege	3060	3386	2825	3744	2689	3508	3925
Omsorgsarbeider	2160	4996	1362	667	560	704	950
Optiker	66	76	57	95	77	88	93
Ortopediingeniør	15	8	8	3	3	15	16
Ortoptist	14	15	5	5	4	0	8
Perfusjonist	18	4	5	3	1	3	6
Provisorfarmasøyt							145
Psykolog	307	307	327	373	369	392	488
Radiograf	255	228	250	259	233	232	251
Reseptarfarmasøyt							110
Sykepleier	6620	7004	5808	5643	6134	6576	7422
Tannhelsesekretær	714	1569	460	343	292	267	746
Tannlege	263	195	250	239	195	259	284
Tannpleier	47	48	63	58	24	56	74
Tanntekniker	275	312	81	31	29	51	75
Vernepleier	626	839	845	865	906	886	925
SUM	24821	31618	20515	20172	19603	21220	26473

Kilde: SAFHs årsrapporter

Lovregulert yrke	Innvilgede søknader Norge						
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Årstall							
Ambulansearbeidere	461	373	338	213	336	286	382
Apotektekniker	862	1732	829	299	243	237	308
Audiograf	76	105	41	9	36	39	35
Bioingeniør	185	195	186	178	203	238	215
Ergoterapeut	155	171	188	236	234	219	207
Farmasøyt	1766	535	155	155	147	142	39
Fotterapeut	66	78	76	89	117	132	128
Fysioterapeut	255	244	234	259	287	249	258

GODKJENNINGSORDNINGER FOR LOVREGULERTE YRKER

Helsesekretær	596	1939	1370	1015	924	1028	1085
Hjelpepleier	1648	2951	2657	2775	3115	3232	3255
Jordmor	85	89	85	98	82	97	110
Kiropraktor	0	0	0	0	0	0	0
Klinisk Ernæringsfysiolog	6	23	25	17	17	13	22
Lege	517	606	405	395	425	413	411
Omsorgsarbeider	1520	4224	2217	750	529	664	622
Optiker	43	46	41	56	55	66	51
Ortopediingeniør	1	6	5	0	0	9	1
Ortoptist	0	5	0	0	0	0	0
Perfusjonist	6	0	2	0	0	2	2
Provisorfarmasøyt							1674
Psykolog	170	241	213	225	209	206	232
Radiograf	103	146	176	175	187	196	185
Reseptarfarmasøyt							1356
Sykepleier	3317	3325	3363	3531	3550	3552	3581
Tannhelsesekretær	281	1306	764	319	239	210	271
Tannlege	69	99	84	101	90	110	103
Tannpleier	36	43	55	42	14	49	32
Tanntekniker	173	231	107	21	31	32	11
Vernepleier	575	780	752	758	777	796	795
SUM	12972	19493	14368	11716	11847	12217	15377

Kilde: SAFHs årsrapporter

Lovregulert yrke	Innvilgede søknader Norden							
	Årstall	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Ambulansearbeidere		1	0	2	1	1	1	2
Apotektekniker		0	0	0	2	0	0	0
Audiograf		3	5	4	1	1	1	2
Bioingeniør		6	28	17	7	4	10	12
Ergoterapeut		11	10	5	4	7	10	10
Farmasøyt		83	59	30	22	41	23	7
Fotterapeut		2	0	0	3	0	1	3
Fysioterapeut		79	64	59	48	67	74	64
Helsesekretær		0	1	1	0	1	0	0
Hjelpepleier		250	479	380	238	261	334	632
Jordmor		100	80	98	76	90	115	59
Kiropraktor		7	1	6	16	6	2	17
Klinisk Ernæringsfysiolog		3	28	39	4	3	0	2
Lege		647	655	657	641	652	523	498
Omsorgsarbeider		0	3	0	1	1	0	0
Optiker		10	22	10	6	3	7	10
Ortopediingeniør		6	1	1	4	1	0	4
Ortoptist		3	0	0	0	0	0	0
Perfusjonist		11	4	3	3	1	1	2
Provisorfarmasøyt								255
Psykolog		38	13	23	22	41	50	55
Radiograf		83	55	45	31	9	10	6
Reseptarfarmasøyt								103
Sykepleier		1233	1193	1247	896	1459	1687	1888
Tannhelsesekretær		1	3	2	0	0	2	1
Tannlege		26	24	26	18	21	25	22
Tannpleier		1	0	2	1	4	2	3

Tanntekniker	8	12	7	7	2	4	1
Vernepleier	2	3	3	0	5	1	0
SUM	2614	2743	2667	2052	2681		

Kilde: SAFHs årsrapporter

Lovregulert yrke	Innvilgede søknader EØS						
Årstall	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Ambulansearbeidere	0	0	3	0	1	4	3
Apotektekniker	0	0	2	3	1	1	4
Audiograf	0	0	0	0	0	0	1
Bioingeniør	5	2	2	5	0	2	1
Ergoterapeut	4	4	3	3	2	5	7
Farmasøyt	27	17	9	7	7	9	2
Fotterapeut	0	0	0	0	1	0	0
Fysioterapeut	114	137	176	142	72	76	73
Helsesekretær	3	0	2	4	3	1	4
Hjelpepleier	3	9	14	14	27	24	44
Jordmor	6	4	3	5	9	6	8
Kiropraktor	12	8	14	2	14	18	24
Klinisk Ernæringsfysiolog	0	4	6	2	1	0	3
Lege	197	188	170	252	458	392	410
Omsorgsarbeider	0	1	0	0	0	1	2
Optiker	1	2	2	1	2	2	4
Ortopediingeniør	1	0	7	1	1	5	4
Ortophist	2	7	3	3	2	1	5
Perfusjonist	0	0	0	0	0	0	1
Provisorfarmasøyt							109
Psykolog	8	9	10	6	19	17	24
Radiograf	9	3	2	6	2	2	4
Reseptarfarmasøyt							3
Sykepleier	94	163	149	76	160	117	178
Tannhelsesekretær	0	0	2	1	5	1	3
Tannlege	21	44	69	57	44	52	46
Tannpleier	0	0	0	0	0	0	0
Tanntekniker	1	6	5	0	1	0	7
Vernepleier	1	0	0	2	1	4	2
SUM	509	612	653	592	833	740	975

Kilde: SAFHs årsrapporter

Lovregulert yrke	Innvilgede søknader land utenfor EØS						
Årstall	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Ambulansearbeidere	0	0	1	0	1	5	0
Apotektekniker	0	0	1	3	2	1	3
Audiograf	0	0	0	0	1	0	0
Bioingeniør	6	2	8	7	3	5	5
Ergoterapeut	1	5	4	7	2	2	3
Farmasøyt	22	13	6	17	12	14	1
Fotterapeut	0	0	0	0	1	0	0
Fysioterapeut	5	10	18	9	10	11	10
Helsesekretær	0	0	0	1	0	2	6
Hjelpepleier	94	190	379	119	101	186	457
Jordmor	1	4	6	8	3	1	2
Kiropraktor	3	6	6	4	7	9	4

Klinisk Ernæringsfysiolog	1	1	5	1	1	1	2
Lege	0	0	21	326	140	158	174
Omsorgsarbeider	0	0	0	0	0	0	0
Optiker	0	0	1	2	1	0	3
Ortopediingeniør	0	0	0	0	0	0	0
Ortoptist	4	3	0	2	1	0	1
Perfusjonist	0	0	0	0	0	0	0
Provisorfarmasøyt							47
Psykolog	2	6	3	4	5	8	7
Radiograf	7	7	6	4	1	0	1
Reseptarfarmasøyt							24
Sykepleier	87	206	344	334	172	172	191
Tannhelsesekretær	0	0	0	0	1	0	3
Tannlege	18	16	12	34	29	20	17
Tannpleier	2	0	0	0	1	1	0
Tanntekniker	2	1	2	6	0	3	1
Vernepleier	0	0	1	0	0	0	0
SUM	257	470	1015	888	495	599	962

Kilde: SAFHs årsrapporter

Lovregulert yrke	Sum Innvilgede Søknader						
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Årstall	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Ambulansearbeidere	462	373	344	214	339	296	387
Apotektekniker	862	1732	832	307	246	239	315
Audiograf	79	110	45	10	38	40	38
Bioingeniør	202	227	213	1987	210	255	233
Ergoterapeut	171	190	200	250	245	236	227
Farmasøyt	1898	624	200	201	203	218	49
Fotterapeut	68	78	76	92	119	133	131
Fysioterapeut	453	455	487	485	436	410	406
Helsesekretær	599	1940	1373	1020	928	1031	1095
Hjelpepleier	1995	3629	3430	3146	3504	3776	4388
Jordmor	192	177	194	187	184	219	209
Kiropraktor	24	15	26	22	22	29	44
Klinisk Ernæringsfysiolog	10	56	75	24	22	14	29
Lege	1361	1449	1444	1614	1675	1486	1493
Omsorgsarbeider	1520	4228	2217	751	530	665	624
Optiker	54	70	54	65	61	75	74
Ortopediingeniør	8	7	13	5	2	14	9
Ortoptist	9	15	3	5	3	1	6
Perfusjonist	17	4	5	3	1	3	5
Provisorfarmasøyt							112
Psykolog	218	269	249	257	274	281	318
Radiograf	202	211	229	216	199	208	196
Reseptarfarmasøyt							92
Sykepleier	4731	4891	5103	4837	5335	5528	5838
Tannhelsesekretær	282	1309	768	320	245	213	278
Tannlege	134	183	191	210	184	207	188
Tannpleier	39	43	57	43	19	52	35
Tanntekniker	184	250	121	34	34	39	20
Vernepleier	578	783	756	760	783	801	797
SUM	16325	23318	18703	15248	15841	16468	21003

Kilde: SAFHs årsrapporter

Lovregulert yrke	Sum avslåtte søknader						
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Årstall							
Ambulansarbeidere	42	67	119	0	6		
Apotektekniker	3	14	54	21	18		
Audiograf	7	4	6	1	1		
Bioingeniør	12	19	30	43	16		
Ergoterapeut	0	3	0	3	0		
Farmasøyt	0	16	37	24	5		
Fotterapeut	2	3	13	6	6		
Fysioterapeut	24	36	30	29	25		
Helsesekretær	96	115	198	109	32		
Hjelpepleier	89	97	141	552	393		
Jordmor	25	9	16	4	11		
Kiropraktor	0	2	0	0	0		
Klinisk Ernæringsfysiolog	0	2	5	3	4		
Lege	1	30	4	46	77		
Omsorgsarbeider	10	2	8	27	24		
Optiker	0	0	6	7	6		
Ortopediingeniør	1	0	3	2	1		
Ortoptist	0	0	0	1	0		
Perfusjonist	0	0	0	0	0		
Provisorfarmasøyt							
Psykolog	4	12	30	33	22		
Radiograf	8	10	7	24	7		
Reseptarfarmasøyt							
Sykepleier	250	202	633	430	315		
Tannhelsesekretær	1	8	29	31	19		
Tannlege	1	0	0	1	5		
Tannpleier	0	0	4	6	4		
Tanntekniker	2	1	13	0	11		
Vernepleier	7	17	10	14	7		
SUM	585	669	1396	1417	1015	917	658

Kilde: SAFHs årsrapporter

Lovregulert yrke	Behandlede klager over vedtak fra SAFH om ikke å tildele autorisasjon eller lisens (søkere med utdanning fra Norge og utlandet)						
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Årstall							
Ambulansarbeidere	-	-	2	5	0	-	-
Apotektekniker	-	6	0	1	2	-	-
Audiograf	-	-	1	1	1	-	-
Bioingeniør	-	-	17	1	0	1	4
Ergoterapeut	-	1	0	-	-	-	-
Farmasøyt	-	-	3	0	-	1	0
Fotterapeut	-	2	0	-	-	-	-
Fysioterapeut	3	5	3	3	1	1	3
Helsesekretær	-	-	15	1	2	-	-
Hjelpepleier	2	6	13	10	7	5	3
Jordmor	-	3	0	-	-	1	1
Kiropraktor	-	-	-	-	-	-	-
Klinisk Ernæringsfysiolog	-	-	-	-	1	-	-
Lege	1	6	5	11	9	1	9
Omsorgsarbeider	-	-	-	-	-	-	-
Optiker	-	-	1	0	-	1	0

Ortopediingeniør	4	1	1	0	1	-	1
Ortoptist	-	-	-	-	-	-	-
Perfusjonist	-	-	-	-	-	-	-
Provisorfarmasøyt	-	-	-	-	-	-	-
Psykolog	-	-	9	1	4	2	0
Radiograf	3	2	4	1	0	-	3
Reseptarfarmasøyt	-	-	-	-	-	-	-
Sykepleier	7	11	28	16	7	5	4
Tannhelsesekretær	-	1	1	0	-	-	-
Tannlege	1	-	-	-	1	-	-
Tannpleier	-	-	0	-	1	-	1
Tanntekniker	-	-	1	0	-	2	1
Vernepleier	-	-	-	-	-	-	-
Utvidet legelicens	5	17	5	5	2	5	-
SUM: (søkere med utdanning fra Norge og utlandet)	34	61	109	56	39	25	30
<i>Personer med utenlandsk utdanning</i>	-	28	62	34	28	12	23
<i>Tredjeland</i>	-	-	-	11	12	8	18
<i>EØS land (norden og EU)</i>	-	-	-	23	9	4	5
<i>Personer med norsk utdanning</i>	-	-	47	22	11	-	7
<i>Antall stadfestet</i>	-	44	81	-	-	-	27
<i>Antall omgjort</i>	-	14	28	12	-	-	3
<i>Hjemvist til ny behandling/avvist</i>	-	3	-	-	-	-	-

Kilde: Helsepersonellnemndas årsrapporter

Behandlede klager over vedtak fra Den norske legeforening							
Årstall	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Lege - studentlisens	-	2	0	2	-	0	0
Lege med spesialistutdanning	8	2	0	-	1	0	2
utvidet fysioterapeut etter 75 år	-	-	-	1	-	0	0
Antall stadfestet	-	-	-	-	1	0	1
Antall omgjort	-	-	-	1	-	0	1

Kilde: Helsepersonellnemndas årsrapporter

Legeforeningen

Lege med spesialistutdanning		Totalt antall godkjente spesialister, med utdanning fra Norge og utlandet						
Spesialitet:								
Årstall	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	
Allmennmedisin	-	147	161	157	138	151	207	
Anestesiologi	-	47	64	58	83	74	66	
Arbeidsmedisin	-	11	8	12	7	4	8	
Barnekirurgi	-	1	2	1	0	0	1	
Barne- og ungdomspsykiatri	-	12	19	18	13	15	22	
Barnesykdømmer	-	27	29	26	33	36	30	
Blodsykdømmer	-	1	6	5	8	4	6	
Endokrinologi	-	6	4	5	2	3	6	
Fordøyelsesykdømmer	-	7	5	9	11	14	6	
Fysikalsk medisin og rehabilitering	-	10	8	9	9	9	4	
Fødselshjelp og kvinnesykdommer	-	44	30	37	46	56	43	
Gastroenterologisk kirurgi	-	14	12	7	8	25	16	

GODKJENNINGSORDNINGER FOR LOVREGULERTE YRKER

Generell kirurgi	-	33	35	40	49	32	56
Geriatrici	-	2	4	6	5	8	8
Hjertesykdommer	-	18	23	19	19	27	35
Hud- og veneriske sykdommer	-	5	4	5	7	10	6
Immunologi og transfusjonsmedisin	-	6	2	5	1	5	1
Indremedisin	-	71	62	87	77	95	72
Infeksjonssykdommer	-	6	3	4	5	11	2
Karkirurgi	-	0	1	5	4	1	5
Kjevekirurgi og munnhulesykdommer	-	0	0	2	3	1	0
Klinisk farmakologi	-	3	0	1	3	3	5
Klinisk nevrofysiologi	-	4	3	2	1	2	3
Lungesykdommer	-	8	4	9	15	7	14
Medisinsk biokjemi	-	2	3	7	4	1	6
Medisinsk genetikk	-	2	1	2	2	2	2
Medisinsk mikrobiologi	-	5	4	5	6	8	5
Nevrokirurgi	-	6	2	4	4	7	3
Nevrologi	-	13	32	15	25	20	21
Nukleærmedisin	-	3	4	1	5	4	5
Nyresykdommer	-	6	6	1	7	14	8
Onkologi	-	6	7	8	16	11	16
Ortopedisk kirurgi	-	37	22	36	40	58	53
Patologi	-	10	9	8	12	10	19
Plastikkirurgi	-	5	7	11	15	12	6
Psykiatrici	-	64	73	78	68	83	100
Radiologi	-	39	38	41	62	67	60
Revmatologi	-	4	10	5	7	12	5
Samfunnsmedisin	-	4	4	6	3	7	4
Thoraxkirurgi	-	4	2	2	3	2	2
Urologi	-	11	9	8	7	14	5
Øre-nese-halssykdommer	-	14	15	15	20	25	32
Øyesykdommer	-	14	16	21	21	25	33
SUM		801	732	757	803	874	1 006

Kilde: www.legeforeningen.no

Lege med spesialistutdanning Spesialitet:	Totalt antall godkjente spesialister, med utdanning fra Norge og utlandet						
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Allmennmedisin	-	62	67	42	42	38	68
Anestesiologi	-	24	24	26	29	32	33
Arbeidsmedisin	-	0	0	0	0	0	0
Barnekirurgi	-	0	1	0	0	0	0
Barne- og ungdomspsykiatri	-	2	3	1	0	2	7
Barnesykdommer	-	4	9	3	5	7	13
Blodsykdommer	-	0	2	2	1	0	0
Endokrinologi	-	1	0	1	1	0	4
Fordøyelsesykdommer	-	1	2	2	4	5	2
Fysikalsk medisin og rehabilitering	-	0	0	0	0	0	1
Fødselshjelp og kvinnesykdommer	-	14	12	15	9	20	15
Gastroenterologisk kirurgi	-	0	0	0	0	5	1
Generell kirurgi	-	11	10	17	14	11	16
Geriatrici	-	0	0	0	2	2	2

GODKJENNINGSORDNINGER FOR LOVREGULERTE YRKER

Hjertesykdommer	-	11	7	4	5	14	12	
Hud- og veneriske sykdommer	-	0	3	2	2	2	2	
Immunologi og transfusjonsmedisin	-	0	0	1	0	1	0	
Indremedisin	-	19	17	17	17	30	27	
Infeksjonssykdommer	-	1	0	1	2	3	0	
Karkirurgi	-	0	0	2	0	0	0	
Kjevekirurgi og munnhulesykdommer	-	0	0	0	0	0	0	
Klinisk farmakologi	-	0	0	0	0	0	1	
Klinisk neurofysiologi	-	1	0	0	0	1	1	
Lungesykdommer	-	0	1	3	3	2	3	
Medisinsk biokjemi	-	0	0	0	1	0	1	
Medisinsk genetikk	-	0	0	0	0	0	0	
Medisinsk mikrobiologi	-	0	0	0	0	1	0	
Nevrokirurgi	-	1	0	0	0	3	1	
Nevrologi	-	3	3	2	2	2	3	
Nukleærmedisin	-	0	0	0	0	1	1	
Nyresykdommer	-	0	1	0	1	2	3	
Onkologi	-	1	2	1	0	0	1	
Ortopedisk kirurgi	-	16	9	13	13	38	36	
Patologi	-	1	1	0	2	2	7	
Plastikkirurgi	-	1	1	7	7	4	3	
Psykatri	-	7	9	14	9	23	31	
Radiologi	-	11	11	17	19	33	30	
Revmatologi	-	2	1	0	1	2	1	
Samfunnsmedisin	-	0	0	1	0	1	0	
Thoraxkirurgi	-	0	0	1	0	2	1	
Urologi	-	6	0	4	1	4	2	
Øre-nese-halssykdommer	-	5	4	4	7	13	17	
Øyesykdommer	-	5	5	11	6	8	14	
SUM		209	210	205	214	205	314	360

Kilde: www.legeforeningen.no

Lege med spesialistutdanning Spesialitet:	Totalt antall godkjente spesialister, med utdanning fra Norge og utlandet							
	Årstall	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Allmennedisin	-	0	-	0	0	0	0	0
Anestesiologi	-	2	5	2	20	6	13	
Arbeidsmedisin	-	1	0	0	0	0	1	
Barnekirurgi	-	0	0	0	0	0	0	
Barne- og ungdomspsykiatri	-	0	0	1	0	0	3	
Barnesykdommer	-	0	1	0	2	4	3	
Blodsykdommer	-	0	0	0	0	0	0	
Endokrinologi	-	0	0	0	0	0	0	
Fordøyelsesykdommer	-	0	0	0	0	0	0	
Fysikalsk medisin og rehabilitering	-	0	0	0	2	0	1	
Fødselshjelp og kvinnesykdommer	-	3	3	1	11	5	8	
Gastroenterologisk kirurgi	-	0	0	0	0	4	4	
Generell kirurgi	-	6	2	3	10	7	11	
Geriatrici	-	0	0	0	0	0	0	
Hjertesykdommer	-	0	0	0	1	1	1	
Hud- og veneriske sykdommer	-	0	0	1	1	3	2	

Immunologi og transfusjons- medisin	-	0	0	0	0	0	0
Indremedisin	-	4	1	3	7	7	5
Infeksjonssykdommer	-	0	0	0	0	0	0
Karkirurgi	-	0	0	0	1	0	0
Kjevekirurgi og munnhule- sykdommer	-	0	0	1	1	1	0
Klinisk farmakologi	-	0	0	0	0	0	0
Klinisk nevrofysiologi	-	0	0	0	0	0	0
Lungesykdommer	-	0	0	1	0	0	0
Medisinsk biokjemi	-	0	0	0	0	0	0
Medisinsk genetikk	-	0	0	0	0	0	0
Medisinsk mikrobiologi	-	1	0	0	0	0	0
Nevrokirurgi	-	1	0	0	0	0	1
Nevrologi	-	1	1	0	3	6	6
Nukleærmedisin	-	0	0	0	0	2	1
Nyresykdommer	-	0	0	0	0	0	0
Onkologi	-	0	0	0	1	0	0
Ortopedisk kirurgi	-	2	1	3	5	3	3
Patologi	-	0	1	1	0	2	3
Plastikkirurgi	-	1	1	0	0	2	0
Psykatri	-	2	1	3	1	8	12
Radiologi	-	0	0	2	10	9	5
Revmatologi	-	0	0	0	0	0	0
Samfunnsmedisin	-	0	0	0	0	0	0
Thoraxkirurgi	-	0	0	0	0	0	0
Urologi	-	0	0	0	1	3	1
Øre-nese-halssykdommer	-	0	0	1	2	4	8
Øyesykdommer	-	0	1	1	2	1	2
SUM		32	24	18	24	83	94

Kilde: www.legeforeningen.no

Merknad:

Det føres ikke statistikk over søkere fra tredjeland

Årstall	Behandlede klager over vedtak						
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Lege - studentlisens	-	2	0	2	-	0	0
Lege med spesialistutdan- ning	8	2	0	-	1	0	2
utvidet fysioterapeut etter 75 år	-	-	-	1	-	0	0
Antall stadfestet	-	-	-	-	1	0	1
Antall omgjort	-	-	-	1	-	0	1

Kilde: Helsepersonellnemndas årsrapporter

Sjøfartsdirektoratet

	Totalt behandlede søknader utenlandssøkere				
Årstall	2002	2003	2004	2005	2006
Skipsførere	1340	1013	2353	4706	1187
Navigatører	2994	1690	4684	9368	2255
Brovakt	–	0	0	0	0
Maskinsjef	894	566	1460	2920	898
Maskinister	2147	1197	3344	6688	1748
Maskinvakt	–	0	0	0	0
Kokk/forpl.	1134	943	2077	4154	571
Tankerman	2646	1667	4313	8626	1946
Mob.	–	0	0	0	1
H. Mob	–	0	0	0	0
Assessor	–	0	0	0	0
Plattformsjef	–	0	0	0	0
Kontrollromsoperatør	–	0	0	0	0
Stabilitetssjef	–	0	0	0	0
Teknisk sjef	–	0	0	0	0
Teknisk assistent	–	0	0	0	0
Skipselektrikker	14	0	0	0	0
Maskinromoperatør	–	0	0	0	0

	Utstedte påtegninger utenlandssøkere				
Årstall	2002	2003	2004	2005	2006
Skipsførere	777	553	612	530	667
Navigatører	2433	1441	1503	1580	1897
Brovakt	–	0	0	0	0
Maskinsjef	625	465	516	445	732
Maskinister	1740	1016	991	1017	1547
Maskinvakt	–	0	0	0	0
Kokk/forpl.	160	0	6	0	5
Tankerman	2404	1556	1253	1383	1779
Mob.	–	0	0	0	0
H. Mob	–	0	0	0	0
Assessor	–	0	0	0	0
Plattformsjef	–	0	0	0	0
Kontrollromsoperatør	–	0	0	0	0
Stabilitetssjef	–	0	0	0	0
Teknisk sjef	–	0	0	0	0
Teknisk assistent	–	0	0	0	0
Skipselektrikker	–	0	0	0	0
Maskinromoperatør	–	0	0	0	0

	Utstedt dispensasjon utenlandssøkere				
Årstall	2002	2003	2004	2005	2006
Skipsførere	550	442	510	406	486
Navigatører	–	0	0	0	0
Brovakt	–	0	0	0	0
Maskinsjef	–	0	0	0	0
Maskinister	–	0	0	0	0
Maskinvakt	–	844	0	0	0
Kokk/forpl.	902	0	895	791	537
Tankerman	–	0	0	0	0

Mob.	–	0	0	0	0
H. Mob	–	0	0	0	0
Assessor	–	0	0	0	0
Plattformsjef	–	0	0	0	0
Kontrollromsoperatør	–	0	0	0	0
Stabilitetssjef	–	0	0	0	0
Teknisk sjef	–	0	0	0	0
Teknisk assistent	–	0	0	0	0
Skipslektrikker	–	0	0	0	0
Maskinromoperatør	–	0	0	0	0

	Avslag dispensasjon/påtegning utenlandssøkere				
Årstall	2002	2003	2004	2005	2006
Skipsførere	13	18	4	9	34
Navigatører	561	249	106	164	358
Brovakt	-	0	0	0	0
Maskinsjef	269	101	29	43	166
Maskinister	407	181	63	81	201
Maskinvakt	-	0	0	0	0
Kokk/forpl.	72	99	20	37	29
Tankerman	242	111	32	115	167
Mob.	-	0	0	0	1
H. Mob	-	0	0	0	0
Assessor	-	0	0	0	0
Plattformsjef	-	0	0	0	0
Kontrollromsoperatør	-	0	0	0	0
Stabilitetssjef	-	0	0	0	0
Teknisk sjef	-	0	0	0	0
Teknisk assistent	-	0	0	0	0
Skipslektrikker	14	0	0	0	0
Maskinromoperatør	-	0	0	0	0

Kilde: Sjøfartsdirektoratet (statistikk oversendt etter personlig henvendelse)

Bergvesenet

	Antall søknader (norske og utenlandske søkere)	Søkere fra Norden	Øvrige søkere, utlandet
Bergingeniør	Få søknader, ingen statistikk føres	1 (innvilget)	0
Stiger	Få søknader, ingen statistikk føres	0	0

Kilde: Telefonisk henvendelse til Bergvesenet

Direktoratet for Naturforvaltning

Årstall	Sum innvilgede søknader						
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Preparant	-	-	-	6	2	3	3

Kilde: Intervju med DirNat

Merknad: Det føres bare statistikk for innvilgede søknader

Tilsynsrådet for advokatvirksomhet

	Antall registrerte søknader per år						
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	EØS-området						
Retts hjelpstiltak		8	8	8	8	10	10
Personer med advokatbevilling fra en annen EØS-stat	-	-		4	4	6	6
	Tredjeland						
Advokater og retts hjelpere		79	85	102	198	108	97

Kilde: Årsberetninger for Tilsynsrådet for advokatvirksomhet

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB)

	Totalt (anslått) utenlandske søkere							
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Elektrofagarbeider-Sum (føres ikke statistikk på den enkelte undergruppe/ spesialisering)	-	-	-	-	147	1570	1754	1928
Elektrofagarbeider - Automatiker								
Elektrofagarbeider - Automatikkmechaniker								
Elektrofagarbeider . Elektroreparatør								
Elektrofagarbeider - Energimontør høyspenning								
Elektrofagarbeider - Heismontør								
Elektrofagarbeider - Linjemontør(everksmontør B)								
Elektrofagarbeider - reparatør av elektromedisinsk utstyr								
Elektrofagarbeider - Togelektriker								
Elektrofagarbeider - Elektromontør lavspenning								
Elektrofagarbeider - Sakkyndig driftsansvarlig								
Elektrofagarbeider - Installasjonsinspektør								
Elektroinstallatør - Sum (føres ikke statistikk på den enkelte undergruppe/ spesialisering)	-	-	-	-	29	36	39	31
Elektroinstallatør Gr. L								
Elektroinstallatør Gr. H								
Elektroinstallatør - Automatiseringsleder								
Heisinstallatør	-	-	-	-	-	-	-	-
Sakkyndig driftsleder (egne anlegg)	0	0	0	0	0	0	0	0

Av disse anslås at det at andelen søkere er fra Norden:

	Totalt (anslått) utenlandske søkere							
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Elektrofagarbeider-Sum (føres ikke statistikk på den enkelte undergruppe/ spesialisering)	-	-	-	-	95 %	50-60 %	30 %	Usikkert

Elektrofagarbeider - Automatiker								
Elektrofagarbeider - Automatikkmekaniker								
Elektrofagarbeider . Elektroreparatør								
Elektrofagarbeider - Energimontør høyspenning								
Elektrofagarbeider - Heismontør								
Elektrofagarbeider - Linjemontør(everksmontør B)								
Elektrofagarbeider - reparatør av elektromedisinsk utstyr								
Elektrofagarbeider - Toglektriker								
Elektrofagarbeider - Elektromontør lavspenning								
Elektrofagarbeider - Sakkyndig driftsansvarlig								
Elektrofagarbeider - Installasjonsinspektør								
Elektroinstallatør - Sum (føres ikke statistikk på den enkelte undergruppe/ spesialisering)	-	-	-	-	95 %	60 %	60 %	50 %
Elektroinstallatør Gr. L								
Elektroinstallatør Gr. H								
Elektroinstallatør - Automatiseringsleder								
Heisinstallatør	-	-	-	-	-	-	-	-
Sakkyndig driftsleder (egne anlegg)	0	0	0	0	0	0	0	0

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	Innvilgede søknader EØS						
Instruktør farlig gods	0	0	0	0	0	0	0
Skytebas	-	-	-	-	-	-	4
	Innvilgede søknader land utenfor EØS						
Instruktør farlig gods	0	0	0	0	0	0	0
Skytebas	0	0	0	0	0	0	0

Lovregulert yrke	Søknader
Brannkonstabel	Disse yrkene har til sammen 2-3 søkere per år, hovedsaklig fra Sverige. I underkant av 1 søker per år fra tredjeland.
Brannsjef	
Feiersvenn	
Utrykningsleder	
Leder for beredskapsavdeling	
Leder for forebyggende avdeling	
Overordnet vakt	
Operatør på nødalarmeringssentral	
Forebyggende personell	

Kilde: Intervjuer og e-postkorrespondanse med DSB

Post- og teletilsynet

	Totalt antall innkomne søknader (norske og utenlandske søkere)						
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Kabel tv-installatør	30	28	38	29	31	24	24
Radioinstallatør (class ria/ class rea, class rib/class rea)	18	43	38	36	54	37	61
Teleinstallatør (class tia, class tid & rea)	86	56	66	89	102	98	135

Merknad:

Estimater fra informant i PT:

75% innvilges og 25% av søknadene avslås

1-3% (grovt estimat) av søkerne har utdannelse eller bakgrunn fra utenfor Norge. Av disse er de fleste igjen fra Norden.

Kilde: Intervju og e-postkorrespondanse m/PT

Vegdirektoratet

	Innkomne søknader (søkere m/ utdanning fra EØS)							Klager		
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2001-2007	2001-2007
Fagligleder avg trafikkskole	3								0	1
Trafikklærer	0	0	0	0	70		45	56	0	5 (ett omgjort)
Fører av utrykningskjøretøy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Underviosningpersonell til kompetansegivende kurs for fører av utrykningskjøretøy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Teknisk leder ved kontrollorgan for periodisk kjøretøykontroll	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Teknisk leder ved kjøretøyverksteder	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Kilde: E-postkorrespondanse med Vegdirektoratet, telefonsamtale

Kirkerådet

	Innkomne søknader								
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	
Diakon	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kantor	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kateket	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Prest	0	0	0	0	1	1	0	0	0
	Innvilgede søknader EØS								
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007		
Diakon	0	0	0	0	0	0	0	0	-
Kantor	0	0	0	0	0	0	0	0	-
Kateket	0	0	0	0	0	1	0	0	-
Prest	0	0	0	0	1	1	0	0	-

	Innvilgede søknader land utenfor EØS							
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	-
Diakon	0	0	0	0	0	0	0	-
Kantor	0	0	0	0	0	0	0	-
Kateket	0	0	0	0	0	0	0	-
Prest	0	0	0	0	0	0	0	-

Kilde: Intervju med Kirkerådet

Mattilsynet

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	Innkomne søknader						
Dyrepleier	-	-	-	9	17	30	28
Fiskehelsebiolog	-	-	-	10	10	6	8
Veterinær	-	-	-	134	128	119	138
	Innvilgede søknader Norge						
Dyrepleier	-	-	-	5	11	13	10
Fiskehelsebiolog	-	-	-	0	10	6	8
Veterinær	-	-	-	73	46	51	65
	Innvilgede søknader Norden						
Dyrepleier	-	-	-	3	0	14	15
Fiskehelsebiolog	-	-	-	0	0	0	0
Veterinær	-	-	-	8	13	8	4
	Innvilgede søknader EØS						
Dyrepleier	-	-	-	1	0	2	0
Fiskehelsebiolog	-	-	-	0	0	0	0
Veterinær	-	-	-	48	54	44	40
	Innvilgede søknader land utenfor EØS						
Dyrepleier	-	-	-	0	1	0	1

Fiskehelsebiolog	-	-	-	0	0	0	0
Veterinær	-	-	-	1	5	6	6
Sum Innvilgede Søknader							
Dyrepleier	-	-	-	9	12	29	27
Fiskehelsebiolog	-	-	-	10	10	6	8
Veterinær	-	-	-	130	118	109	115
Sum avslåtte søknader							
Dyrepleier	-	-	-	0	5	1	1
Fiskehelsebiolog	-	-	-	0	0	0	0
Veterinær	-	-	-	4	10	10	12

Kredittilsynet

	Innkømne søknader							
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Autorisert regnskapsfører	Det føres bare statistikk for det totale antallet (både norske og utenlandske) godkjente revisorer og revisjons-selskaper							
Registrert revisor	Det føres bare statistikk for det totale antallet (både norske og utenlandske) godkjente revisorer og revisjons-selskaper							
Eiendomsmegler	1	0	0	0	1	0	1	
Eiendomsmegler, totalt innkomne søknader fra norske og utenlandske søkere	90	132	125	137	100	132	151	
Statsautorisert revisor	Det føres bare statistikk for det totale antallet (både norske og utenlandske) godkjente revisorer og revisjons-selskaper							
Inkassobevillingshaver	0 innkomne søknader fra utenlandske søkere							

Kilde: Intervju og e-post

Statistikk ikke tilgjengelig/føres ikke ved godkjenningssinstan- sen

Utdanningsdirektoratet

Direktoratet for Arbeidstilsynet

Staten bygningstekniske etat

Helsedirektoratet/kommunene